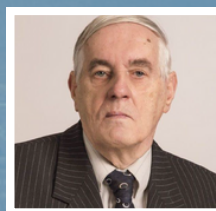
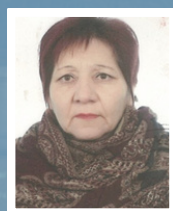
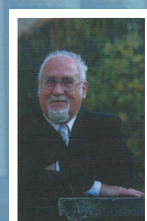
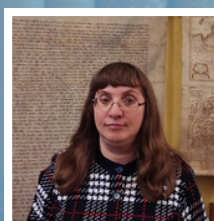
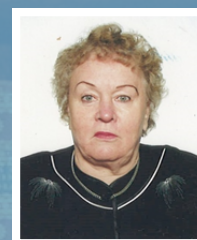
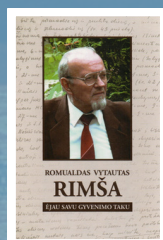
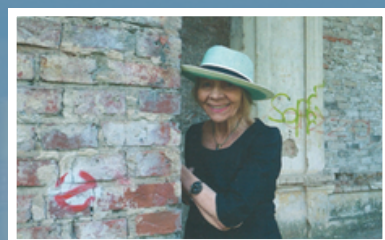
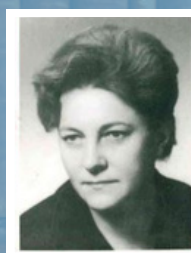
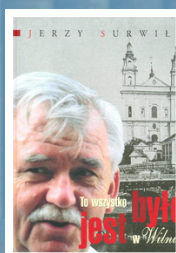
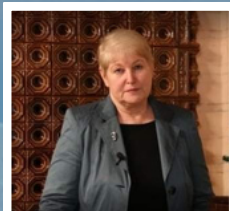

VILNIJOS KRAŠTOTYRININKAI

Trečioji dalis

VILNIAUS APSKRITIES ADOMO MICKEVIČIAUS VIEŠOJI BIBLIOTEKA

Vilnijos kraštotyrininkai:
biobibliografija

TREČIOJI DALIS

Vilnius
2024

VILNIAUS APSKRITIES
ADOMO MICKEVIČIAUS
VIEŠOJI BIBLIOTEKA

Sudarė

Nijolė Sisaitė

Redagavo

Zita Tiukšienė

Maketavo

Jurgita Lazauskaitė

ISBN

© Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka, 2024

Turinys

<u>Pratarmė</u>	4
<u>Vilniaus rajonas</u>	6
<u>Baranovskaja Irena</u>	6
<u>Borkovski Henryk</u>	9
<u>Buinovska Fatima</u>	12
<u>Fedorovič-Vasilevska Irena</u>	16
<u>Gaidamavičienė Elena</u>	20
<u>Paldavičiūtė Genovaitė</u>	22
<u>Šynkovski Tadeuš</u>	23
<u>Šostakovski Juzef</u>	27
<u>Vilniaus miestas</u>	33
<u>Bajor Alvida Antonina</u>	33
<u>Čaplinskas Antanas Rimvydas</u>	38
<u>Kazlauskas Albertas</u>	42
<u>Klimka Libertas</u>	46
<u>Kondratas Benjaminas</u>	51
<u>Lazauskaitė Jurgita</u>	57
<u>Misius Kazys</u>	61
<u>Narkovič Liliana</u>	68
<u>Paserbska Helena</u>	76
<u>Pocevičius Darius</u>	82
<u>Rimša Romualdas Vytautas</u>	88
<u>Sisaitė Irena Nijolė</u>	93
<u>Survilo Ježis</u>	98
<u>Šarlauskienė Angelė</u>	103
<u>Šiaudinis Vytautas</u>	109
<u>Tiukšienė Zita</u>	112
<u>Vanagas Jurgis</u>	118

Pratarmė

Kraštotyra – tai žinių visuma apie atskirą kraštą, jo dalį arba apie tam krašte gimusius ar su juo susijusius žmones. Gali būti išsamus arba teminis krašto tyrimas. Kraštotyros baruose darbuojasi tiek valstybinių įstaigų (muziejų, archyvų, institutų, bibliotekų) darbuotojai, tiek ir kraštotyros entuziastai visuomenininkai, įvairių profesijų atstovai. Pastarieji nusipelno ypatingos pagarbos, nes laisvu nuo darbo metu kaupia medžiagą dažniausiai apie savo gimtinę ir jos žmones, rengia darbus apie vietovės istoriją, kultūrą, gamtą, nusipelnčius savo kraštui asmenis ir viešina šią informaciją, dažnai savo lėšomis išleidžia knygas.

Šioje biobibliografijoje surinkta medžiaga apie žymius, taip pat apie plačiau visuomenei mažai žinomus Vilniaus apskrities kraštotyrininkus, dirbančius valstybinėse įstaigose, daugiausia bibliotekose, muziejuose, mokyklose, taip pat apie žmones, besidarbuojančius kraštotyros baruose laisvu nuo darbo metu. Apsiribota jų veikla atkurtos Lietuvos nepriklausomybės laikotarpiu, t. y. nuo 1990 metų iki šių dienų. Vienas pagrindinių kriterijų atrenkant aprašomus asmenis buvo jų kraštotyrinės publikacijos. Daugiausia rašoma apie žmones, jau išleidusius savo knygas ar spausdinusius straipsnius leidiniuose. Nors čia pateikiamos biogramos ir kraštotyrininkų, kurių parengti darbai nebuvo publikuoti. Kai kurie šių darbų yra suskaitmeninti ir prieinami Vilniaus apskrities bibliotekų kraštotyros svetainėje „Vilnijos vartai“ (daugiau informacijos: <https://www.vilnijosvartai.lt/krastotyros-darbai/>).

Specialiai ieškant, žinoma, galima rasti įvairios informacijos apie kai kuriuos Vilnijos kraštotyrininkus. Tačiau vieno šaltinio šia tema kol kas nėra. Todėl nutarta parengti šią biobibliografiją, savotišką Vilniaus apskrities kraštotyrininkų sąvadą. Mintis parengti šį darbą kilo Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vadovei Aldonai Jeleniauskienei.

Šiame leidinyje rašoma apie visų Vilniaus apskrities regionų, t. y. Elektrėnų savivaldybės, Šalčininkų, Širvintų, Švenčionių, Trakų, Ukmergės ir Vilniaus rajonų bei Vilniaus miesto, kraštotyrininkus. Tekstas suskirstytas į 3 dalis. Pirmojoje dalyje rašoma apie Elektrėnų savivaldybės, Šalčininkų ir Širvintų rajonų, antroje dalyje – apie Švenčionių, Trakų ir Ukmergės rajonų, trečioje – apie Vilniaus rajono ir Vilniaus miesto kraštotyrininkus. Vienuose regionuose jų yra daugiau, kituose – mažiau. Pateikiamos asmenų biogramos, aptariama jų kraštotyros veikla, anotuojamos kai kurios jų išleistos knygos, pridedami literatūros ir šaltinių sąrašai apie aprašomą asmenį, nurodomos kraštotyros darbų recenzijos. Vienos biogramos yra gana išsamios, o kitos, deja, labai lakoniškos, nes nepavyko rasti daugiau duomenų. Dėl publikuotų biografinių duomenų stokos teko atsisakyti kai kurių biogramų parengimo. Į kelis kraštotyrininkus buvo kreiptasi asmeniškai, ir jie sutiko pateikti informacijos, reikalingos parengti biogramą.

Į šią biobibliografiją įtraukti ir autoriai, kilę iš Vilniaus miesto ar Vilniaus apskrities, rašantys tik lenkų kalba (A. A. Bajor, H. Borkovski, I. Fedorovič-Vasilevska, H. Paserbska, J. Šostakovski ir kt.). Jų knygos nėra išverstos į lietuvių kalbą, ir apie juos pačius informacijos lietuvių kalba labai mažai arba išvis nėra.

Žinoma, kiekviena atranka būna gana subjektyvi ir ribota, priklausanti nuo įvairių aplinkybių. Ne kitaip buvo ir rengiant šį darbą. Be abejo, galima būtų įtraukti į šią biobibliografiją dar ne vieną Vilnijos kraštotyrininką. Leidinys iliustruojamas kraštotyrininkų portretais ir knygų viršelių vaizdais.

Norėčiau padėkoti Vilniaus apskrities bibliotekų bibliografams, geranoriškai atsiliepusiems į prašymą suteikti įvairios informacijos, reikalingos rengiant šį leidinį. Taip pat esu labai dėkinga kraštotyrininkams, pateikusiems informacijos apie save.

Leidinio sudarytoja

Vilniaus rajonas

Irena Baranovskaja.
Nuotr. iš asmeninio
archyvo.

IRENA BARANOVSKAJA (Jaševskaja) – bibliotekininkė, kraštotyrininkė.

Gimė 1960 01 22 Stulgių kaime (Baltarusija, Gardino sr., Ašmenos r.). Nuo 1967 m. gyvena Lietuvoje, Vilniaus rajone. Iš pradžių gyveno Kalviškėse, vėliau, iki dabar – Rudaminoje. 1980 m. baigė Vilniaus kultūros mokyklą ir įgijo bibliotekininkės kvalifikaciją. Trumpai dirbo Juodšilių paukštyne (dabar – Vilniaus paukštynas). Nuo 1979 m. iki dabar – Vilniaus rajono savivaldybės Centrinės bibliotekos (Vilniaus RSCB) bibliografė, nuo 1983 m. vasario 1 d. – Bibliografijos-informacijos skyriaus vedėja,

Vilniaus RSCB kraštotyrinės veiklos koordinatorė, konsultantė, projektų rengimo darbo grupės vadovė.

I. Baranovskajos straipsnis apie Vilniaus Pilaitės gyvenvietę spausdinamas leidinyje „**Kaimų istorijos**“ (Vilnius, 1997, D. 2, p. 67–68). Bibliotekininkės straipsnių kraštotyros tema yra Vilniaus rajono spaudoje.

I. Baranovskaja yra parengusi daug tekstų apie Vilniaus rajoną ir jo žmones Vilniaus apskrities bibliotekų kraštotyros svetainei „Vilnijos vartai“, kelis – bendruomenių kraštotyros svetainei „Bičių korys“. Rašo apie Vilniaus rajono ir savo bibliotekos kraštotyros naujienas.

I. Baranovskaja (kartu su Elena Veikšniene ir Janina Zubricka) yra parengusi kraštotyros darbą „Vilniaus rajono centrinės bibliotekos istorija (1978–1989 m.)“ (1995). Parengė nemažos apimties „Poetų, susijusių su Vilniaus rajonu, kūrinių apžvalgą“ (2021) (abu darbai prieinami „Vilnijos vartuose“).

I. Baranovskaja aktyviai dalyvauja kraštotyros ir kultūros paveldo projektuose. 2015 m. dalyvavo Vokietijoje Grundtvig senjorų savanorystės projekte „Mokomės visą gyvenimą“, kurį finansavo Europos komisija ir įgyvendino Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešoji biblioteka. Ten skleidė informaciją apie Lietuvą ir savo kraštotyrinę veiklą.

Už atsakingai dirbamą darbą ir iniciatyvumą padėkos raštais

I. Baranovskają apdovanojo: Lietuvos kraštotyros draugija (1995), LR Kultūros ministerija (2009), Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka (2010, 2018), Vilniaus rajono savivaldybė (12 kartų).

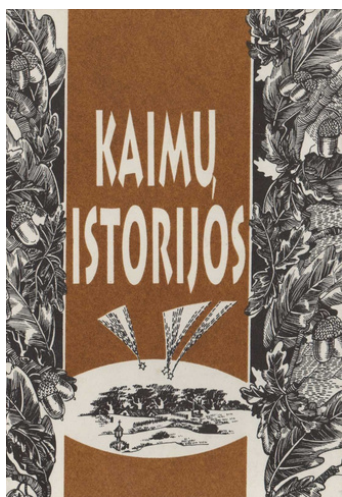
[* Biografinių duomenų pateikė Irena Baranovskaja 2023 m. lapkritį].

Literatūra ir šaltiniai

1. Androšiūnaitė, Neringa. Vokietijoje apie Lietuvą: [apie Vilniaus r. savivaldybės centrinės bibliotekos Bibliografijos ir informacijos sk. ved. I. Baranovskajos dalyvavimą Vokietijoje Grundtvig senjorų savanorystės projekte „Mokomės visą gyvenimą“, kurį finansavo Europos komisija ir įgyvendino Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešoji biblioteka] / Neringa Androšiūnaitė, Laura Juchnevič. – Iliustr. // Vilniaus krašto savaitraštis. – 2015, liep. 30 – rugpj. 5, p. 12.

Literatūra ir šaltiniai

2. Androšiunaitė, Neringa. Zróżnicowana działalność: wolontariacki program „Uczymy się całe życie“: [apie ES projektą „Mokomės visą gyvenimą“, kuriame dalyvavo ir Vilniaus rajono savivaldybės centrinės bibliotekos darbuotoja I. Baranovskaja] / Neringa Androšiunaite, Laura Juchniewicz. – Iliustr. // Tygodnik Wileńszczyzny. – 2015, 9–15 lipca (nr 28), priedas „Rota“ (nr 846), p. 17.

Kaimų istorijos. – Vilnius, 1997. – D. 2.

Henryk Borkowski. Nuotr. iš:
<https://bit.ly/3XLJhVt>.

HENRYK BORKOVSKI (Henryk Borkowski) – pedagogas, kraštotyriminkas.

Gimė 1936 11 12 Nemenčinės valsčiaus Danilavos kaime (dabar Vilniaus r.). Dirbo istorijos mokytoju Šalčininkų rajono Kalesninkų vidurinėje mokykloje. Išėjęs į užtarnautą poilsį, grįžo į gimtąjį kraštą.

H. Borkovski daug metų domisi kraštotyra, ypač Nemenčinės ir jos apylinkių istorija, renka archyvų medžiagą, gyventojų prisiminimus, senas nuotraukas.

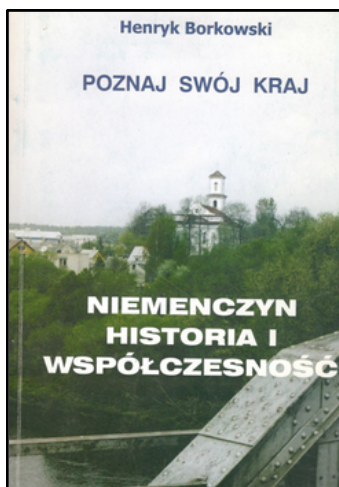
Istorijai ir dabarčiai skirta H. Borkovskio lenkų kalba Vilniuje išleista nedidelės apimties knygelė „**Niemenczyn – historia i współczesność**“ („Nemenčinė – istorija ir dabartis“) (2003). Ji pasirodė pažymint pirmojo Nemenčinės paminėjimo rašytiniuose šaltiniuose (1338 m.) 665-ąsias metines. Kaip pratarėje nurodo autorius, jis naudojo lenkų, lietuvių ir rusų kalbomis parašytus šaltinius. Rašant pagelbėjo keli Nemenčinės 1-osios vidurinės mokyklos mokytojai, bibliotekos darbuotojai ir kt. Pirmame skyriuje rašoma apie seniausią miestelio ir parapijos bažnyčios istoriją. Aptariamas XVI a. didžiųjų kunigaikščių dvaro, 1794 m., 1830–1831 m. ir 1863–1864 m. sukilimų laikotarpis. Gana plačiai rašoma apie Parčevskių giminę, kuriai po Trečiojo Lietuvos padalijimo priklausė Nemenčinė. Yra informacijos apie miestelį tarp dviejų karų, vietinių žydų istoriją ir tragišką jų likimą, pokario laikotarpį Nemenčinėje, naujausius laikus. Pateikiamas leidinių apie Nemenčinę bibliografinis sąrašas, kai kurių terminų žodynėlis, gyventojų statistika ir kt. Leidinys iliustruotas nuotraukomis iš Nemenčinėje esančio Vilniaus krašto etnografinio muziejaus ir privačių archyvų bei kelių knygų.

2014 m. Bialystoke (Lenkija) lenkų kalba išleista H. Borkovskio knyga „**Ludzie tej ziemi**“ („Šios žemės žmonės“). Joje aprašoma Nemenčinės ir jos apylinkių žmonių istorija nuo pagonybės laikų. Daugiausia vietos skiriama tarpukario ir Antrojo pasaulinio karo laikotarpiui. Nemažai informacijos pateikiama apie Armiją Krajovą.

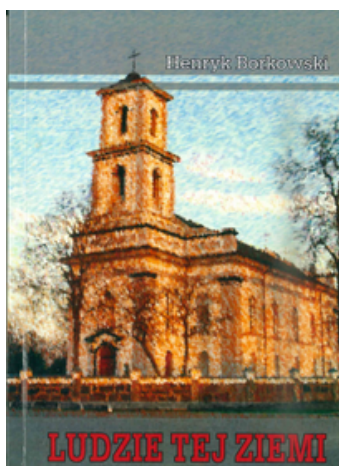
Leidinyje panaudota archyvų medžiaga, literatūros šaltiniai (taip pat lietuvių kalba) ir seniausių vietos gyventojų prisiminimai. Prieduose pateikiama įvairios statistikos apie Nemenčinės kraštą, informacijos apie čia gimusius žymius žmones, Nemenčinės bažnyčios kunigus. Leidinys gausiai iliustruotas, yra ir paties autoriaus nuotraukų.

Literatūra ir šaltiniai

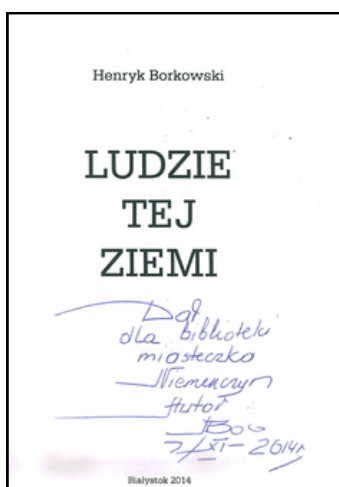
1. Kondratas, Benjaminas. H. Borkovskis – istorijos mokytojas, kelių knygų autorius // Kondratas, Benjaminas. Kūrėjų pėdsakais. – Vilnius, 2021. – Kn. 21: Vilniaus ir Švenčionių krašte, p. 74–75.
2. „People of this Land“ – history of Niemenczyn in the book of Henryk Borkowski. Media EFHR [European Foundation of Human Rights] [interaktyvus]. 2024 [žiūrėta 2024-03-04]. Prieiga per internetą: <https://media.efhr.eu/2014/11/13/people-land-history-niemenczyn-book-henryk-borkowski/>.
3. Sosno, Barbara. „Ludzie tej ziemi“ – dzieje Niemenczyna w książce Henryka Borkowskiego. Wilnoteka.lt [interaktyvus]. 2023 [žiūrėta 2023-12-07]. Prieiga per internetą: <http://wilnoteka.lt/artukul/quotludzie-tej-ziemiquot-dzieje-niemenczyna-w-ksiazce-henryka-borkowskiego>.
4. Żdanowicz, Zygmunt. Druga edycja historyczna Henryka Borkowskiego: [apie H. Borkovskio knygos „Ludzie tej ziemi“ („Šios žemės žmonės“) (2014), skirtos Nemenčinės miesto ir seniūnijos 675-mečiui, pristatymą Vilniaus krašto etnografiniame muziejuje Nemenčinėje] // Tygodnik Wileńszczyzny. – 2014, 13–19 listopada (nr 46), priedas „Rota“ (nr 812), p. 2; Prieiga per internetą: <https://l24.lt/pl/kultura-pl/item/42913-druga-edycja-historyczna-henryka-borkowskiego>.

Borkowski, Henryk. Niemenczyn – historia i współczesność. – Wilno, 2003.

Borkowski, Henryk. Ludzie tej ziemi. – Białystok, 2014.

Borkowski, Henryk. Ludzie tej ziemi. – Białystok, 2014. Autoriaus dedikacija Nemenčinės bibliotekai. 2014 11 07.

Fatima Buinovska. Nuotr.
iš asmeninio archyvo.

FATIMA BUINOVSKA – bibliotekininkė, kraštotyrininkė.

Gimė 1961 05 07 Gardine (Baltarusija). 1982 m. baigė Gardino kultūros mokyklą. Nuo 1993 m. gruodžio yra Vilniaus rajono savivaldybės Centrinės bibliotekos Vaidotų struktūrinio padalinio vyriausioji bibliotekininkė. Nuo 2000 m. gyvena Keturiasdešimt Totorių kaime (Vilniaus r.).

F. Buinovska nemažai nuveikė skleidžiant informaciją apie Lietuvos totorius. Ji parengė kelis leidinius šia tema.

2010 m. F. Buinovskos parengtoje knygelėje „**Lietuvos totorių sakralinis paveldas: mečetės**“ pateikiama autorės surinkta informacija apie Vilniaus rajono Nemėžio ir Keturiasdešimt Totorių kaimų mečetes, taip pat apie iki šių dienų neišlikusias Vilniaus Lukiškių, Trakų mečetes ir kitus totorių maldos namus.

2012 m. Griunvaldo muziejus Lenkijoje išleido leidinį apie totorių valgius „**Kuchnia tatarska: historia w strawie zawarta**“ („Totorių virtuvė: maisto istorija“), kurio tekstą parengė ir patiekalų receptus pateikė F. Buinovska.

F. Buinovska parengė 2014 m. išleistą leidinį „**Lietuvos totorių sakralinis paveldas: Mečetės ir kapinės**“. Čia rašoma ir apie Vilniaus apskrities musulmonų sakralinį paveldą: Keturiasdešimt Totorių kaimo mečetę, Nemėžio, Trakų ir Vilniaus miesto Lukiškių mečetes. Pateikiamas literatūros ir šaltinių sąrašas (18 įrašų). Leidinys gausiai iliustruotas.

2018 m. išleistas informacinio pobūdžio leidinys

„Keturiasdešimt Totorių kaimas tarp istorijos ir dabarties = Forty Tatars village – between history and the present“. Knygoje lietuvių ir anglų kalbomis pateikiama Keturiasdešimt Totorių kaimo istorija. Teksto autorius – prof. dr. Adas Jakubauskas. Leidinys gausiai iliustruotas nuotraukomis iš vietinių totorių gyvenimo. Pateikiamas leidinių bibliografinis sąrašas. Knygos leidimo projekto parengimo ir įgyvendinimo koordinatore buvo F. Buinovska.

Nuo 2014 m. ji yra redaktorė Keturiasdešimt Totorių kaimo totorių bendruomenės leidžiamo informacinio biuletenio rusų kalba «Татарские вести» („Totorių žinios“) (prieinamas per internetą).

F. Buinovska yra Keturiasdešimt Totorių kaimo (Vilniaus r.) totorių bendruomenės pirmininkė. Mėgsta liaudies muziką. Dalyvavo saviveikloje, dainavo baltarusiškuose ir lenkiškuose liaudies ansambliuose, 1980–1982 m. vadovavo saviveikliniam baltarusiškam chorui. Nuo 2001 m. vadovauja Keturiasdešimt Totorių kaimo vaikų saviveiklos kolektyvui „Očkon“ („Kibirkštėlė“).

2021 m. liepą Vilniaus rajono Centrinės bibliotekos filialo vyriausioji bibliotekininkė bei aktyvi Lietuvos totorių bendruomenės narė Fatima Buinovska buvo apdovanota ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi. Apdovanojimą įteikė Lietuvos Respublikos prezidentas Gitanas Nausėda.

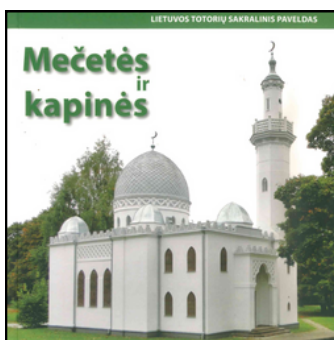
Literatūra ir šaltiniai

1. Buinovska, Fatima. „Očkon“ – Keturiasdešimt totorių kaimo kibirkštėlė. Lietuvos totoriai. tmde.lrv.lt [interaktyvus]. 2024 [žiūrėta 2024-03-04]. Prieiga per internetą: <https://tmde.lrv.lt/uploads/tmde/documents/files/Laikra75.pdf>.
2. Buinovska Fatima. Vilniaus rajono centrinė biblioteka [interaktyvus]. 2024 [žiūrėta 2024-09-16]. Prieiga per internetą: <https://vrscb.lt/krastotyra/krasto-zymus-zmones/>.
3. Červokienė, Daiva. Tas paslaptینگasis Keturiasdešimt Totorių kaimas: [apie Keturiasdešimt Totorių kaimą (Vilniaus r.), jame esančią mečetę, musulmonų kapines, jo istoriją ir dabartį. Pateikiami kaimo bendruomenės pirmininkės F. Buinovskos komentarai]. – Iliustr. // XXI amžius. – 2021, lapkr. 19, priedas „Abipus Nemuno“, p. 3.
4. Ordinu „Už nuopelnus Lietuvai“ apdovanota aktyvi Keturiasdešimt Totorių kaimo totorių bendruomenės pirmininkė – Fatima Buinovska. Vilniaus rajono savivaldybė [interaktyvus]. 2024 [žiūrėta 2024-03-04]. Prieiga per internetą: <https://vrsta.lt/gyventojams/naujienos/40/ordinu-uz-nuopelnus-lietuvai-apdovanota-aktyvi-keturiasdesimt-totoriu-kaimo-totoriu-bendruomenes-pirmininke-fatima-buinovska:376>.
5. Worobiej, Teresa. Vienybės ir santarvės dvasia: [Keturiasdešimt Totorių kaime (Vilniaus r.) atidaryti totorių bendruomenės namai. Minima ir totorių bendruomenės pirmininkė F. Buinovska]. – Iliustr. // Vilniaus krašto savaitraštis. – 2014, rugs. 11–17, p. 1, 8–9.

Lietuvos totorių sakralinis paveldas: Mečetės /
[medžiagą parengė Fatima Buinovska]. – Kaunas,
2010.

Lietuvos totorių sakralinis paveldas: Mečetės ir
kapinės / [medžiagą parengė Fatima Buinovska]. –
Vilnius, 2014.

Irena Fedorovič-Vasilevska.
Nuotr. iš asmeninio archyvo.

**IRENA FEDOROVIČ-VASILEVSKA
(Fiedorowicz-Wasilewska) –
bibliotekininkė, kraštotyrininkė,
dailininkė.**

Gimė 1962 09 04 Pakovarniškių kaime (Vilniaus r., Marijampolio seniūnija). 1986 m. baigė filologijos studijas Vilniaus universitete. 1982–1988 m. buvo Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos

Abonemento ir Meno skyriaus darbuotoja. Vėliau vadovavo Vilniaus rajono Rudaminos Ferdinando Ruščico gimnazijos bibliotekai. Pastaraisiais metais užsiima tik kūrybine veikla.

2008 m. I. Fedorovič-Vasilevska baigė Vilniaus Justino Vienožinskio dailės mokyklą Vilniuje. Dažniausiai tapo aliejiniais dažais ant drobės peizažus, kompozicijas, abstrakcijas. Dailininkė surengė per 20 personalinių tapybos parodų. Dvi iš jų vyko Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje (2009 ir 2022 m.). Dalyvauja ir jungtinėse kelių autorių parodose, pleneruose Lietuvoje bei užsienyje, pati kuruoja plenerus.

I. Fedorovič-Vasilevska domisi gimtojo krašto istorija, kultūriniu paveldu. Ji yra dviejų knygų lenkų kalba apie Vilniją autorė. Rašydama šias knygas ne tik lankėsi aprašomosiose vietovėse ir kalbėjosi su jų gyventojais, bet ieškojo informacijos literatūroje ir archyvuose.

Knygoje „**Niegasnący promyk: (historia jednej szkoły)**“ („Negęstantis spindulys: vienos mokyklos istorija“, 2016) autorė rašo ne tik apie 1916 m. įsteigtą Rakonių mokyklą, kurioje ir pati mokėsi, bet ir apie Rakonių, Bogušių ir aplinkinių kaimų praeitį, šių vietovių švietimo plėtrą, mokyklų istoriją per šimtmetį. Autorė remiasi archyvine medžiaga, buvusių mokyklos mokinių ir gyventojų atsiminimais.

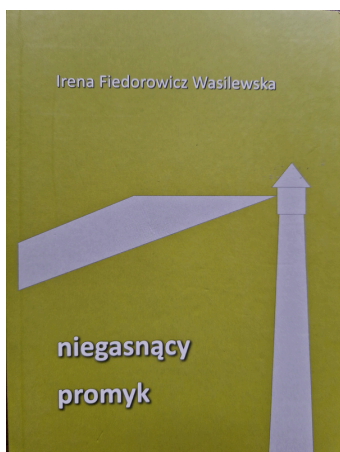
2020 m. išleista nedidelė, poligrafiškai labai patraukli

I. Fedorovič-Vasilevskos knyga „**Dom przy drodze**“ („Namas prie kelio“). Joje rašoma apie keletą Vilniaus rajono kaimų istoriją. Pratarėje autorė prisipažįsta, kad parašyti šią knygą ją paskatino XIX a. poeto ir publicisto Vladislavo Sirokomlės kūrinys „Iškylos iš Vilniaus po Lietuvą“ ir jo raginimas pirmiausia pažinti savo gimtąjį kraštą. Autorė leidžiasi į kelionę link savo mamos, Helenos Fedorovič (mergautinė pavardė Dziedziul), gimtinės – Slabados kaimo. Pakeliui aplankomi ir aprašomi Vilniaus rajone esantys Petešos, Marijampolio, Kalviškių, Kavoliukų, Totorinės ir kt. kaimai. Autorė surinko įdomios informacijos apie jau beveik sunykusius Dusinėnus, kur gyveno poeto Adomo Mickevičiaus bičiulis, vilnietis lenkų rašytojas Antonis Goreckis (1787–1861, Antoni Gorecki) ir gimė būsimas poeto žentas, Antonio sūnus, dailininkas Tadas Goreckis (Tadeusz Gorecki). Rašoma apie Parudaminį – lenkų dailininko Ferdinando Ruščico žmonos Reginos Rouck gimtinę. I. Fedorovič-Vasilevska aptiko faktų apie jau tik tarpukario žemėlapiuose pažymėtą ir tik žmonių atmintyje išlikusią, netoli Marijampolio buvusią Raudonką, kuri susijusi su rašytojo, Nobelio premijos laureato Česlavo Milošo biografija ir minima jo kūkiniuose. Knyga iliustruota spalvotomis autorės nuotraukomis.

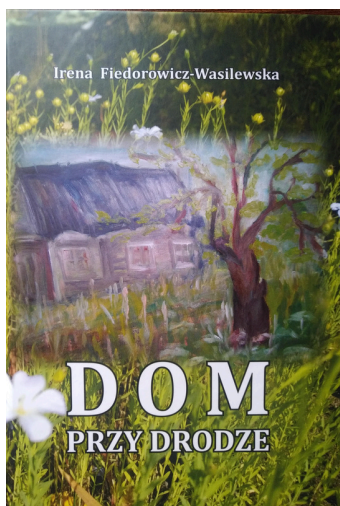
I. Fedorovič-Vasilevska prisidėjo prie leidinio apie Liubą Nazarenko, buvusią ilgametę Vilniaus rajono daugiataučio vokalinio moterų ansamblio „Harmonija“ vadovę, dainininkę, romansų ir baladžių atlikėją, violančelininkę ir gitaristę „Luba Nazarenko w poszukiwaniu harmonii“ (2022) išleidimo, buvo šios knygos redaktorė.

Literatūra ir šaltiniai

1. Kondratas, Benjaminas. Irena Vasilevska: [rašytoja, tapytoja]: [biografija] // Kondratas, Benjaminas. Kūrėjų pėdsakais. – Vilnius, 2021. – Kn. 21: Vilniaus ir Švenčionių krašte, p. 325.
2. Sisaitė, Nijolė. Vilniuje – krašto tyrėjos darbų paroda: [apie buvusią Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos (VAVB) darbuotoją, Vilniaus krašto tyrėją I. Fedorovič-Vasilevską (Fiedorowicz Wasilewska) ir VAVB veikusią jos tapybos parodą]. – Portr., iliustr. // Tarp knygų. – 2022, Nr. 10 (spalis), p. 40.
3. Susitikimas su knygos „Namas prie kelio“ autore Irena Fedorovič-Vasilevska. Vilniaus rajono savivaldybės Centrinė biblioteka [interaktyvus]. 2024 [žiūrėta 2024-03-05]. Prieiga per internetą: <https://vrscb.lt/susitikimas-su-knygos-namas-prie-kelio-autore-irena-fedorovic-vasilevska/>.
4. Bielski, Janusz [t. y. Szostakowski, Józef]. Niegasnący promyk wiejskiej szkoły: [apie I. Fedorowicz-Vasilevskos knygos „Negęstantis spindulys“ („Niegasnący promyk“) pristatymą Bareikiškių VI. Sirokomlės muziejuje (Vilniaus r.)]. – Iliustr. // Tygodnik Wileńszczyzny. – 2016, 9–15 czerwca (nr 23), priedas „Rota“ (nr 894), p. 17.
5. Fedorovič-Vasilevska, Irena. Książka o niezapomnianej wykonawczyni romansów: dzięki współpracy Ireny Fiedorowicz-Wasilewskiej i Teresy Skoczyk ukazała się książka pt. „Luba Nazarenko. W poszukiwaniu harmonii“: [pokalbis su knygos apie romansų atlikėją Liubą Nazarenko autorėmis] / rozmawiała Justyna Giedrojć. – Iliustr., portr. // Kurier Wileński. – 2022, 19/20 lip. (nr 83), p. 16–17.
6. Fedorovič-Vasilevska, Irena. Wędrówka po podwileńskich okolicach z Ireną Fiedorowicz-Wasilewską: w lutym ukazała się kolejna książka autorstwa I. Fiedorowicz-Wasilewskiej „Dom przy drodze“: wywiad / rozmawiała Justyna Giedrojć. – Portr., iliustr. // Kurier Wileński. – 2021, 23/24 mar. (nr 34), p. 18–19.

Fiedorowicz-Wasilewska, Irena. Niegasnący promyk: (historia jednej szkoły). – Wilno, 2016.

Fiedorowicz-Wasilewska, Irena. Dom przy drodze. – Wilno, 2020.

Elena Gaidamavičienė.
Nuotr. iš Vilniaus VCB
archyvo.

**ELENA GAIDAMAVIČIENĖ (Tolvaišaitė)
(1943–2023) – bibliotekininkė,
kraštotyrininkė.**

Gimė 1943 01 04 Čižiūnuose (Varėnos r.).
Baigė Valkininkų vidurinę mokyklą
(Varėnos r.). Mokėsi tuometiniame Vilniaus
kultūros švietimo technikume ir įgijo
bibliotekininkės specialybę. 1962–2010 m.
dirbo Vilniaus rajono Nemėžio bibliotekoje.
Tai buvo vienintelė E. Gaidamavičienės
darbo vieta. Nuo 1948 m. ši biblioteka veikė
Daržininkų kaime (1 km į rytus nuo
Nemėžio). 1978 m. biblioteka įsikūrė

Nemėžyje naujai pastatytame apylinkės centro pastate, kur veikia iki šiol.

E. Gaidamavičienė domėjosi Nemėžio ir jo gyventojų istorija. Ji parašė
daugiau kaip 10 kraštotyros darbų (kai kurie iš jų prieinami
„Vilnijos vartuose“). Iš E. Gaidamavičienės parengtų darbų minėtini:
„Nemėžio buvusio dvaro rūmai ir arklidė“ (1993, prieinamas
„Vilnijos vartuose“), „Žmogus, gėris, grožis, poezija: apie Nemėžio
vidurinės mokyklos mokytojos Vlados Kvedarienės gyvenimą ir kūrybą“
(1995), „Sunki tremtinio dalia: apie Nemėžio apylinkės gyventojus,
patyrusius žiaurų genocidą“ (2002). Keli E. Gaidamavičienės darbai skirti
vietiniams totoriams, pvz.: „Nemėžio totoriai“ (1994) (prieinamas
„Vilnijos vartuose“). „Odė totoriškai prigimčiai“ (1999). Rengdama darbus
bibliotekininkė naudojo archyvų medžiagą, rinko gyventojų atsiminimus.
Ji rašė Nemėžio bibliotekos metraštį.

Spaudoje yra E. Gaidamavičienės straipsnių.

Bibliotekininkė dalyvavo visuomeninėje veikloje. Dirbo Nemėžio apylinkės
taryboje.

E. Gaidamavičienė buvo ne kartą apdovanota už savo bibliotekinę ir kraštotyros veiklą. Yra gavusi tuometinio LR premjero Gedimino Kirkilo (2006–2008) apdovanojimą.

E. Gaidamavičienė mirė 2023 07 20. Palaidota Daržininkų kaimo (Vilniaus r.) kapinėse.

[*Biografinių duomenų pateikė E. Gaidamavičienės dukra Irena Gaidamovič 2024 03 04].

Literatūra ir šaltiniai

1. Gaidamavičienė, Elena. Visą gyvenimą kartu su knyga: [Nemėžio bibliotekos bibliotekininkės E. Gaidamavičienės pasakojimas, Vilniaus r.] // Draugystė (Vilniaus r.). – 1997, liep. 18–24 (Nr. 28), p. 3.
2. Gaidamavičienė, Elena. Visą gyvenimą kartu su knyga: [Nemėžio bibliotekos bibliotekininkės E. Gaidamavičienės pasakojimas, Vilniaus r.]. – Portr. // Voruta. – 1997, rugpj. 23–31 (Nr. 32), p. 12.
3. Stankievič, Kristina. Apie Nemėžį: [apie Nemėžio biblioteką ir jos bibliotekininkę Eleną Gaidamavičienę]. – Portr. // Draugystė (Vilniaus r.). – 1995, rugs. 15.
4. Gaidamavičienė, Elena. Biblioteka w Niemiezu i jej działalność krajoznawcza: [pokalbis su Nemėžio bibliotekos darbuotoja E. Gaidamavičiene apie Nemėžį ir darbą bibliotekoje] / kalbėjosi Honorata Szocik – Iliustr. // Nasz czas. – 2002, 28 lutego – 6 marca (nr 9), p. 6.
5. Борисов, Ф. Ветеран библиотеки: [apie Nemėžio (Vilniaus r.) bibliotekos bibliotekininkę E. Gaidamavičienę]. – Portr. // Дружба (Vilniaus r.). – 1989, 4 февр.

Genovaitė Paldavičiūtė.
Nuotr. iš asmeninio albumo.

GENOVAITĖ PALDAVIČIŪTĖ – bibliotekininkė, kraštotyrininkė.

Gimė 1961 09 12 Kaliningrade (Rusija).
1981 m. baigė Vilniaus kultūros mokyklą
(bibliotekininkystės specialybę). 1988 m.
neakivaizdiniu būdu baigė
bibliotekininkystės-bibliografijos studijas
Leningrado (dabar Sankt Peterburgas)
kultūros institute. Sudervės bibliotekoje
(Vilniaus r.) dirba nuo 1981 m.

Be tiesioginio bibliotekoje dirbamo kraštotyros darbo (kraštotyros fondo, kartotekos, iškarpu aplankų ir kt. kaupimo ir tvarkymo) per pastaruosius tris dešimtmečius G. Paldavičiūtė parengė šiuos kraštotyros darbus apie Sudervę ir jos žmones: „Kaip aš tekėjau“ (1994) (tai Sudervės gyventojos J. Butrimovič prisiminimai apie vestuves, vykusias 1923 m.), „Sudervės apylinkės liaudies meistrai“ (1995), „Sudervės apylinkės kryžiai“ (1996), „Sudervės apylinkės nykstantys kaimai“ (1997) „Sudervės apylinkės gyventojų pravardės“ (1998), „Antrojo pasaulinio karo karių kapai Sudervės apylinkėse“ (1999), „Sudervės apylinkės vietovardžiai“ (1999), „Sudervės istorija“ (1993).

Apie Sudervės bibliotekos kraštotyros veiklą ji yra rašiusi Vilniaus rajono spaudoje.

[* Biografinių duomenų pateikė Genovaitė Paldavičiūtė 2023 m. lapkritį].

Literatūra ir šaltiniai

1. Mikulevič, Irena. Dom pelen cennych myśli: ciekawe inicjatywy wejskich bibliotek: [apie Sudervės kaimo biblioteką bei jos darbuotoją Genovaitę Paldavičiūtę]; fotog. Teresa Worobiej. – Iliustr. // Tygodnik Wileńszczyzny. – 2006, 2–8 listopada (nr 44), p. 4, 5.

Tadeuš Šynkovski.
Nuotr. iš:
<https://bit.ly/4escbiE>.

TADEUŠ ŠYNKOVSKI (Tadeusz Szykowski) – teisininkas, vertėjas, kraštotyrininkas.

Gimė 1934 04 01 Gudulinės kaime (Širvintų r.).

Baigė lietuvišką gimnaziją Širvintose.

1954–1960 m. studijavo teisę Vilniaus

universitete. 1959 m. išvyko gyventi į Lenkiją.

Gyveno Varšuvoje. Dirbo vertėju teisme. Vertė iš

lietuvių, rusų kalbų. Dabar gyvena Mazovijos

vaivadijoje, Zalese Gurne (Zalesie Górne), netoli

Varšuvos.

1999 m. Vilniuje išleista Tadeušo Šynkovskio

(Tadeusz Szykowski) knyga apie Maišiagalos parapijos ir bažnyčios

600 metų istoriją „**To wszystko ojczyzna: sześć wieków kościoła i**

parafii Mejszagoła: od ks. kanonika Mikołaja do ks. prałata Józefa“.

Leidinyje rašoma apie Maišiagalą įvairiais istorijos laikotarpiais, miestelio

bažnyčia, čia dirbusius kunigus, apie šalia bažnyčios esančias kapines.

Pateikiamos kelios legendos ir pasakos. Yra bibliografija.

Rašytojas taip pat išleido porą knygų apie Lietuvoje veikusią

Armiją Krajovą (lenk. Armia Krajowa) – slaptą karinę organizaciją, per

Antrąjį pasaulinį karą veikusią visoje Lenkijos valstybės ikikarinėmis

sienomis teritorijoje, taip pat ir Vilniaus krašte, kovojusią su vokiečiais ir

sovietais. Lenkų partizanų būriai 1944 m. puldinėjo vokiečius, sovietinius

partizanus, taip pat lietuvių policiją ir gyventojus.

Vilniuje išleistoje T. Šynkovskio knygoje „**Błyskawica**“ na **Ziemi**

Sużańskiej“ (2000) rašoma apie Sužionių kaimo (Vilniaus r.) likimą

Antrojo pasaulinio karo metais, čia veikusių lenkų partizanų būrį

„Błyskawica“ (liet. „Žaibas“).

Trečioji T. Šynkovskio knyga išleista Varšuvoje 2004 m. „**Matko nasza**

partyzancka: szlakiem 2. Wileńskiej Brygady AK“ taip pat skirta

Armijos Krajovos istorijai Vilniaus krašte.

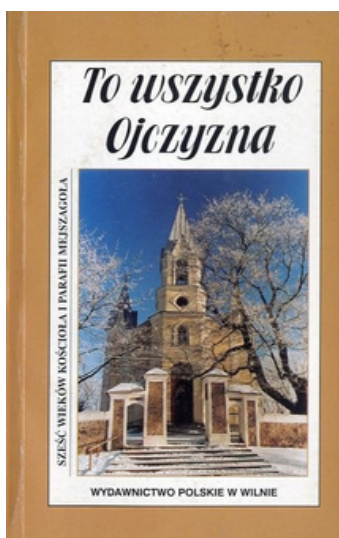
Autorius jautė pareigą parašyti apie AK padalinio, veikusio jo gimtosiose Saukiškio ir Karvio kaimų apylinkėse, veiklą. Tuo metu, 1944 m., kaip rašo autorius, jam buvo dešimt metų. Gyvendamas Lenkijoje, jis turėjo galimybę pabendrauti su buvusiais AK 2-osios Vilniaus brigados kariais. 2000 m. dalyvavo jų suvažiavime, vykusiame Mendzydrojuose (Międzyzdroje). Savo knyga rašytojas norėjo pagerbti buvusius kovotojus ir paskatinti savo amžininkus prisiminti praeities įvykius. Autorius rėmėsi įvairiais dokumentais, tų įvykių liudininkų prisiminimais. Knygoje rašoma ir apie vėlesnį Karvio kaimo istorijos laikotarpį. Yra literatūros ir buvusių AK karių sąrašas.

2005 m. Lenkijoje išleista knyga „**Z Panią Ostrobramską w sercach – szlakiem wojennym Rysiów, Żbików i Wilków**“, kurios vienas iš sudarytojų T. Šynkovski (kartu su Krzysztof R. Jaśkiewicz ir Czesław Mikołajun). Knyga skirta iš Lietuvos kilusiems AK kariams iš 5-osios Pėstininkų brigados II korpuso, kuriam vadovavo lenkų generolas Vladyslav Anders (Władysław Anders). Ši brigada susiformavo 1944 m. liepos 3 d. Saukiškėse ir Karvio apylinkėse, T. Šynkovskio gimtosiose vietose, ir veikė iki liepos 18 d., kol buvo nuginkluota sovietų.

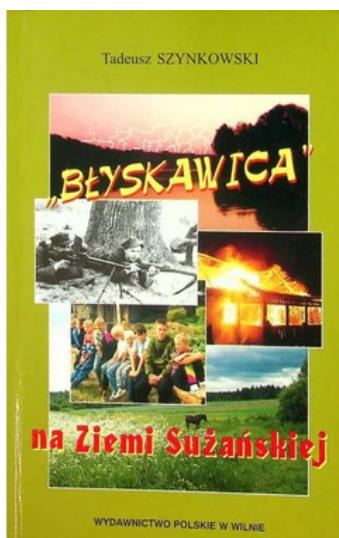
[* Biografinių duomenų pateikė Tadeuš Šynkovski (Tadeusz Szykowski) 2024 m. liepą].

Literatūra ir šaltiniai

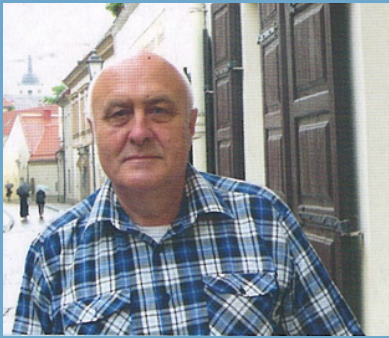
1. Mažul, Henryk. Partyzanke – na karty historii: koleina książka naszego krajana Tadeusza Szynkowskiego: [apie iš Vilniaus krašto kilusį rašytoją Tadeušą Šynkovski]. – Iliustr. // Tygodnik Wileńszczyzny. – 2004, 7–13 października (nr 41), priedas „Rota“, p. 1; Prieiga per internetą: <http://www.tygodnik.lt/200441/bliska1.html>.
2. Sawaniewska-Mochowa, Zofia. Mała ojczyzna mejszagolska / Zofia Sawaniewska-Mochowa. – Rec. leid.: To wszystko Ojczyzna / Tadeusz Szynkowski. [Wilno]: Wydawnictwo Polskie w Wilnie [i. e. Magazyn Wileński], 1999 // Wileńskie Rozmaitości. – 2000, nr 1, p. 13, 16.
3. Szostakowski, Józef. Powrót do źródeł: [recenzja]. – Rec. kn.: To wszystko Ojczyzna: sześć wieków kościoła i parafii Mejszagoła / T. Szynkowski. Wilno: Wydaw. Polskie w Wilnie, 1999 // Znad Wilii. – 1999, 1–15 lutego (nr 3), p. 7.

Szynkowski, Tadeusz. *To wszystko Ojczyzna: sześć wieków kościoła i parafii Mejszagoła: od ks. kanonika Mikołaja do ks. prałata Józefa.* – Wilno, 1999.

Szynkowski, Tadeusz. „*Błyskawica*“ na ziemi Sużańskiej. – Wilno, 2000.

Juzef Šostakovski.
Nuotr. iš kn.:
Szostakowski, Józef.
Dawne Wilno w tyglu
kultur. – Vilnius, 2020,
IV virš. p.

JUZEF ŠOSTAKOVSKI (Józef Szostakowski, pseud. Janusz Bielski) – humanitarinių mokslų daktaras, filologas, literatūros istorikas, žurnalistas, poetas, kraštotyrininkas.

Gimė 1953 07 01 Liubeliškėse (Vilniaus r., Nemenčinės seniūnija). 1976 m. baigė studijas Vilniaus pedagoginio instituto Lenkų filologijos fakultete. Dirbo žurnalistu, redaktoriumi lenkiškų leidinių („Kurier Wileński“, „Nasza Gazeta“, „Znad Wilii“, „Tygodnik Wileńszczyzny“) redakcijose.

1998–1999 m. ėjo Vilniaus mokytojų tobulinimosi instituto metodininko, prižiūrinčio lenkų kalbos ir literatūros mokymą Lietuvoje, pareigas. 2001 m. Varšuvos universitete apsigynė humanitarinių mokslų daktaro disertaciją „Lenkų spauda Lietuvoje nuo 1939 m. rugsėjo 1 d. iki 1964 m.“. Yra bibliologijos srities humanitarinių mokslų daktaras. 2002–2016 m. dėstė Vilniaus Edukologijos universitete. Nuo 2011 m. dirba muziejiniu-gidu Vladislavo Sirokomlės muziejuje Bareikiškėse (Vilniaus r.). Gyvena Vilniuje.

J. Šostakovski domisi Vilnijos kraštotyra. Propaguoja literatūrinį Vilniaus krašto paveldą. Yra išleidęs knygų šia tema.

Mokslininkas yra autorius knygos „**Między wolnością a zniewoleniem: prasa w języku polskim na Litwie w okresie od września 1939 do 1964 r.**“ (2004), kurioje nemažai vietos skiriama aptariamojo laikotarpio Vilnijos spaudai lenkų kalba.

Jis yra vienas iš autorių jubiliejinio leidinio, skirto tuometinio Vilniaus pedagoginio instituto polonistikos katedrai „**Między dawnymi i młodszymi laty...: 50-lecie polonistyki Wileńskiego Uniwersytetu Pedagogicznego**“ („Tarp senųjų ir naujųjų laikų... 50 polonistikos metų Vilniaus pedagoginiame institute“, 2011).

Su Vilniumi ir Vilniaus kraštu yra susijęs ne vieno žymaus asmens likimas. Apie 25 iš jų (Albertą Skyrelį, Vladą Sipaitį ir kt.) rašoma Juzefo Šostakovskio knygoje „**Śladami pamięci**“ („Atminties pėdsakais“, 2012). Leidinyje pateikiama bibliografija.

2012 m. išleista Juzefo Šostakovskio knyga „**Wilno i okolice. Przewodnik literacki**“ („Vilnius ir apylinkės. Literatūrinis vadovas“). Tai pirmas tokio pobūdžio leidinys lenkų kalba apie turtingą daugiakultūrį Vilniaus ir Pietryčių Lietuvos literatūrinį palikimą. Leidinyje aprašyta 17 maršrutų. Apžvelgiama miestų ir miestelių istorija, pateikiama faktų apie juose nuo XVI a. iki Antrojo pasaulinio karo gyvenusius įvairių tautybių rašytojus. Spausdinama ištraukų iš kūrinių, dienoraščių bei atsiminimų fragmentų, laiškų. Rašoma ir apie atskiras Vilniaus rajono vietas: Čekoniškes, Sudervę, Dūkštas, Dusinėnus, Bareikiškes, Nemėžį, Rukainius, Medininkus, Nemenčinę, Juodšilius. Leidinys skirtas visiems, norintiems pažinti savo kraštą ir jame gyvenusius literatūros kūrėjus. Vadovas iliustruotas knygos autoriaus nuotraukomis. Yra bibliografija ir vardų rodyklė.

J. Šostakovski parinko, literatūriškai apdorojo ir parašė komentarus padavimų rinkinio apie Vilniaus rajone esančius gamtinius, kultūrinius, architektūrinius objektus „**Podwilénskie bajanie: legendy, podania, bajki z okolic Wilna**“ („Pašnekesiai prie Vilniaus: legendos, padavimai, pasakos“, 2017). Literatūrine forma pateikiami padavimai, atrinkti iš įvairių spaudinių ir rankraštinių šaltinių, taip pat ir pirmąkart užrašyti. Rinkinys skiriamas etnokultūra, kraštotyra bei savo krašto pažinimu besidomintiems skaitytojams. Leidinį išleido Vladislavo Sirokomlės muziejus.

Vilniuje išleistoje J. Šostakovskio knygoje „**Dawne Wilno w tyglu kultur**“ („Senasis Vilnius kultūrų sandūroje“, 2020) apžvelgiama Vilniaus miesto istorija nuo jo įkūrimo iki šių dienų. Aptariama atskirų Vilniaus laikotarpių savivalda, amatai, kultūrinių visuomeninių institucijų, draugijų veikla, daugiakultūris miesto paveldas, etninių grupių ir pavienių asmenų poveikis miesto architektūrai, kultūriniam bei visuomeniniam gyvenimui.

Knygoje – 11 skyrių. Yra skyriai apie žymų visuomenės veikėją, labdarį Juozapą Montvilą (Józef Montwiłł, 1850–1911), lietuvių nacionalinio atgimimo veikėją Petrą Vileišį (1851–1926). X skyrius – „Gatvės – miesto istorijos veidrodis“, XI – „Vilnius, kurios nėra“. Pateikiama bibliografija (p. 149–161), yra pavardžių rodyklė.

J. Šostakovski yra vienas iš keturių autorių, taip pat sudarytojas ir redaktorius 2021 m. išleisto dvikalbio leidinio **„Vladislavo Sirokomlės muziejus Bareikiškėse = Muzeum Władysława Syrokomli w Borejkowszczyźnie“**.

Jis (su Evelina Bukauskaite) sudarė ir parengė tekstus Bareikiškėse, Vladislavo Sirokomlės muziejuje, 2023. IX. 30 – 2023. XII. 3 veikusios parodos katalogo **„Vladislavo Sirokomlės paveikslų kolekcija = Kolekcja obrazów Władysława Syrokomli: paroda iš Lietuvos nacionalinio muziejaus rinkinio, skirta poeto 200-osioms gimimo metinėms“** (2023).

J. Šostakovski paskelbė mokslinių publikacijų Vilnijos spaudos ir mokslo istorijos bei kitomis kraštotyros temomis. Jo straipsnių spausdinta Lietuvoje ir Lenkijoje.

J. Šostakovski yra išleidęs eilėraščių rinkinių („Nie ucz się domu“, „Czerwone gile“, „Wiersze z listów“, „Muszla pełna morza“), sudaręs Vilniaus ir Baltarusijos Ašmenos rajono poetų antologiją „Susitikimai – Sustreczy – Spotkania“ lietuvių-baltarusių-lenkų kalbomis, taip pat ir jaunųjų poetų kūrybos antologiją „W zakolu Wili“ („Neries vingyje“).

J. Šostakovski parašė per 80 straipsnių apie lenkų rašytojus „Visuotinei lietuvių enciklopedijai“. Yra parašęs knygų, skirtų Vilniaus regiono vertybių panaudojimui, mokant kalbos ir literatūros, rengiant turizmo specialistus.

J. Šostakovski dalyvauja Lietuvos lenkų mokslininkų draugijos (Stowarzyszenia Naukowców Polaków Litwy) veikloje. Domisi fotografija. Savo nuotraukomis iliustruoja parašytas knygas, yra surengęs fotografijų parodą.

2014 m. J. Šostakovski buvo apdovanotas Vilniaus apskrities Lietuvos didžiojo Kunigaikščio Gedimino nominacijos padėkos raštu grupėje „Už pasiekimus žmogiškojo kapitalo ugdymo srityje“.

Literatūra ir šaltiniai

1. Kondratas, Benjaminas. Juzefas Šostakovskis // Kondratas, Benjaminas. Kūrėjų pėdsakais. – Vilnius, 2021. – Kn. 21: Vilniaus ir Švenčionių krašte, p. 294–295.
2. Klimaszewska, Iwona. Poeta z aparatem fotograficznym w kieszeni: wystawa zdjęć Józefa Szostakowskiego. – Ilustr. // Tygodnik Wileńszczyzny. – 2013, 4–10 lipca (nr 27), priedas „Rota“ (nr 759), p. 1, 2.
3. Kodź, Adolf. Zachowajmy na zawsze: nowości wydawnicze: [apie J. Šostakovskio knygą „Śladami pamięci“ (2012) ir jos pristatymą Vladislavo Sirokomlės muziejuje Bareikiškėse (Vilniaus r.)]. – Ilustr. // Tygodnik Wileńszczyzny. – 2013, 7–13 marca (nr 10), priedas „Rota“ (nr 742), p. 5; Prieiga per internetą: <http://tygodnik.lt/201310/samorz5.html>.
4. Mażul, Henryk. Mnogości pożytki: kolejna książka dr. Józefa Szostakowskiego: [apie J. Šostakovskio knygą „Dawne Wilno w tyglu kultur“ (2020)]. – Ilustr. // Magazyn Wileński. – 2021, nr 3, p. 12.

Literatūra ir šaltiniai

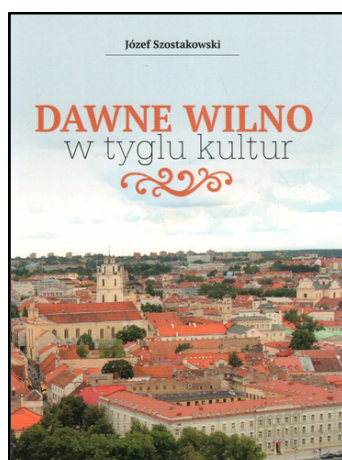
5. Sienkiewicz, Jan. Szostakowski swoje zrobił: na Wileńszczyźnie wychodziło 141 tytułów periodyków. – Ilustr. – Rec. leid.: Między wolnością a zniewoleniem: prasa w języku polskim na Litwie w okresie od września 1939–1964 roku / Józef Szostakowski // Kurier Wileński. – 2004, 12 maja, p. 8.
6. Szostakowski Józef, pseud. Janusz Bielski. // Wileńska encyklopedia, 1939–2005. – Warszawa, 2007. – P. 578–579. – Parašas: J. Szostakowski. Józef Szostakowski. pl.wikipedia [interaktyvus]. 2024 [žiūrėta 2024-03-23]. Prieiga per internetą: https://pl.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zef_Szostakowski.
7. Szostakowski, Józef. Józef Szostakowski, piewca Wileńszczyzny: [pokalbis su J. Šostakovskiu apie kūrybinę veiklą] / kalbėjosi Brenda Mazur. – Portr. // Kurier Wileński. – 2023, 7/13 stycz. (nr 3(1)), p. 16–19; Prieiga per internetą: <https://kurierwilenski.lt/2023/01/14/jozef-szostakowski-piewca-wilenszczyzny/>.
8. Turkiewicz, Halina. „piszę bo jednak... bo może...” (Józef Szostakowski): [J. Šostakovskio biografija ir poetinės kūrybos apžvalga]. – Portr. // Magazyn Wileński. – 2003, nr 6, p. 31–34.

Szostakowski, Józef. Wilno i okolice: przewodnik literacki. – Wilno, 2012.

Podwilieńskie bajanie: legendy, podania, bajki z okolic Wilna / [wybór, komentarze oraz opracowanie literackie: Józef Szostakowski]. – Wilno, 2017.

Szostakowski, Józef. Dawne Wilno w tyglu kultur; [zdjęcia: Józef Szostakowski]. – [Vilnius], [2020].

Vilniaus miestas

Alvida Antonina Bajor.
Nuotr. iš: Magazyn Wileński. –
2021, nr 12, p. 23.

ALVIDA ANTONINA BAJOR (Narbutaitė, Alwida Antonina Bajor, Narbuttówna, pseud. A. Rolska, 1942–2024) – Lietuvos kultūros žurnalistė, publicistė, rašytoja, vertėja.

Gimė 1942 05 30 Vilniuje. 1965 m. baigė polonistikos studijas Vilniaus pedagoginiame institute. 1964–2000 m. dirbo laikraštyje „Kurier Wileński“ (iki 1990 m. – „Czerwony sztandar“), iš pradžių

korespondente, nuo 1980 m. – Literatūros ir meno skyriaus vedėja. 1991–1994 m. – radijo „Vilniaus varpas“ laidų lenkų kalba redaktorė. Nuo 1992 m. – žurnalo „Magazyn Wileński“ bendradarbė.

A. A. Bajor išleido keletą knygų lenkų kalba. Iš jų minėtini keli Lietuvoje ar Lenkijoje išleisti kraštotyrimo pobūdžio leidiniai apie Vilniją ir jos žmones.

A. A. Bajor knygoje „**Piorun, jezioro czerwone: Zułów wczoraj i dziś**“ („Perkūnas, raudonas ežeras: Zalavas praeityje ir dabar“, 1995), rašoma apie Zalavą (dabar Švenčionių r.) ir Zalavo dvare gimusio Lenkijos valstybės veikėjo, Maršalo Juzefo Pilsudskio šeimą. Atskleidžiamas jo giminystės ryšys su žymiu Lenkijos rašytoju, tapytoju, filosofu Stanislavu Ignacu Vitkevičiumi (Stanisław Ignacy Witkiewicz, (1885–1939), slapyvardis Witkacy). Autorė naudojos archyvų medžiaga, iki šiol nepublikuotais Pavoverės bažnyčios ir kt. dokumentais iš privačios Jano Senkevičiaus (Jan Sienkiewicz) kolekcijos, tarpukario metų ir naujausia literatūra. Leidinio pabaigoje pateikiamas naudotų literatūros ir šaltinių sąrašas.

Žurnalistė keliavo po Zalavą ir jo apylinkes, rinkdama atsiminimus ir kitą medžiagą, kurią sudėjo į Lenkijoje išleistą savo knygą apie Juzefo Pilsudskio brolių, lenkų etnografa, muziejininką „**Bronisław Piłsudski i Zułów**“ (Poznań 2001).

A. A. Bajor išleido albumą „**Polskie Studio Teatralne w Wilnie, 1960–2010**“ („Lenkų teatro studija Vilniuje, 1960–2010“, 2012).

2020 m. Krokuvoje išleista paskutinė A. A. Bajor knyga „**Otwarta się nadwilejska góra**“ („Atsivėrė pavilnio kalnas“, 2020). Tai dokumentinės publicistikos leidinys, skirtas 1863 m. sukilėliams atminti. Knygos pagrindiniai herojai – Zigmantas Sierakauskas, Boleslovas Kajetanas Kolyško, carinės Rusijos valstybės veikėjas, tuometinis Vilniaus generalgubernatorius, 1863–1864 m. sukilimo malšintojas Michailas Muravjovas-Korikas. Rašoma ir apie Z. Sierakausko žmoną Apoloniją Dalevskytę, žurnalistą, rašytoją, politikos veikėją, vieną iš Pohuliankos teatro Vilniuje statybų 1912 m. iniciatorių (dabar – Vilniaus senasis teatras) Ipolitą Korvin-Milevskį (Hipolit Korwin-Milewski), skulptorių Antaną Vivulskį, sukilėlio B. K. Kolyško pagerbimą Butrimonių (Šalčininkų r.) bažnyčioje ir kt. Knyga iliustruota aptariamąsios epochos fotografijomis ir archyvų medžiaga. Leidinio pabaigoje autorė apžvelgia naudotus šaltinius. Knygos sponsorius ir leidėjas – rašytojas Mikalojus Kolyško (Mikołaj Kołyszko), aprašomo sukilimo dalyvio palikuonis.

Vilniaus ir Alytaus apskrities bibliotekų kuruojamoje svetainėje „Bendruomenių kraštotyra. Bičių korys“ paskelbta nuotraukų iš žurnalistės A. A. Bajor archyvo – „Iš seno Vilniaus albumo“, kelios tarpukario Juodšilių (Vilniaus r.) fotografijos, taip pat informacija ir nuotraukos apie Vilniaus kino ir teatro veikėją, Vilniuje gimusį Aleksandrą Černį (Aleksander Czernis, 1909–1983).

Yra išleistos A. A. Bajor knygos „Virsmas: rozmowy z Jonasem Vaitkusem“ („Virsmas: pokalbiai su Jonu Vaitkumi“, 1991), „Mickiewiczza młodości kraje“ („Mickevičiaus jaunystės kraštas“, 1998), kraštotyros vadovas „Druskieniki i okolice“ („Druskininkai ir jų apylinkės“, 1998), „Szlakiem bohaterów „Potopu“ Henryka Sienkiewicza” (2016) ir kt.

Lietuvos ir Lenkijos spaudoje A. A. Bajor paskelbė apie 2000 publikacijų, sukūrė pjesių lenkų teatrams. Į lenkų kalbą išvertė lietuvių ir rusų literatūros kūrinių.

A. A. Bajor buvo Lietuvos žurnalistų ir Lietuvos kino kūrėjų sąjungų narė, taip pat Užsienio lenkų rašytojų sąjungos, Lenkų rašytojų sąjungos ir Lenkų žurnalistų sąjungos narė. Organizuodavo Lietuvos teatrų gastroles Lenkijoje, rengė informacinius leidinius.

A. A. Bajor buvo apdovanota Česlavo Milošo (Czesław Miłosz) literatūros premija (1992), Vitoldo Hulevičiaus (Witold Hulewicz) premija (2007), ordinu „Už nuopelnus Lenkijos Respublikai“ Kavalieriaus kryžiumi (2018), fondo „Parama lenkams Rytuose“ apdovanojimu „Nusipelnęs lenkams Rytuose“ (2019), Lenkijos Respublikos ordinu „Už nuopelnus“ Karininko kryžiumi (2022) ir kt.

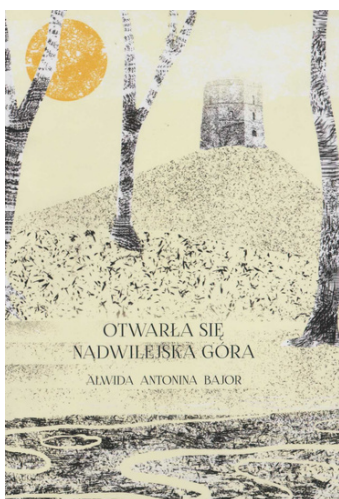
Alvida Antonina Bajor mirė Vilniuje 2024 01 23. Palaidota Vilniaus Rokantiškių kapinėse (daugiau informacijos [Vilniaus miesto kapinių registre](#)).

Literatūra ir šaltiniai

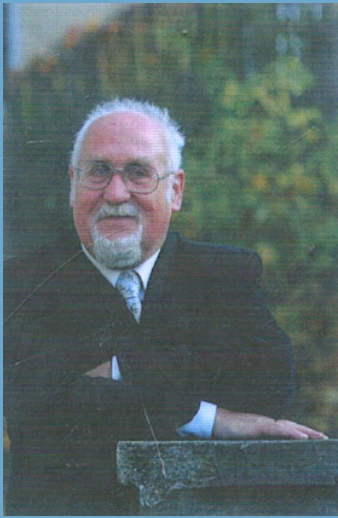
1. Alwida Antonina Bajor (Alvida Antonina Bajor). Visuotinė lietuvių enciklopedija [interaktyvus]. 2024 [žiūrėta 2024-07-18]. Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/alwida-antonina-bajor/>.
2. In memoriam. Publicistė, rašytoja, vertėja Alwida Antonina Bajor (1942–2024). Voruta.lt [interaktyvus]. 2024 [žiūrėta 2024-03-27]. Prieiga per internetą: <https://www.voruta.lt/in-memoriame-publiciste-rasytoja-verteja-alwida-antonina-bajor-1942-2024/>.
3. Mirė publicistė, rašytoja, dramaturgė Alwida Antonina Bajor. 15 min [interaktyvus]. 2024 [žiūrėta 2024-03-27]. Prieiga per internetą: <https://www.15min.lt/kultura/naujiena/asmenybe/mire-publiciste-rasytoja-dramaturge-alwida-antonina-bajor-285-2180928>.
4. Bajor Alwida Antonina, pseud. A. Rolska, A. Narbuttówna. // Wileńska encyklopedia, 1939–2005. – Warszawa, 2007. – P. 26–28. – Parašas: A. A. Rolska.
5. Odeszła Alwida Antonina Bajor: [wileńska dziennikarka, publicystka, tłumaczka oraz scenarystka teatralna; nekrologas Vilniaus žurnalistei, publicistei, vertėjai Alvidai Antoninai Bajor] / redakcija. – Portr. // Kurier Wileński. – 2024, 25/26 stycz. (nr 10), p. 2; Prieiga per internetą: <https://kurierwilenski.lt/2024/01/24/odeszla-alwida-antonina-bajor/>.
6. Okoń, Jan. Powinność obywatelska a wartości narodowe w opowieści Alwidy Antoniny Bajor: [apie žurnalistę, publicistę, rašytoją A. A. Bajor ir jos knygas]. – Iliustr., portr. – Bibliogr.: 5 pavadinimai // Magazyn Wileński. – 2021, nr 12, p. 22–24.
7. Okoń, Jan. Powinność obywatelska a wartości narodowe w opowieści Alwidy Antoniny Bajor (Alwida Antonina Bajor, Otworzyła się nadwilejska góra, Kraków 2020): [apie A. A. Bajor knygą „Otworzyła się nadwilejska góra“ (Kraków, 2020)]. – Bibliogr. išnašose // Ruch literacki. – 2021. – R. LXII, z. 1 (364), p. 125–129; Prieiga per internetą: <https://bit.ly/3Xtqz3w>.

Bajor, Alwida Antonina. Piorun, jezioro czerwone: Zułów wczoraj i dziś. – Wilno, 1995.

Bajor, Alwida Antonina. Otwarła się nadwilejska góra. – Kraków, 2020.

Antanas Rimvydas
Čaplinskas. Nuotr. iš kn.:
Čaplinskas, Antanas
Rimvydas. Vilniaus istorija:
legendos ir tikrovė. –
Vilnius, 2010, IV virš. p.

ANTANAS RIMVYDAS ČAPLINSKAS (1939–2011) – inžinierius energetikas, kraštotyrininkas, kolekcininkas.

Gimė 1939 03 28 Kalvarijoje (Marijampolės r.), tėvai buvo kilę iš Žemaitijos. Baigė Vilniaus politechnikumą, vėliau – tuometinio Vilniaus inžinerinio statybos instituto inžinerijos studijas. Dirbo Klaipėdoje, Biržuose. Nuo 1962 m. gyveno Vilniuje. Buvo Vilniaus miesto Sąjūdžio tarybos narys. 1990–1995 m. dirbo Vilniaus miesto taryboje (1993–1994 m. – tarybos pirmininko pavaduotojas, 1994–1995 m. – tarybos pirmininkas). Vadovavo komisijai, kuri per 15 metų Vilniuje grąžino apie 400 senųjų miesto vietovardžių, teikė naujus gatvių pavadinimus.

Nuo 1998 m. buvo Vilniaus etninės kultūros centro vyriausiasis leidybos koordinatorius.

Daugelį metų A. R. Čaplinskas tyrinėjo archyvuose Vilniaus istoriją ir leido knygas apie Lietuvos sostinę. Išleido vietovardžių knygą „**Vilniaus gatvės. vardynas, žemėlapiai**“ (lietuvių-anglų k.) (Vilnius, 2000). Knygos įvade apžvelgiamas miesto administracinis skirstymas nuo seniausių laikų iki šių dienų. Leidinį sudaro trys dalys: „Istorija“, „Vardynas“, „Gatvės“. Pirmojoje dalyje pateikiama istorinė apžvalga, kurioje aptariama miesto gatvėvardžių padėtis įvairiais Lietuvos istorijos laikotarpiais, jų keitimas ir senųjų pavadinimų sugrąžinimas bei naujų suteikimas atkūrus Lietuvos nepriklausomybę. Antrojoje dalyje rašoma apie nusipelnčius asmenis, taip pat mitologines būtybes, kurių vardais pavadintos Vilniaus gatvės. Trečiojoje knygos dalyje pateikiami abėcėliniai mikrorajonų gatvių sąrašai. Yra abėcėlinis sukirčiuotas visų Vilniaus gatvių sąrašas. Pridedami Vilniaus mikrorajonų gatvių žemėlapiai.

Labai vertingos A. R. Čaplinsko knygos iš serijos „Vilniaus gatvių istorija“: „**Šv. Dominikonų, Trakų gatvės**“ (1998, 2008), „**Valdovų kelias. Rūdninkų gatvė**“ (2001), „**Valdovų kelias. Didžioji gatvė**“ (2002), „**Valdovų kelias. Pilies gatvė**“ (2005).

Išleista gausiai iliustruota A. R. Čaplinsko „**Vilniaus istorija: legendos ir tikrovė**“ (Vilnius, 2010). Šioje daugiau nei 500 puslapių apimties knygoje pristatoma Vilniaus miesto raida nuo pirmojo paminėjimo iki šių dienų. Joje yra šie skyriai: „Nuo Magdeburgo teisių iki Liublino unijos 1387–1569 m.“, „Abiejų tautų Respublikos laikotarpis 1569–1795 m.“, „Rusijos imperijoje 1795–1914 m.“, „Karų ir okupacijų laikotarpis 1914–1990 m.“, „Dvidešimt nepriklausomybės metų 1990–2010 m.“ Miesto istorija knygoje atskleidžiama pasakojant apie gyventojų ir juos supusių institucijų, pastatų, daiktų istoriją. Knyga parašyta labai patraukliai, gyva, vaizdinga kalba, ją įdomu skaityti.

Paskutinis A. R. Čaplinsko leidinys „**Vilniaus atminimo knyga: mieste įamžintos asmenybės**“ (2011). Jame pateikiamos Vilniaus viešosiose erdvėse pagerbtų asmenybių trumpos biografijos, rašoma apie jų nuopelnus Vilniui ir Lietuvai.

2008 m. A. R. Čaplinskas buvo apdovanotas Šv. Kristoforo statulėle už nuopelnus kultūrai, atgaivintas Vilniaus gatvių ir ten gyvenusių žmonių istorijas.

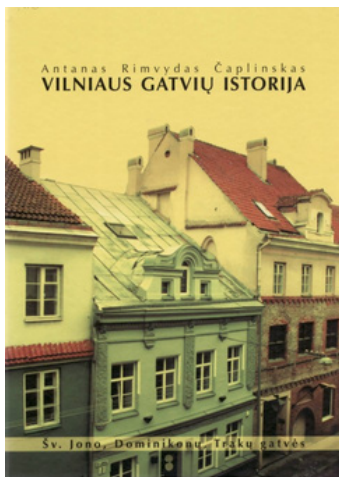
Antanas Rimvydas Čaplinskas mirė Vilniuje 2011 12 13, palaidotas Vilniaus Sudervės-Saltoniškių kapinėse (daugiau informacijos [Vilniaus miesto kapinių registre](#)).

Literatūra ir šaltiniai

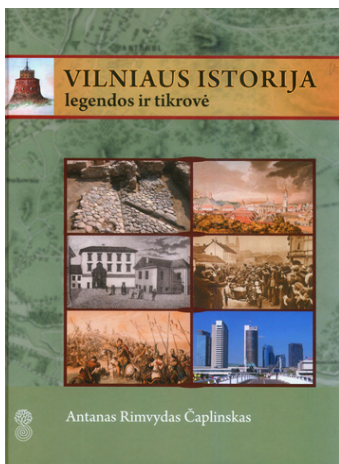
1. Antanas Rimvydas Čaplinskas. Vilnijos vartai.lt [interaktyvus]. 2023 [žiūrėta 2024-04-07]. Prieiga per internetą: <https://www.vilnijosvartai.lt/personalijos/antanas-rimvydas-caplinskas/>.
2. Čaplinskas, Antanas Rimvydas. „Kad nepradėtų girgždėti smegenys nuo nuobodoko gyvenimo, įlindau į archyvus“: [pokalbis su Vilniaus tyrinėtoju A. R. Čaplinsku] / kalbėjosi Dalia Kutraitė. – Portr. // Kutraitė, Dalia. Dalia Kutraitė kalbina...: žvaigždžių karai tęsiasi: [televizijos žurnalistės pokalbiai su žinomais Lietuvos žmonėmis]. – Vilnius, 2015. – P. 75–86.
3. Kučinskaitė, Justina. Bibliotekos geradariai: Antanas Rimvydas Čaplinskas. Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka [interaktyvus]. 2024 [žiūrėta 2024-03-13]. Prieiga per internetą: <http://sena.mab.lt/lt/archyvas/naujienų-archyvas/641>.

Čaplinskas, Antanas Rimvydas. Vilniaus atminimo knyga: mieste įamžintos asmenybės: [žinytas]. – Vilnius, 2011.

Čaplinskas, Antanas Rimvydas. Šv. Jono, Dominikonų, Trakų gatvės. – 2-asis patais. ir papild. leid. – Vilnius, [2008].

Čaplinskas, Antanas Rimvydas. Vilniaus istorija: legendos ir tikrovė. – Vilnius, [2010].

Albertas Kazlauskas.

Nuotr. iš kn.:

Kazlauskas, Albertas.

Vilniaus gatvės gyvos: iš pietų į
šiaurę. – Vilnius, [2023],
IV viršelio pusl.

ALBERTAS KAZLAUSKAS – profesionalus gidas, kraštotyrininkas.

Gimė 1991 01 09 Vilniuje. Yra ketvirtos kartos vilnietis, jo proseneliai palaidoti Vilniaus Panerių kapinėse. Gyveno Užusienyje (gyvenvietė, esanti į pietus nuo miesto centro, netoli Vilniaus oro uosto), vėliau – Fabijoniškėse, Naujininkuose. Mokėsi finansų ekonomikos. Yra dirbęs gaisrininku, taip pat banke. Nuo 2015 m., po gidų kursų baigimo, A. Kazlauskas – profesionalus gidas po Vilnių, labai mėgstamas turistų, ypač vilniečių. 2015 m.

gidas įkūrė viešąją įstaigą „Gatvės gyvos“. Jos tikslas – kviesti vilniečius ir miesto svečius į ekskursijas po sostinę netradiciniais maršrutais. Jis surengė daugiau kaip pusę tūkstančio ekskursijų. Dažniausiai veda turistus ir besidominčius Vilniumi ne po senamiestį, o po periferinius sostinės mikrorajonus: Naujininkus, Žvėryną, Šnipiškės, Žirmūnus, Markučius, Lazdynus, Karoliniškes ir kt.

A. Kazlauskas išleido kelias vertingas knygas apie Vilnių. Autorius naudojo archyvų, muziejų, bibliotekų medžiagą. Visos knygos sudarytos maršrutų principu.

2017 m. išleista pirmoji A. Kazlausko knyga – „**Vilniaus gatvės gyvos. Gidas po miesto periferiją**“. Knygą sudaro 11 maršrutų su žemėlapiais, išsamiais objektų aprašymais, retomis istorinėmis nuotraukomis. Knygoje yra šie skyriai: Tolimoji Naujoji Vilnia; Antakalnio rūmų keliu; Aplink Žirmūnų blokus; Meniški akcentai už upės [Užupis]; Kaimiškieji Markučiai; Rasų kalvomis; Naujasis pasaulis už bėgių [Naujininkai]; Plačiais Panerių pušynais; Laurus pelnę Lazdynai; Žvėrynas – kurortas mieste; Dvi Pilaitės istorijos.

A. Kazlauskas knygoje „**Vilniaus gatvės gyvos. Atgal į periferiją**“ (2018) yra šios dalys: Vilkpėdės industrinė arterija; Pramoninis Naujamiestis; Vingio slėpiniai; Kosminės Karoliniškės; Dieviška Trejybė – Verkiai, Kalvarijos, Trinapolis; Iš Antakalnio į Pospiešką; Pavilnio kalnų kolonija; Lentvaris: tarp dvaro, pramonės ir geležinkelio. Leidinys iliustruotas istorinėmis fotografijomis, senų žemėlapių, iškarpų iš laikraščių, gamyklų lankstinukų nuotraukomis ir kt. Pateikiamas naudotos literatūros sąrašas.

Knygoje „**Vilniaus gatvės gyvos: iš pietų į šiaurę**“ (2023) autorius kviečia leistis į 6 istorines keliones nuo Vilniaus miesto pietų – Kirtimų – iki šiaurinį rajonų žiedą uždariusių Fabijoniškių. Kiekvieno skyriaus pradžioje pateikiami kruopščiai sudėlioti 3–8 km ilgio maršrutai. Knygoje yra šie skyriai: Kirtimai. Lėktuvai, menas, pramonė, taboras; Lukiškės. Užkampis, tapęs centru; Spalvingosios Šnipiškės; Viršuliškės. Iš didelio kaimo į mažą rajoną; Suspindo Šeškinės žvaigždė; Fabijoniškės. Rajonų žiedas uždarytas. Leidinys gausiai iliustruotas senomis nuotraukomis, žemėlapiais ir iškarpomis iš laikraščių. Pateikiamas nemažas literatūros apie aprašomas vietas sąrašas.

Visos A. Kazlauskas knygos parašytos gyvai ir patraukliai, jas labai įdomu skaityti. Jose daug nežinomos informacijos apie sostinę net ir patiems vilniečiams. Kokybiškas knygų dizainas.

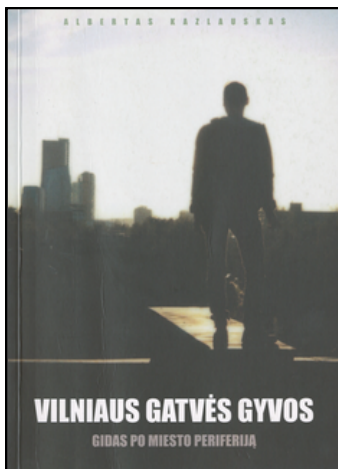
A. Kazlauskas parašė daugybę straipsnių apie Vilnių. Daugiausia jų spausdinta nuo 2021 m. leidžiamame žurnale „Gatvės gyvos“.

A. Kazlauskas yra iniciatyvos „Gatvės gyvos“ įkūrėjas. „Gatvės gyvos“ kviečia atrasti Vilnių keliaujant pačių parengtais originaliais maršrutais, pažinti miesto rajonus, erdves už įprasto turistinio tako ribų. 2020 m. jis atidarė autentišką turistinį Vilniaus objektą – buvusią Šaltojo karo slėptuvę. Čia vedamos ekskursijos.

2016 m. A. Kazlauskas išrinktas svingiausiu Vilniaus gidu. 2019 m. jis buvo nominuotas Lietuvos turizmo ambasadoriumi.

Literatūra ir šaltiniai

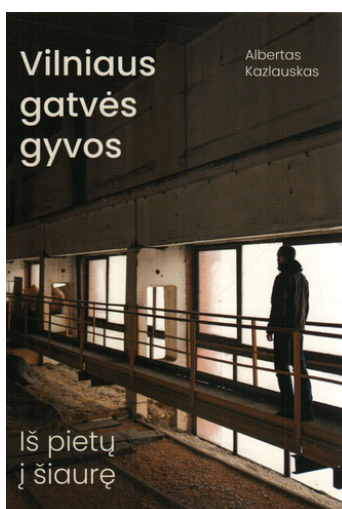
1. Iniciatyvos „Gatvės gyvos“ įkūrėjas Albertas Kazlauskas: kaip pomėgi galima paversti darbu / [kalbėjosi] Ana Treščina. Moteris.lt [interaktyvus]. 2023 [žiūrėta 2024-02-21]. Prieiga per internetą: <https://www.moteris.lt/lt/veidai/g-57813-iniciatyvos-gatves-gyvos-ikurejas-albertas-kazlauskas-kaip-pomegi-galima-paversti-darbu>.
2. Albertas Kazlauskas: [trumpai apie autorių]. – Portr. // Kazlauskas, Albertas. Vilniaus gatvės gyvos: iš pietų į šiaurę. – Vilnius, [2023], IV viršelio pusl.
3. Kazlauskas, Albertas. Įsimylėjęs Vilniaus periferiją: [pokalbis su vilniečiu gidu, iniciatyvos „Gatvės gyvos“ sumanytoju A. Kazlausku] / [kalbėjosi] Ana Treščina. – Iliustr. // Moteris. – 2019, Nr. 7 (liepa), p. 62–65.
4. Kazlauskas, Albertas. Albertas Kazlauskas: „Rimtesnę pertvarką turėtų laikyti dvi kolonos – pagarba ir kuklumas“: [pokalbis su Vilniaus miesto gidu A. Kazlausku] / [kalbėjosi] Lina Laura Švedaitė. – Portr., iliustr. // Literatūra ir menas. – 2021, Nr. 8 (bal. 16), p. 4–7; Prieiga per internetą: <https://literaturairmenas.lt/publicistika/albertas-kazlauskas-rimtesne-pertvarka-turetu-laikyti-dvi-kolonos-pagarba-ir-kuklumas>.

Kazlauskas, Albertas. Vilniaus gatvės gyvos: gidas po miesto periferiją. – Vilnius, 2017.

Kazlauskas, Albertas. Vilniaus gatvės gyvos: atgal į periferiją. – [Vilnius], [2018].

Kazlauskas, Albertas. Vilniaus gatvės gyvos: iš pietų į šiaurę. – Vilnius, [2023].

Libertas Klimka. Nuotr. iš kn.:
Klimka, Libertas. Rimtos,
juokingos ir graudžios senojo
Vilniaus istorijos. – Vilnius,
2016, IV virš. p.

LIBERTAS KLIMKA – fizinių mokslų daktaras, profesorius, fizikas, mokslo istorikas, etnologas, kraštotyrininkas.

Gimė 1940 09 18 Kaune. 1963 m. baigė Vilniaus universiteto Fizikos fakultetą. 1963–1975 m. dirbo Puslaidininkių fizikos institute, 1975–1992 m. dėstė fiziką Vilniaus inžineriniame statybos institute. 1992–2018 m. dėstė Lietuvos edukologijos universitete. Nuo 2003 m. ėjo profesoriaus pareigas. Dirbo Istorijos fakulteto Baltų proistorės katedroje. Skaitė baltų religijos ir mitologijos, etninės

kultūros pagrindų, istorinės kultūros, lokalinės istorijos konstravimo, mokslo ir technikos istorijos paskaitas, vadovavo studentų kraštotyros praktikoms.

Prof. L. Klimkos mokslinio darbo kryptys – tikslųjų ir taikomųjų mokslų bei technikos istorija Lietuvoje, baltų kosmologija, liaudies kalendoriniai papročiai. Jis yra vienas Lietuvos etnokosmologijos muziejaus Kulionyse (Molėtų r.) įkūrimo (1980) iniciatorių, nuo 1990 m. – jo mokslinis vadovas. Su kitais 1995 m. suprojektavo Saulės laikrodį Nidoje. Atskleidė XIV a. pabaigos – XV a. pradžios statinio ant Birutės kalno Palangoje astronominę paskirtį. Kaip ekspertas tyrinėja Lietuvos bažnyčių laikrodžius.

Tarp daugelio kitų leidinių prof. L. Klimka yra parašęs kelias knygas Vilniaus tema. 1997 m. išleista iliustruota nedidelės apimties L. Klimkos knygelė „**Vilniaus bokštų laikrodžiai**“.

2008 m. kartu su fotografu Juozu Valiušaičiu išleido įspūdingą senųjų tekstų apie Vilnių ir fotografijų kalendorių „**Nugrimzdisis Vilnius**“.

L. Klimka buvo šio leidinio idėjos autorius, parinko ir išvertė iš lenkų kalbos tekstus. Pateikiamos M. Balinskio, J. Bulhako, J. Kloso, Č. Milošo, V. Zahorskio ir kitų mintys apie sostinę. Kalendorius iliustruotas J. Čechavičiaus, J. Bulhako ir J. Valiušaičio nuotraukomis.

2009 m. išleisti du profesoriaus leidiniai apie Vilnių – „**Amatai Vilniuje: tradicijos ir šiandiena**“ ir „**Kaziuko mugė = Kaziukas' Fair**“.

Miesto praeičiai skirta nuotaikinga L. Klimkos knyga „**Rimtos, juokingos ir gaudžios senojo Vilniaus istorijos**“ (2016, 2018), subtiliai iliustruota architektės ir dailininkės Vilijos Mačiulytės. Autorius pasakoja apie labai senus ir XX a. pradžios įvykius, skirtingų tautybių vilniečių gyvenimą, jų tradicijas ir papročius bei indėlį į šalies kultūrą. Supažindinama su įvairiais vilniečiais. Rašoma apie Šv. karalaitį Kazimierą, karvedį Kasparą Bekešą, architektą Lauryną Gucevičių, mediką prof. Jozefą Franką, istoriografą Mykolą Brenšteiną, vaikų rašytoją, aktorę ir vertėją Aldoną Liobytę ir daugelį kitų. Autorius kuria nepagražintą miesto vaizdą. Knygos pasakojimo stilius gyvas ir šmaikštus. Pateikiamas panaudotos literatūros sąrašas, Vilniaus miesto metų datos (nuo sausio 1 d. iki gruodžio 23 d.). Yra asmenvardžių rodyklė.

2020 m. išleista L. Klimkos istoriografinė studija „**Vilniaus rotušė ir jos laikrodis**“. Joje apžvelgiama mechaninio laikrodžio išradimo ir tobulinimo istorija, jo reikšmė miesto bendruomenei. Pateikiama istoriografinių žinių apie Vilniaus rotušės laikrodį, jo varpus, jų atstatymo galimybes. Yra informacijos ir apie kitų Lietuvos miestų ir miestelių istorinius laikrodžius.

2021 m. pasirodė prof. L. Klimkos „**Vadovas po senąją Vilniaus universiteto astronomijos observatoriją**“.

Profesorius dalyvauja kraštotyros ekspedicijose. Jų rezultatas – L. Klimkos straipsniai lokalinėse kraštotyros monografijose „**Adutiškio kraštas**“ (2003), „**Musninkai. Kernavė. Čiobiškis**“ (2005). Pastarojoje spausdinamas straipsnis „Čiobiškio varpai ir laikrodis“ (p. 606–611). Leidinyje „**Vepriai**“ (2010) yra L. Klimkos straipsnis „Veprių varpai“ (p. 859–866).

Nemažai straipsnių kraštotyros tema paskelbta periodikoje.

Nuo 1998 m. prof. L. Klimka – Lietuvos ir Baltijos šalių istorikų asociacijos vicepirmininkas, 2005–2010 m., būdamas Lietuvos etninės kultūros globos tarybos pirmininku, prof. L. Klimka, stengėsi, kad mokyklose būtų supažindinama su etnine kultūra nors popamokinėje veikloje, siekė, kad gausėtų kraštotyros būrelių, etnografinių ansamblių, mokyklų šventėse būtų daugiau tautiškumo ir etniškumo. Nuo 2012 m. prof. L. Klimka – Lietuvos kraštotyros draugijos pirmininkas.

Prof. L. Klimka apdovanotas Lauryno Ivinskio premija (1997), Jono Basanavičiaus premija (2005) ir Stasio Šalkauskio premija (2008).

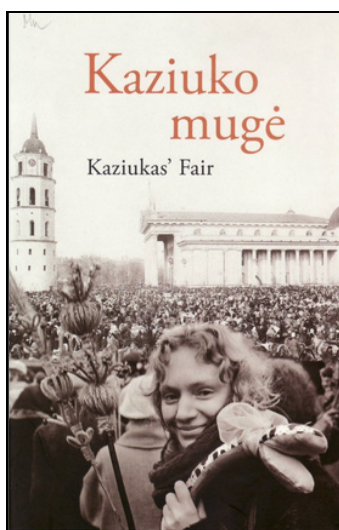
Mokslininko garbei 2019 m. pavadintas asteroidas nr. 361524 Klimka = 2007FN35.

Literatūra ir šaltiniai

1. Kaltenis, Vytautas. Klimka Libertas // Mažosios Lietuvos enciklopedija. – Vilnius, 2003. – T. 3, p. 232–233.
2. Kazlauskienė, Rūta. Profesoriaus Liberto Klimkos kelias saulės ratu, mėnulio taku / Rūta Kazlauskienė, Povilas Saudargas. – Iliustr. // Tarp knygų. – 2010, Nr. 11, p. 23–25.
3. Libertas Klimka: [fizikas, etnologas]: bibliografija, 1965–2000 / Vilniaus pedagoginis universitetas; [sudarė Libertas Klimka]. – Vilnius, 2000. – 56 p.: iliustr. – Kn. taip pat: Libertui Klimkai – 60 / Eugenijus Jovaiša, p. 3–5.
4. Libertas Klimka: bibliografija, 2000–2010 / Vilniaus pedagoginis universitetas; [sudarytojas Libertas Klimka]. – Vilnius, 2010. – 60 p.: iliustr. – Santr. angl.. – Kn. taip pat: Profesoriumi Libertui Klimkai – 70 metų / Eugenijus Jovaiša, p. 3–5.

Literatūra ir šaltiniai

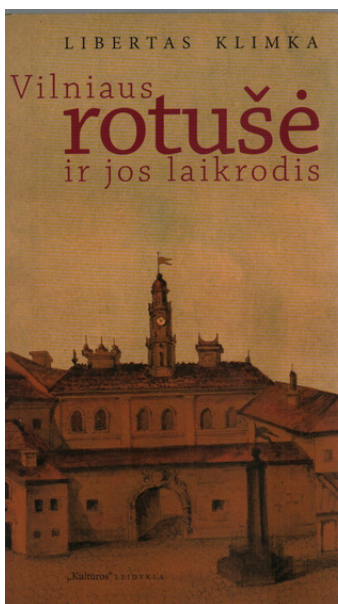
5. Klimka Libertas: [biografija]. – Portr. // Kas yra kas Lietuvoje, 20/21: Lietuvos valstybės metraštis: [biografinis žinynas]. – Kaunas, [2022], p. 692–693.
6. Klimka, Libertas. Klimkos klėty: kultūros ir mokslo istoriko, 2005 m. Jono Basanavičiaus premijos laureato prof. Liberto Klimkos sakymai per Liudviką Giedraitį: [apie Lietuvos etninės globos tarybos pirmininko, prof. L. Klimkos įvairiapusę veiklą]. – Iliustr. – Santr. angl. // Liaudies kultūra. – 2006, Nr. 1, p. 1–9.
7. Matulevičius, Algirdas. Libertas Klimka. – Portr. // Visuotinė lietuvių enciklopedija. – Vilnius, 2006. – T. 10, p. 275; Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/libertas-klimka/>.
8. Seliukaitė, Irena. Profesorius Libertas Klimka – 2005 m. Valstybinės Jono Basanavičiaus premijos laureatas: [apie mokslo istoriką L. Klimką]. – Iliustr. // Kultūros aktualijos. – 2006, Nr. 1 (2005'6 (47), lapkritis-gruodis, p. 3.

Klimka, Libertas. Kaziuko mugė = Kaziukas' Fair / [teksto autorius Libertas Klimka]. – Vilnius, [2009].

Klimka, Libertas. Rimtos, juokingos ir graudžios senojo Vilniaus istorijos. – Vilnius, 2018.

Klimka, Libertas. Vilniaus rotušė ir jos laikrodis: istoriografinė studija. – Vilnius, [2020].

Benjaminas Kondratas. Nuotr.
iš: <https://bit.ly/3ZsUBa0>.

BENJAMINAS KONDRATAS – pedagogas, rašytojas, literatūros kraštotyrininkas.

Gimė 1933 10 21 Tauruose (Tauragės r.). Iki 1969 m. turėjo ukrainietišką pavardę „Kondratenka“, nes jo senelis buvo ukrainietis iš Poltavos (apie tai B. Kondratas rašo savo knygoje „Kūrėjų pėdsakais. – Vilnius, 2018. – Kn. 10: Druskininkų krašte: A – K biogramos, p. 246). 1958 m. baigė

lietuvių kalbos ir literatūros studijas Vilniaus universitete. 1958–2001 m. (su pertraukomis) mokytojavo. 1960–1961 m. – Druskininkų miesto Vykdomojo komiteto Kultūros skyriaus vedėjas ir kartu iki 1970 m. Druskininkų 1-os vidurinės mokyklos mokytojas, 1970–1971 m. dirbo Kauno medicinos instituto Filosofijos katedroje, 1971–1972 m. – Lietuvos mokslų akademijos Istorijos instituto Filosofijos sektoriuje. Dirbo mokytoju keliose Vilniaus vidurinėse mokyklose. 1993 m. tapo lietuvių kalbos mokytoju ekspertu. Dirbdamas Druskininkų ir Vilniaus mokyklose, vadovavo kraštotyrininkų, fotografų ir turistų būreliams. 2001 m. liepą išėjo į užtarnautą poilsį.

1971 m. B. Kondratas pradėjo intensyviai domėtis literatūrine kraštotyra. Jis laikomas literatūrinės arba lituanistinės kraštotyros pradininku Lietuvoje. B. Kondrato parengta serija „Kūrėjų pėdsakais“ yra skirta mūsų šalies regionų ir atskirų vietovių literatūriniam paveldui. Šios knygos prikelia iš užmaršties nenaudotus originalius šaltinius ir faktus apie Lietuvos kultūros ir meno kūrėjus. Savo knygas autorius vadina mozaika, kuri sudėta ne tik iš kūrėjų biografijų aprašymo, bet ir žmonių prisiminimų apie Lietuvos istoriją. B. Kondrato nuomone, ypatingas dėmesys skirtinas lituanistinėms studijoms, nes be lituanistikos neišsaugosime savo tapatybės, neišliksime kaip tauta.

Pirmoji B. Kondrato serijos „Kūrėjų pėdsakais“ knyga buvo išleista 2004 metais. Kraštotyrininkas yra surinkęs medžiagą ir savo lėšomis išleidęs „Kūrėjų pėdsakų“ serijos knygas apie visus 7 Vilniaus apskrities rajonus.

Vilniaus apskričiai skirtos „Kūrėjų pėdsakų“ 17, 18, 20, 21, 22 ir 24 knygos.

2018 m. išleistos šios knygos iš B. Kondrato serijos, kur rašoma apie Vilniaus apskrities kūrėjus: „**Kūrėjų pėdsakais. – Kn. 17: Varėnos ir Šalčios krašte: A–K biogramos**“ ir „**Kūrėjų pėdsakais. – Kn. 18, Varėnos ir Šalčios krašte: L–Ž biogramos**“. 2020 m. pasirodė „**Kūrėjų pėdsakais. – Kn. 20:Trakų, Elektrėnų ir Birštono krašte**“. Po trejų metų kruopštaus darbo išleista 21-oji šios serijos knyga „**Kūrėjų pėdsakais. – Kn. 21: Vilniaus ir Švenčionių krašte**“ (2021), 2022 m. – „**Kūrėjų pėdsakais. – Kn. 22: Kaišiadorių ir Širvintų krašte**“. 2023 m. pasirodė B. Kondrato „**Kūrėjų pėdsakais. – Kn. 24: Ukmergės krašte**“.

leškant informacijos apie įvairiuose Lietuvos rajonuose gyvenančius literatus, kuriančius žmones, labai dažnai B. Kondrato knygų serija yra vienintelis šaltinis, kur galima rasti gana išsamias kūrėjų biografijas ar bent minimalios informacijos.

B. Kondrato knygos nėra enciklopedinio tipo biografijų žinynai. Knygų turinys ir forma įvairi: kartais tai trumpi, keliolikos eilučių biografiniai duomenys, apybraižos ar net išsamios kūrybinio kelio analizės. Kartais knygos autorius pateikia literato biografiją, o kartais pats literatas gana laisva forma pasakoja apie savo gyvenimą ir kūrybą arba pateikia vieną kitą ryškesnį epizodą. Nevengiama emocišgesnio vertinimo ar šaltinio citatų. Rašoma apie įvairių kryptų ir įsitikinimų kūrėjus, net ir tuos, kurie tarnavo Lietuvos priešams, okupantams, kad neužmirštume „skaudžių tautai dalykų“. Rašoma ne tik apie rašytojus, bet ir apie kalbininkus, kultūros ir švietimo darbuotojus, kraštotyrininkus, kunigus, kompozitorius, dailininkus. Kūrėjų biogramos pateikiamos pagal abėcėlę. Serijos „Kūrėjų pėdsakais“ leidiniai yra gausiai iliustruoti autoriaus nuotraukomis. Pateikiamos kūrėjų pavardžių ir vietovių rodyklės.

Žinomo kraštotyrininko knygos yra ypač laukiamos jo aprašytuose rajonuose, iškilmingai pristatomos jų bibliotekose, yra skaitomos skaitytojų, ieškančių informacijos atitinkama tema.

B. Kondratas yra išleidęs apie 40 knygų. Parašė lietuvių kalbos mokomųjų leidinių vidurinėms mokykloms. Išleido pažintinių leidinių turistams („Druskininkai“ (1972, 1987), „Minijos vingiais“ (1976), „Su Gelgaudiškiu širdyje“ (2005)).

Vilniuje išleistame leidinyje „Tarp Vilnelės ir Neries: Lietuvos nepriklausomųjų rašytojų sąjungos Vilniaus skyriaus kūrybos almanachas“ (2014) ir kituose spausdinama B. Kondrato kūrybos. Litanistas paskelbė apie 300 straipsnių kultūros, kalbos, literatūros, didaktikos ir kitais klausimais.

B. Kondratas yra Lietuvos nepriklausomųjų rašytojų sąjungos narys.

2015 m. už ilgametį lituanistikos tradicijų įprasminimo darbą, literatūrinės kraštotyros inicijavimą ir puoselėjimą filologui, lietuvių kalbos ir literatūros mokytojui ekspertui, kraštotyrininkui B. Kondratui įteikta Kalbos premija. 2019 m. rašytojas buvo apdovanotas Lietuvos raštijos pradininko Stanislovo Rapolionio premija.

Literatūra ir šaltiniai

1. Balašaitis, Antanas. Vertingos literatūros kraštotyros knygos: [recenzija; aptariama naujausia serijos „Kūrėjų pėdsakais“ knyga]. – Bibliogr.: 1 pavad. // Tarp knygų. – 2013, Nr. 4, p. 17–20.

2. Guščius, Alfredas. Besidžiaugiantis kiekvieno indėliu į kultūrą: [apie pedagogą, kalbininką, kraštotyrininką, kultūros istoriką Benjaminą Kondratą] // Metai. – 2004, Nr. 5/6, p. 188–189.

Literatūra ir šaltiniai

3. Kalbos vakare kraštotyriminkui B. Kondratui bus įteikta 2015-ųjų Kalbos premija. Alkas.lt [interaktyvus]. 2011 [žiūrėta 2024-05-10]. Prieiga per internetą: <https://alkas.lt/2015/12/02/kalbos-vakare-krastotyriminkui-b-kondratui-bus-iteikta-2015-uju-kalbos-premija/>.

4. Kondratas Benjaminas. Visuotinė lietuvių enciklopedija. Papildymai A–Ž. – Vilnius, 2015, p. 190; Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/benjaminas-kondratas/>.

5. Kondratas Benjaminas. – Portr. // Kas yra kas Lietuvoje, 2018. – Kaunas, [2018]. – P. 778.

6. Kondratas, Benjaminas. „Kūrėjų pėdsakais“: kasmet po knygą: [pokalbis su knygų serijos „Kūrėjų pėdsakais“ autoriumi lituanistu B. Kondratu] / [užrašė] Jūratė Mičiulienė. – Portr. // Lietuvos žinios. – 2017, liep. 18, p. 11.

7. Benjaminas Kondratas: [pedagogas, lituanistas, atsiminimų, monografijų, kūrybos rinkinių autorius]: [autobiografija; prisiminimas apie tai, kaip jį norėjo paimti į tarnybą karininku sovietinėje kariuomenėje] // Kondratas, Benjaminas. Kūrėjų pėdsakais. – Vilnius, 2018. – Kn. 17: Varėnos ir Šalčios krašte: A–K, p. 227–228.

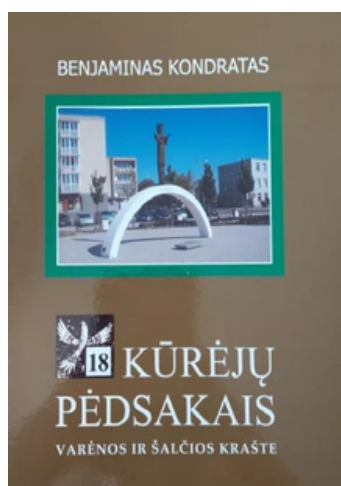
8. Kondratas, Benjaminas. „Taip mano ir Benjaminas Kondratas...“: [lietuvių kalbos ir literatūros mokytojas ekspertas, literatūros kraštotyriminkas ir rašytojų biografas B. Kondratas pateikia išsamią autobiografiją] // Kondratas, Benjaminas. Kūrėjų pėdsakais. – Vilnius, 2014. – Kn. 10: Druskininkų krašte: A–K biografijos, p. 239–250.

9. Laurinavičius, Jonas. Kūrėjas Benjaminas Kondratas, einantis kūrėjų pėdsakais / Jonas Laurinavičius. – Iliustr., portr. – Rec. leid.: Kūrėjų pėdsakais / Benjaminas Kondratas. Vilnius: Margi raštai, 2004- // Karštas komentaras. – 2017, rugs. 1–15 (Nr. 18), p. 10–11.

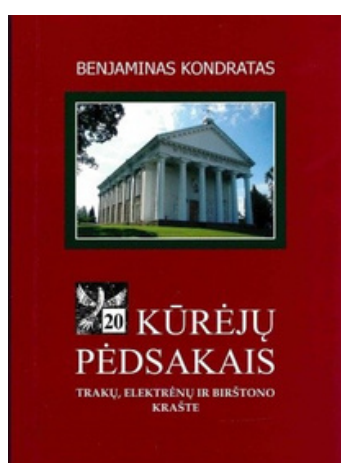

Literatūra ir šaltiniai

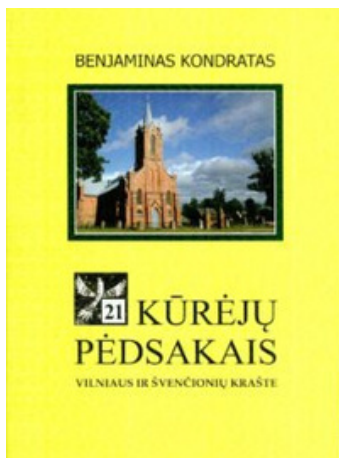
10. Norkevičienė, Regina. Lituano darbo užmojai: [apie B. Kondrato knygų seriją „Kūrėjų pėdsakais“] // Voruta. – 2008, vas. 23, p. 14.
11. Račkauskas, Kazimieras. Europoje su savo kraičiu: kultūros istoriko publicistika. – Vilnius, 2015. – D. 2, p. 288, 302–303.

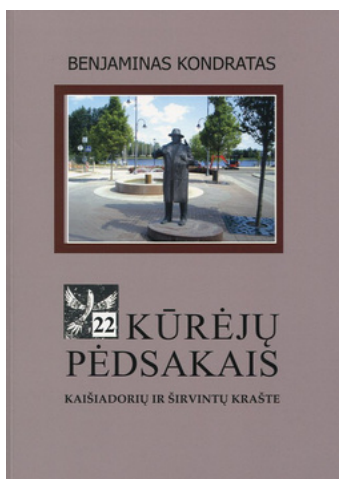
Kondratas, Benjaminas. Kūrėjų pėdsakais. – Vilnius, 2018. – Kn. 18: Varėnos ir Šalčios kraštas: L–Ž.

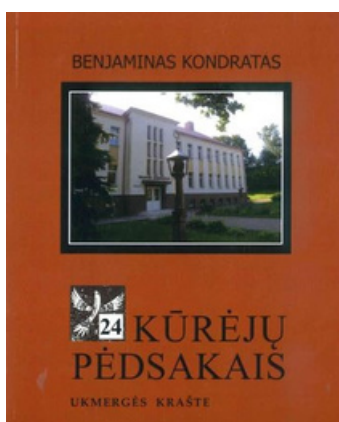
Kondratas, Benjaminas. Kūrėjų pėdsakais. – Vilnius, 2020. – Kn. 20: Trakų, Elektrėnų ir Birštono kraštas.

Kondratas, Benjaminas. Kūrėjų pėdsakai. – Vilnius, 2021. – Kn. 21: Vilniaus ir Švenčionių krašte.

Kondratas, Benjaminas. Kūrėjų pėdsakai. – Vilnius, 2022. – Kn. 22: Kaišiadorių ir Širvintų krašte.

Kondratas, Benjaminas. Kūrėjų pėdsakai. – Vilnius, 2023. – Kn. 24: Ukmergės krašte.

Jurgita Lazauskaitė.
Nuotr. iš asmeninio archyvo.

JURGITA LAZAUSKAITĖ – bibliotekininkė, kraštotyrininkė.

Gimė 1978 09 22 Vilniuje. Vaikystėje gyveno senamiestyje, Universiteto gatvėje. Šiuo metu yra Vilniaus Šeškinės mikrorajono gyventoja.

2020 m. baigė Informacijos paslaugų studijas Šiaulių valstybinėje kolegijoje. Parengė baigiamąjį darbą tema „Lyginamoji Vilniaus apskrities viešųjų bibliotekų ir Slovėnijos

Gorenskos regiono viešųjų bibliotekų teikiamų kraštotyros paslaugų analizė vadovų požiūriu“. 2006–2008 m. dirbo stiliste leidykloje „Homo liber“. Nuo 2006 m. dirba Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus bibliotekoje (VAVB). 2006–2008 m. dirbo Skaitytojų registracijos skyriuje, 2008–2012 m. – Bibliografijos ir informacijos skyriuje, nuo 2012 m. – Skaitytojų aptarnavimo skyriuje.

J. Lazauskaitė dalyvauja leidybinėje kraštotyros veikloje. Ji rašė tekstus VAVB bibliografams rengiant kraštotyros leidinį „**Pasižvalgymai po Vilnių: miesto mikrorajonai**“ (2015). Knygoje plačiau rašoma ne tik apie sostinės senamiestį, bet ir apie nuo jo nutolusius bei naujuosius Vilniaus mikrorajonus ir mažesnes vietas. Prie tekstų pateikiamos literatūros apžvalgos, šaltinių sąrašai. Yra ir elektroninė šio leidinio versija (2016, prieiga per internetą: https://www.amb.lt/data/public/uploads/2017/01/pasizvalgymai_po_vil_2015_1.pdf).

J. Lazauskaitės iniciatyva pradėtas rengti kraštotyros elektroninis leidinys „**Mintys apie Vilnių**“ (2021, prieiga per internetą: https://amb.lt/data/public/uploads/2021/05/mintys-apie-vilniu_elektroninis-leidiny.pdf). Leidinio pagrindą sudaro daugelį metų VAVB kaupta „Citatų kartoteka“. Bibliotekininkė sutvarkė ir papildė čia esančią medžiagą. Prie galutinio leidinio rengimo prisidėjo ir kiti VAVB bibliografai. Leidinys iliustruotas J. Lazauskaitės nuotraukomis, ji sukūrė leidinio dizainą.

2023 m. bibliotekininkė sudarė elektroninį leidinį „**Vilnius, kurio nebėra**“ (prieiga per internetą: <https://www.amb.lt/data/public/uploads/2023/03/vilnius-kurio-nebera.pdf>), sukūrė šio leidinio dizainą. Čia pateikiama trumpa, populiari istorinė informacija. Leidinio tekstai yra įvairių publikacijų santraukos. Prie leidinio rengimo prisidėjo ir kiti VAVB bibliografai. Leidinys skirtas Vilniaus 700 metų jubiliejui. Pateikiama daug iliustracijų iš įvairių šaltinių.

J. Lazauskaitė yra profesionaliai parengusi virtualių kraštotyros parodų įvairiomis temomis: „Senieji Vilniaus fotografai“, „XIX–XX a. sandūros vilniečių kasdienybė ir pramogos“, „Senosios Vilniaus spaustuvės ir knygynai“, „Juozapo ir Sofijos Tiškevičių šeimos gyvenimo ir veiklos pėdsakai Vilniuje“, „Iš Vilniaus transporto istorijos“, „Vilniaus pilys“, „Pirmoji lietuvių opera „Birutė“ Vilniuje“ ir kt.

Ji yra kraštotyrinės duomenų bazės „Vilnijos vartai“ administratorė, rengia tekstus apie Vilniaus apskrities vietas ir asmenybes.

J. Lazauskaitė dirba ir su elektronine duomenų saugykla „Bičių korys: Bendruomenių kraštotyra“, ją administruoja, tvarko gautą medžiagą. Joje yra ir pačios J. Lazauskaitės publikacijų: „Kalėdiniai sveikinimų atvirukai“ ir „Velykiniai sveikinimų atvirukai“. Čia pateikiami jos mamos, vilnietės Aldonos Košubaitės-Lazauskienės giminaičių (skulptoriaus Vytauto Kašubos pusseserių ir pusbrolių) siųsti ir gauti atvirukai.

J. Lazauskaitės parengtoje publikacijoje „Kelionė laiku: Baltijos kelio akimirkos Vilniaus Šeškinės mikrorajone“ pateikiamos jos pačios ir tėvo Algimanto Lazausko darytos nuotraukos Šeškinės mikrorajone 1989 m. ir po 30-ies metų – 2019 metais.

J. Lazauskaitė skaito pranešimus bibliotekininkų kraštotyros seminaruose. 2019 m. ir 2020 m. skaitė pranešimus kraštotyros temomis Šiauliuose vykusioje tarptautinėje studentų mokslinėje-praktinėje konferencijoje „Verslas, naujos technologijos ir sumani visuomenė“.

J. Lazauskaitė yra gavusi apdovanojimų už darbą bibliotekoje ir bibliotekinės kraštotyros veiklą. 2020 m. gavo LR Seimo padėką už habil. dr. Eugenijos Šimkūnaitės gyvenimo ir veiklos populiarinimą, virtualios parodos „Žiniuonė Eugenija Šimkūnaitė“ (1920–1996) sukūrimą ir sklaidą. Yra gavusi vietinių bibliotekos apdovanojimų – diplomų ir padėkų už labai gerus profesinio darbo rezultatus, už tobulėjimą ir informacinių technologijų taikymą darbe, kraštotyros duomenų bazių, elektroninių išteklių kūrimą ir sklaidą skaitmeninėje erdvėje.

Literatūra ir šaltiniai

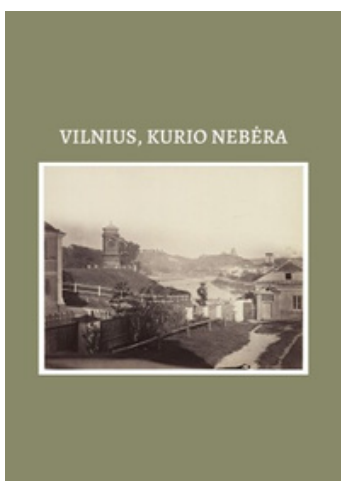
1. Rimša, Romualdas Vytautas. Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos istorija. – Vilnius, 2010. – T. 1, p. 798 (Asmenvardžių rodyklė).

Pasižvalgymai po Vilnių: miesto mikrorajonai /
Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji
biblioteka. – Vilnius, 2015.

Mintys apie Vilnių: [elektroninis išteklius] /
Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus
viešoji biblioteka; parengė Jurgita Lazauskaitė,
Zita Tiukšienė, Nijolė Sisaitė. – Vilnius, 2021.

Vilnius, kurio nebėra: [elektroninis išteklius] /
Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus
viešoji biblioteka / [sudarė Jurgita Lazauskaitė]. –
Vilnius, 2023.

Kazys Misius. Nuotr. iš:
<https://bit.ly/3TutNmc>.

KAZYS MISIUS – inžinierius, kraštotyrininkas, kultūrologas.

Gimė 1942 01 05 Paymėžyje (Šilalės r.). 1967 m. baigė Kauno politechnikos instituto Vilniaus filialą, įgijo Elektrotechnikos fakulteto skaičiavimo mašinų ir prietaisų inžinieriaus specialybę. Nuo 1963 m. gyvena Vilniuje. Yra dirbęs Vilniaus skaičiavimo mašinų gamykloje, 1972–1983 m. –

Vilniaus elektros matavimo prietaisų (Elektros skaitiklių) gamykloje vyresnioju inžinieriumi elektronikai, 1983–1992 m. –

Prekybos ministerijos Skaičiavimo centre inžinieriumi. 1992–1996 m. dirbo vyresnioju specialistu Kultūros palikimo studijų centre. 1996 m. perkeltas dirbti vyresnioju specialistu į Kultūros paveldo centrą. 2006 m. išėjęs į užtarnautą poilsį, buvo pakviestas dirbti mokslo darbuotoju į Vilniaus dailės akademijos Dailėtyros institutą. Dirbo iki 2014 m.

Istorija ir kraštotyra pradėjo domėtis dar besimokydamas vidurinėje mokykloje. Ypač įsitraukė į šią veiklą nuo 1969 m. Tais metais baigė Lietuvos liaudies universiteto Paminklų apsaugos fakultetą. K. Misius yra unikali asmenybė, kraštotyrininkas iš pašaukimo. Sovietmečiu jis dviračiu apvažiavo daugelį Lietuvos vietų, rinko archyvinę medžiagą, fotografavo kultūrinės bei šventas vietas, platino draustą literatūrą, užrašinėjo kaimo žmonių atsiminimus. 1981 m. jo straipsnių buvo spausdinta Lietuvos pogrindžio leidiniuose. Už dalyvavimą Vilniaus „Ramuvos“ ir Žygeivių klubų renginiuose buvo suimtas ir apklausiamas KGB, įspėtas, kad jei nenutrauks nepageidaujamos kraštotyrinės veikos, jam bus iškelta baudžiamoji byla. Tik atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, susidarė palankios sąlygos mėgstamai kraštotyros veiklai.

K. Misius daugiausia tyrinėja lietuviškosios spaudos draudimą, XIX a. pab. kultūrinį ir ekonominį Lietuvos gyvenimą, katalikų bažnyčios, švietimo, miestelių ir kaimų istoriją. Yra parengęs publikacijų pokario rezistencijos, bolševizmo ir nacizmo nusikaltimų tema. Ypač nusipelnęs savo gimtosios Žemaitijos, Šilalės krašto kraštotyrai.

Labai daug nuveikęs ir kitų Lietuvos regionų istorijos ir kultūros paveldo tyrimų srityje. K. Misius yra dalyvavęs daugelyje Lietuvos kraštotyros draugijos rengiamų ekspedicijų, taip pat ir Vilniaus apskrityje. Rašo ir spausdina straipsnius atskiroms vietovėms skirtose knygose ir periodikoje. Rašydamas visuomet remiasi pirminiais šaltiniais, archyvų dokumentais.

Minėtini šie leidiniai apie Vilniaus apskrities vietas, kurių autorius ar bendraautoris yra K. Misius. Jo straipsnių yra 2008 m. išleistoje knygoje „**Elektrėnų dekanato sakralinis paveldas**“ (sudarė Juozas Bardauskas, Svetlana Poligienė). Leidinyje rašoma apie Elektrėnų dekanatą, Aukštadvario bažnyčių praeitį, parapinę Kristaus Atsimainymo bažnyčią, atkurtą Šv. Dominyko bažnyčią, Elektrėnų Švč. Mergelės Marijos Kankinių Karalienės bažnyčią, taip pat apie Beižionių, Dusmenų, Kazokiškių, Kietaviškių, Onušio, Semeliškių, Vievio ir Vytautavos bažnyčių sakralinį paveldą. K. Misius rašo apie parapijų ir bažnyčių istoriją, S. Poligienė – apie sakralinį paveldą. Leidinys gausiai iliustruotas.

Straipsnių rinkinyje apie Šalčininkų rajono miestelį „**Dieveniškės**“ (1995) spausdinami keli jo straipsniai: „Dieveniškių krašto kaimai: istorinis ir geografinis žodynėlis“ (p. 41–77), „Didžiulių [„Ryto“] mokyklos bibliotekėlė“ (p. 89–92), „Lietuvių Šv. Kazimiero draugijos skyriai Dieveniškių valsčiuje [1925–1937 m.]“ (p. 92–97), „Iš Dieveniškių Golgotos“ (p. 138–176).

Leidinyje „**Širvintos**“ (2000) randame šiuos kraštotyryninko straipsnius: „Įvairios žinios apie Širvintas“ (p. 55–66), „Šis tas apie Zibalus“ (p. 142–152), „Iš Širvintų pašto istorijos iki 1940 metų“ (p. 152–159), „Kunigo Česlovo Kavaliausko baudžiamoji byla“ (p. 694–703), „Literatūros tyrinėtojas ir istorikas Juozas Lebionka“ (p. 703–707), „Medžiaga Juozo Lebionkos 1954–1999 metų bibliografijai“ (p. 708–719) ir kt.

Knygoje „**Vilniaus miesto istorijos skaitiniai**“ (2001) yra K. Misiaus straipsnis „Bažnyčių uždarinėjimas Vilniuje pokario metais“ (p. 812–815).

Leidinyje apie tris Širvintų rajono vietas „**Musninkai. Kernavė. Čiobiškis**“ (2005) spausdinami K. Misiaus straipsniai „Musninkų valsčiaus pašto įstaigos iki 1940 m.“ (p. 275–279) ir „Kraštotyrininkas publicistas kun. Nikodemas Švogžlys-Milžinas“ (p. 1137–1141).

Knygoje apie Širvintų rajono miestelį „**Gelvonai**“ (2009) randame K. Misiaus straipsnį „Gelvonų paštas iki 1940 metų“ (p. 421–427). Straipsnyje rašoma ir apie Bagaslaviškio pašto agentūrą. Autorius rėmėsi archyvų dokumentais ir publikacijomis.

Knygai apie Trakų rajono vietovę „**Onuškis**“ (2017) kraštotyrininkas yra parašęs 11 straipsnių. Tarp jų yra šie: „Onuščio valsčiaus suskirstymas seniūnijomis“ (p. 157–160), „Onuščio Šv. apaštalų Pilypo ir Jokūbo bažnyčia ir parapija“ (p. 291–328), „Dusmenų bažnyčios ir parapijos istorija“ (p. 329–349), „Žilinių bažnyčios ir parapijos istorija“ (p. 350–363), „Lietuvių kalba Onuščio parapijoje iki 1918“ (p. 410–426), „Kraštotyrininkas, žurnalistas, istorikas, kunigas Nikodemas Švogžlys-Milžinas“ (p. 433–439), „Onuščio valsčiaus mokyklos 1920–1940 metais“ (p. 724–769), „Lietuvos nepriklausomybės Akto signataras Donatas Malinauskas: [biografija bei politinė ir visuomeninė veikla (1869–1942)]“ (p. 1429–1448) ir kt.

Didžiausias, pasak recenzentų, titaniškas kraštotyrininko darbas – tai 4 tomai (II–V), parašyti K. Misiaus kaip tarpukariu pasirodžiusio leidinio „**Vilniaus golgota**“ tęsinys. 2023 m. Vilniuje išleistas penkių tomų veikalas skiriamas tais metais plačiai paminėtam sostinės 700 metų jubiliejui ir 2024 m. minimai Vilniaus atgavimo 85 metų sukakčiai. Tai mokslinis sisteminis sąvadas. Jame chronologiškai aprašomas Vilniaus ir Vilniaus krašto istorijos 20 metų laikotarpis nuo 1919 iki 1939 metų.

I tome skelbiama Mykolo Biržiškos parengtos ir 1930 m. išleistos knygos „Vilniaus Golgota: Lenkijos okupuoto Vilniaus ir Vilniaus krašto lietuvių darbo ir kančių 1919–1928 metų dienoraštis“ pakartotinė faksimilinė laida, o II–V tomuose, parašytuose istoriko K. Misiaus, naujai, bet ta pačia M. Biržiškos stilistika aprašyti įvykiai nuo 1929 m. iki 1939 m. spalio 29 d., kai į atgautą Vilnių įžengė Lietuvos kariuomenė. Kiekvienas tomas yra didesnės nei tūkstančio puslapių apimties. Knygose pateikiami liudijimai, nurodomi konkretūs asmenys, datos, vietos, dokumentai. Medžiaga II–V tomams rinkta daugelį metų, o knygos buvo rašomos ketverius metus. Tik atgavus nepriklausomybę, buvo galima susipažinti su kai kuria archyvine medžiaga. Knygoje pateikiama žemėlapių, istorinių nuotraukų. Yra asmenvardžių ir vietovardžių rodyklės.

Žymaus žemaičio K. Misiaus straipsnių apie Vilniją yra ir periodikoje.

Mokslininkas yra daugelio leidinių, straipsnių rinkinių autorius ar bendraautoris, sudarytojas, redaktorius ar recenzentas. Yra išleidęs monografiją „Kražių mokykla ir gimnazija 1773–1844 metais“ (2015). Su bendraautoriais parengęs ne vieną vertingą leidinį: žinyną „Lietuvos katalikų bažnyčios“ (1993, su Romualdu Šinkūnu), knygas „Nacizmo ir bolševizmo laikotarpis 1940–1953 [Šilalės krašte]“ (2001, su Edvardu Vidmantu, Rimantu Zizu), „Lietuvos knygnešiai ir daraktorai: 1864–1904“ (2004, su Benjaminu Kaluškevičiumi), „Didysis knygnešys Jurgis Bielinis. (2007, su B. Kaluškevičiumi).

Daug K. Misiaus straipsnių spausdinta knygų serijų „Lietuvos valsčiai“ ir „Žemaičių praeitis“, „Šilalės kraštas“ leidiniuose. Jis bendradarbiauja su „Visuotine lietuvių enciklopedija“.

K. Misius yra aktyvus visuomenininkas – Lietuvos kraštotyros draugijos narys (nuo 1970 m.), Lietuvos istorikų, Lietuvos knygnešių, Šilališkių, Žemaičių kultūros draugijų, Žemaičių akademijos narys.

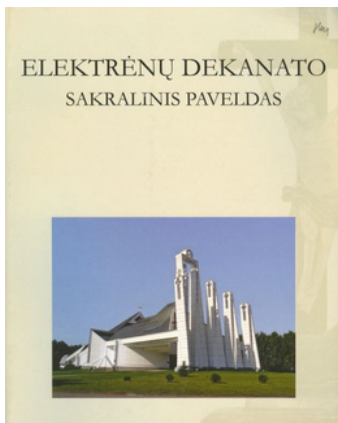
2007 m. už istorinius mokslinius Žemaitijos tyrimus K. Misiui suteiktas Žemaičių akademijos garbės daktaro laipsnis. 2008 m. kraštotyrininko nuopelnai Lietuvai įvertinti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Gedimino ordino Riterio kryžiumi. 2010 m. už Šilalės krašto istorijos tyrinėjimą, gimtinės garsinimą moksliniais straipsniais bei monografijomis, leidinių rengimą, pastangas išsaugoti ir puoselėti kultūrinį paveldą Šilalės rajono savivaldybės taryba apdovanojo jį „Auksinės gilės“ premija. 2022 m. LR Seimas apdovanojo K. Misių Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atminimo medaliu „Tarnaukite Lietuvai“ už visuomeniškai aktualią publicistiką, ugdančią tautiškumą ir dvasines vertybes. 2022 m. suteiktas Šilalės garbės piliečio vardas – už pasiaukojimą Šilalės kraštui, jo istorijos tyrinėjimą bei garsinimą, už filantropinę veiklą. Žymus kraštotyrininkas yra vadinamas Archyvų Riteriu, daukantiškų tradicijų tęsėju.

Literatūra ir šaltiniai

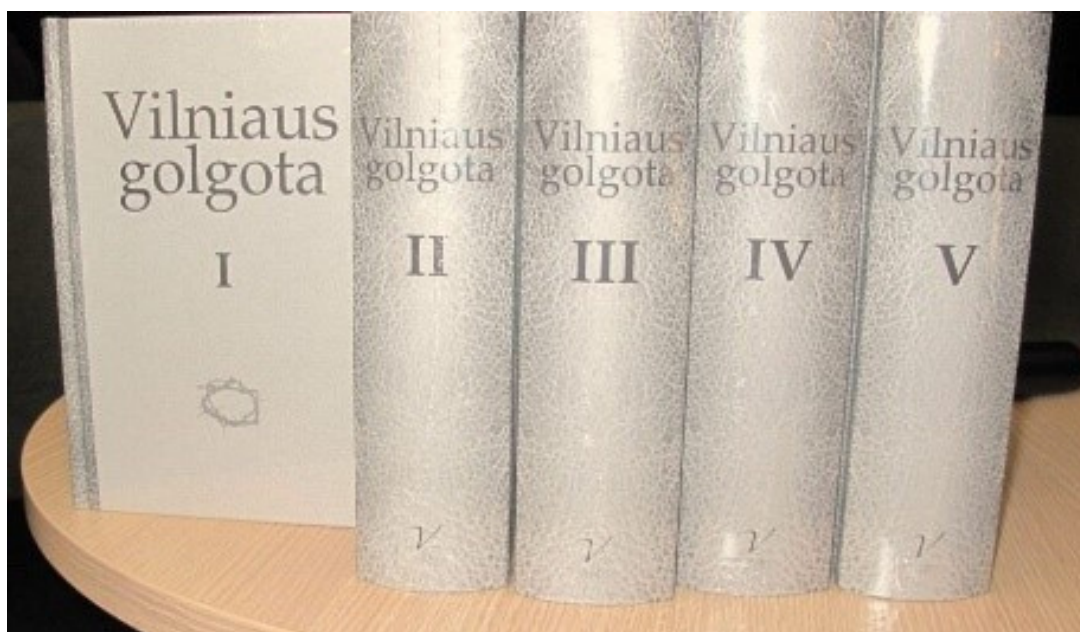
1. Daubaraitė, Sofija. „Vilniaus golgota“ – knyga Lietuvai apie Vilniaus ir jo krašto istorinį laikotarpį. Voruta.lt [interaktyvus]. 2020 [žiūrėta 2024-04-14]. Prieiga per internetą: <https://www.voruta.lt/rubrika/sofija-daubaraite/>.
2. Milkamanavičiūtė, Eglė. „Elektrėnų dekanato sakralinis paveldas“: [bibliografinė knygos apžvalga]. – Iliustr. – Rubrika: Bibliotekos kraštotyros fondo leidiniai // Elektrėnų žinios. – 2018, rugs. 28, p. 11.
3. Misius Kazys // Kas yra kas Lietuvoje. Kraštiečiai. Tauragė. – Kaunas, 2009. – P. 179.
4. Misius Kazys: [biografija]. – Portr. // 100 tėviškės žinovų. – Vilnius, 2012. – P. 69.

Literatūra ir šaltiniai

5. Kazio Misiaus bibliografija, 1981–2022 / [sudarė Povilas Šverebas]. – Vilnius, 2022. – 110 p. Prieiga per internetą: <https://vb.vda.lt/object/elaba:153243785/>.
6. Misius, Kazys. K. Misius: Man skauda dėl savo krašto: [pokalbis su kraštotyrininku K. Misiumi / kalbėjosi] Česlovas Iškauskas. – Iliustr. // Šilalės artojas. – 2020, gruod. 4, p. 6–7; Prieiga per internetą: <https://alkas.lt/2020/12/14/k-misius-man-skauda-del-savo-krasto/>.
7. Kazys Misius. Šilalės rajono savivaldybės viešoji biblioteka [interaktyvus]. 2024 [žiūrėta 2024-06-24]. Prieiga per internetą: <https://www.silalesbiblioteka.lt/kazys-misius/>.
8. Misius, Kazys. Archyvų žinovas iš Kvėdarnos: [pokalbis su istoriku, kultūrologu, kraštotyrininku K. Misiumi / užrašė] Andrius Musteikis // Šiaurės Atėnai. – 2012, lapkr. 30 (Nr. 45), p. 10–11.
9. Misius, Kazys. Savamokslis archyvų tyrėjas: [pokalbis su inžinieriumi, istoriku, kraštotyrininku K. Misiumi] / kalbėjosi Daiva Červokienė. – Iliustr. // Voruta. – 2012, gruod. 8, p. 14.
10. Šverebas, Povilas. Misius Kazys. Žemaičių žemė [interaktyvus]. 2024 [žiūrėta 2024-05-10]. Prieiga per internetą: <https://zemaitiuzeme.lt/personalijos/misius-kazys/>.

Elektrėnų dekanato sakralinis paveldas [tekstų aut. Kazys Misius, Svetlana Poligienė]. –Vilnius, 2008.

Vilniaus golgota: okupuotosios Lietuvos lietuvių darbo ir kančių dienoraštis / [sudarytojai Mykolas Biržiška (B. Šėmio pseud., I t.), Kazys Misius (II–V t.)]. – Vilnius, 2023. Nuotr. iš: <https://www.voruta.lt/rubrika/sofija-daubaraite/>.

Liliana Narkovič. Nuotr. iš:
<https://bitly.cx/sfMt>.

LILIANA NARKOVIČ (Liliana Narkowicz, Czerniawska) – humanitarinių mokslų-istorijos daktarė, pedagogė, filologė, istorikė, publicistė, kraštotyrininkė, visuomenės veikėja.

Gimė 1961 01 30 Vilniuje. Vaikystėje dažnai lankydavosi pas senelius Kuprijoniškėse (Vilniaus r.). Studijavo polonistiką

tuometiniame Vilniaus pedagoginiame institute. Baigusi studijas, 1984–2003 m. dirbo Trakuose ir Vilniuje: vertėja (Trakų r. laikraščio „Spartuolis“ redakcijoje), mokytoja (Vilniaus 55-oje ir Jono Pauliaus II vidurinėse mokyklose), kelionių vadove turizmo firmoje. 1993 m. gavo Kultūros studijų mėgėjiškų teatrų režisieriaus diplomą Bialystoke (Lenkija). 1998–1999 m. buvo Lietuvos lenkų socialinės ir kultūrinės asociacijos sekretorė. 1972–2021 m. dirbo Vilniuje leidžiamoje spaudoje lenkų kalba („Czerwony Sztandar“, „Magazyn Wileński“, „Znad Wili“, „Nasza Gazeta“, „Kurier Wileński“, „Tygodnik Wileńszczyzny“), žurnale „Kultūros barai“, taip pat Vengrijos, Šveicarijos, Lenkijos leidiniuose („Polonistyka“, „Medycyna – Didaktyka – Wychowanie“ ir kt.). 1999–2000 m. su šeima gyveno Šveicarijoje (Lozanoje). 2003 m. apgynė Torunės Mykolo Koperniko universitete (Lenkijoje) humanitarinių mokslų-istorijos daktarės disertaciją apie publicistą, leidėją ir istoriką Janą Konradą Obstą. Dabar L. Narkovič gyvena Vokietijoje.

Istorija pradėjo domėtis dar vaikystėje. Mokslininkė tyrinėja tarpukario visuomeninį-kultūrinį gyvenimą bei Vilniuje ir jo apylinkėse gyvenusių įžymių žmonių biografijas. Ypatingą dėmesį skiria aristokratų giminių, jų rezidencijų, parko landšaftų, steigiamų privačių muziejų, renkamų kolekcijų ir žemvaldžių visuomeninės veiklos istorijai (nuo XIX a. iki Antrojo pasaulinio karo).

Savo privačiame archyve L. Narkovič yra sukaupusi keletą tūkstančių nuotraukų ir istorinių dokumentų, susijusių su buvusių žemvaldžių bei dvarų Vilniaus krašte istorija. Turi ypač gausų Tiškevičių archyvą (tarp kitų dokumentų yra ir jų korespondencija nuo 1895 iki 1939 metų). Mokslininkė palaiko glaudžius ryšius su Užutrakio, Lentvario ir Vokės Tiškevičių palikuonimis.

Lietuvoje ir Lenkijoje dr. L. Narkovič yra išleidusi apie 20 knygų. 2004 m. savo apgintos disertacijos pagrindu parengė monografiją apie istoriką, publicistą, Adomo Mickevičiaus muziejaus Vilniuje įkūrėją, Janą Konradą Obstą „**Jan Konrad Obst – publicysta, wydawca, historyk (1876–1954)**“ (2004). Knyga buvo išleista Lenkijoje ir labai gerai įvertinta. 2013 m. Vroclave išėjo L. Narkovič knyga „**Muzealnicy i kolekcjonerzy. Zbiory rodziny Tyszkiewiczów i ich rola w zaborze rosyjskim**“.

Dr. L. Narkovič yra išleidusi nemažai knygų apie Vilnių ir Vilniją. 2014 m. Vilniuje išleista knyga „**Stanisław Moniuszko w Wilnie**“ (2014). Autorė naudojosi archyvais. Knygoje paskelbta naujų, iki šiol nežinomų kompozitoriaus biografijos faktų, pateikiamas S. Moniuškos giminės genealoginis medis. Leidinio grafinio apipavidalinimo autorius – Slavomir Subotovič (Sławomir Subotowicz). Apie šios, Lietuvos mokslininkės parengtos, knygos vertę ir išskirtinumą rašo baigiamajame žodyje Lenkijos muzikai Lidija (Lidia Trojanowska) ir Tadeušas (Tadeusz Trojanowski) Trojanovskiai. Leidinio pabaigoje pateikiamas literatūros ir šaltinių sąrašas, pavardžių rodyklė.

Taip pat minėtinos šios mokslininkės knygos: „**Tradycje i obyczaje Wileńszczyzny w pracy pozalekcyjnej**“ (1998), „**Kościół św. św. Piotra i Pawła w Wilnie**“ (1999), „**Wilno. Spacerkiem po Starówce**“ (2001), „**Troki: przewodnik po mieście i okolicach, historia i legendy**“ (2002), „**Troki – historia i legendy**“ (2002).

Daugelyje dr. L. Narkovič knygų rašoma apie Tiškevičių giminės gyvenimą Lietuvoje, jų dvarus (Trakų Vokėje, Lentvaryje, Užutrakyje). Jose dažnai tekstas pateikiamas lygiagrečiai lietuvių ir lenkų, kartais – ir anglų kalbomis.

2010 m. Varšuvoje išleista dr. L. Narkovič kone 500 puslapių apimties monografija „**Tyszkiewiczowie z Waki**“ („Tiškevičiai iš Vokės“), o 2012 m. Vilniuje mokslininkė išleido nedidelę trikalbę knygėlę „**Trakų Vokė ir Tiškevičių šeima = Waka Trocka i ród Tyszkiewiczów = Traku Voke and the Tyszkiewicz family**“, skirtą Trakų Vokės dvaro savininkų Tiškevičių giminei. Čia lietuvių, lenkų, anglų kalbomis pateikiama dvaro ir vietovės istorija. Autorė naudojosi šaltiniais iš Lietuvos valstybės istorijos archyvo.

Išleistas L. Narkovič pažintinis leidinys „**Trakų Vokės dvaro sodyba: grafų Tiškevičių palikimas = The Trakų Vokės estate**“ (2014).

L. Narkovič yra autorė knygų „**Vokės dvarvietės istorija = Dzieje dworu i pałacu w Wace**“ (2015), „**Tiškevičių koplyčia Vokėje = Kaplica Tyszkiewiczów w Wace**“ (2016).

Istorikės knygoje „**Tyszkiewiczowie rodem z Landwarowa**“ („Lentvario Tiškevičiai“, 2016) aprašytas grafų Tiškevičių gyvenimas, šeimos narių pomėgiai, laisvalaikis, etiketas ir papročiai. Pasakojama, ką jie valgė ir gėrė, kaip elgėsi su tarnais ir kt. Rašoma, kad dvare buvę trys stalai: grafų, tarnų ir darbininkų, ir elgetų. Didelis dėmesys dvare buvo skiriamas žirgams, juos grafas mylėjęs vos ne kaip savo šeimos narius.

Dr. L. Narkovič knygoje „**Tiškevičių Užutrakis ir Pogoželė**“ (2016) pasakojama apie dvi šeimas: grafų Juozapo ir Jadvygos Tiškevičių šeimos gyvenimą Užutrakyje ir jų dukters Joanos, ištekėjusios už pusbrolio Stepono Tiškevičiaus, gyvenimą Pogoželės dvare Lenkijoje. Autorės pasakojimai grindžiami užsienyje gyvenančių šių šeimų palikuonių atsiminimais, šeimos archyviniais dokumentais, dvare tarnavusių žmonių ar jų vaikų pasakojimais.

2017 m. išleista L. Narkovič knyga „**Trakų Vokės istorijos eskizai**“ apie Trakų Vokės Tiškevičių giminę. Leidinyje aprašomas grafų šeimos gyvenimas, supažindinama su giminės istorija, dvarvietės pastatais, vaizdžiai ir įtaigiai pasakojamas dvaro gyvenimas. Puošnus knygos dizainas, daug iliustracijų.

Išleista dvikalbė (lenkų–lietuvių) mokslininkės knyga apie vieną Vilniaus rajono, Pagirių seniūnijos, kaimą „**Skorbuciany – na rozdrożach historii = Skurbutėnai – istorijos kryžkelėse**“ (2017). Autorė remiasi archyviniais dokumentais, žmonių prisiminimais. Pateikiama Skurbutėnų kaimo, buvusios mokyklos, dvaro, parapijos istorija. Rašoma apie Skurbutėnų ir čia buvusio dvaro savininkus – grafą Konstantiną Kazimierą Bžostovskį, Jelenskių giminės atstovus (nuo 1743 m.). Yra skyrius apie Skurbutėnų kapines, vienintelį išlikusį seną statinį – katalikų koplyčią. Spausdinamas skurbutėniškės Vladislavos Žukovskos, knygos išleidimo projekto autorės, žodis. Nurodomi naudoti šaltiniai. Yra informacijos pateikėjų sąrašas, daug iliustracijų, taip pat knygos autorės nuotraukų.

2019 m. Vilniuje išleista dr. L. Narkovič knyga „**Vilniaus Šnipiškės ir Šv. arkangelo Rapolo parapija = Wileńskie Śnipsiszki i parafia św. Rafała Archanioła**“. Tai leidinys apie vieną seniausių buvusių Vilniaus priemiesčių ir jame įsikūrusios parapijos praeitį ir dabartį. Rašoma apie Šnipiškių istorines permainas, architektūrą, saugomas bažnytinio meno vertybes, socialinius ir religinius aspektus, iškilus dvasininkus nuo seniausių laikų iki šių dienų.

Dr. L. Narkovič – daugelio mokslinių straipsnių istorijos ir literatūros temomis autorė, nuo 1998 m. aktyviai dalyvaujanti tarptautiniuose simpoziumuose, seminaruose bei konferencijose. Gyvendama Šveicarijoje, dalyvavo Tado Kosciuškos draugijos veikloje. Nuo 2001 m. bendradarbiauja su Krokuvos redakcija, leidžiančia Lenkų biografinį žinyną („Polski Słownik Biograficzny“). L. Narkovič rašo ir recenzuoja vilniečių biogramas šiam leidiniui. Yra Lietuvos lenkų mokslininkų draugijos narė.

2014–2015 m. kaip istorikė ir Tiškevičių šeimos archyvarė, dr. S. Narkovič dalyvavo atnaujinant Trakų Vokėje Tiškevičių koplyčią ir kriptą bei atliekant XIX a. altoriaus rekonstrukciją pagal ES finansuojamą projektą.

Dr. L. Narkovič tapo literatūrinio konkurso „Los wilnianina w XX wieku“ („Vilniečio likimas XX amžiuje“) laureate (2002). Buvo apdovanota Vilniaus miesto savivaldybės (2015) už Tiškevičių palikimo propagavimą. 2018 m. apdovanota Lenkijos Respublikos kultūros ir nacionalinio paveldo ministerijos garbės ženklu „Nusipelnęs lenkų kultūrai“.

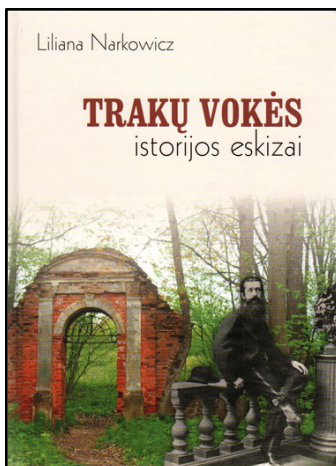
Literatūra ir šaltiniai

1. Šostakovski, Juzef. Monografija apie Vilniaus praeities tyrinėtoją Joną Konradą Obstą: [recenzija] / Juzef Šostakovski. – Bibliogr. išnašose: 3 pavad. – Rec. leid.: Jan Konrad Obst – publicysta, wydawca, historyk (1876–1954) / Liliana Narkowicz. Bydgoszcz: Towarzystwo Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej, 2004 // Vilniaus istorijos metraštis. – T. 1 (2007), p. 277–280.
2. Urbanovič, Monika. Trakų Vokės istorijos eskizai: [apie L. Narkovič knygos „Trakų Vokės istorijos eskizai“ pristatymą Trakų Vokės koplyčioje]. – Iliustr. // Vilniaus krašto savaitraštis. – 2017, gruod. 14–20, p. 5.
3. Narkowicz Liliana // Wileńska encyklopedia, 1939–2005. – Warszawa, 2007. – P. 400–402. – Parašas: L. Narkowicz.
4. Liliana Narkowicz. Stowarzyszenie Naukowców Polaków Litwy [interaktyvus]. 2024. Prieiga per internetą: https://www.snpl.lt/new/?page_id=1045.

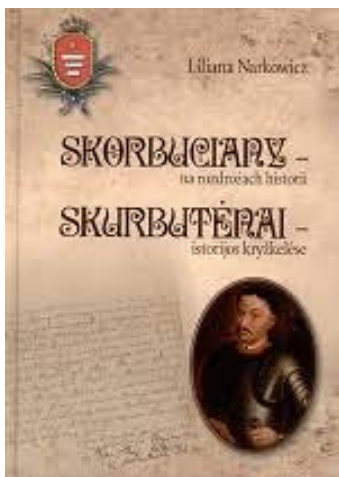
5. Liliana Narkowicz – dr. nauk humanistycznych z zakresu historii, dziennikarka, publicystka, pisarka, historyk: sylwetki naukowców SNPL. – Portr. – Bibliogr.: 14 pavad. // Rocznik Stowarzyszenia Naukowców Polaków Litwy. – T. 10/11 (2011/12), p. 230–231.
6. Narkowicz, Liliana. Liliana Narkowicz: książka była obecna w moim życiu odkąd pamiętam...: [pokalbis su rašytoja, žurnaliste, istorike L. Narkovič] / kalbėjosi Justyna Giedrojć. – Iliustr. // Kurier Wileński. – 2016, 13–16 sierpnia (nr 152), p. 16–17; Prieiga per internetą: <https://kurierwilenski.lt/2016/08/12/liliana-narkowicz-ksiazka-byla-obecna-w-moim-zyciu-odkad-pamietam/>.
7. Narkowicz, Liliana. Liliana Narkowicz: książka zwykle żyje dłużej niż człowiek...: [pokalbis su knygos apie Skurbutėnų kaimą, leidinių apie Tiškevičių giminę ir kt. autore L. Narkovič] / rozmawiała Justyna Giedrojć. – Iliustr. – Rec. leid.: Skorbuciany – na rozdrożach historii = Skurbutėnai – istorijos kryžkelėse“ / Liliana Narkowicz. [Vilnius]: [L. Narkovič], [2017] // Kurier Wileński. – 2017, 3–5 czerwca (nr 105), p. 10–11; Prieiga per internetą: <https://kurierwilenski.lt/2017/06/02/liliana-narkowicz-ksiazka-zwykle-zyje-dluzej-niz-czlowiek/>.
8. Podmostko, Jadwiga. Liliana Narkowicz – kronikarka zacnego rodu Tyszkiewiczów. – Portr., ilustr. // Kurier Wileński. – 2015, 4–7 kwietnia (nr 63), p. 19.

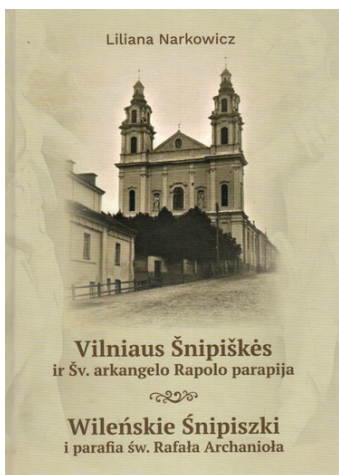
Narkowicz, Liliana. Vokės dvarvietės istorija = Dzieje dworu i pałacu w Wace. – [Vilnius], [2015].

Narkowicz, Liliana. Trakų Vokės istorijos eskizai. – Vilnius, 2017.

Narkowicz, Liliana. Skorbuciany – na rozdružach historii = Skurbutėnai – istorijos kryžkelėse / [vertėja Emilija Stankevičienė]. – Vilnius, 2017.

Narkowicz, Liliana. Vilniaus Šnipiškės ir Šv. arkangelo Rapolo parapija = Wileńskie Śnipiszki i parafia św. Rafała Archaniola. – Vilnius, 2019.

Helena Paserbska.
Nuotr. iš kn.:
Pasierbska, Helena.
Wileńskie Ponary. –
Gdańsk 1996,
IV virš. p.

HELENA PASERBSKA-VOJTOVIČ

(Helena Pasierbska-Wojtowicz, Stempkowska, 1921–2010) – pedagogė, publicistė, Lenkijos visuomenės veikėja, kraštotyrininkė.

Gimė 1921 12 15 Vilniuje. Baigė lenkišką Vilniaus seserų benediktinių gimnaziją. Antrojo pasaulinio karo metais buvo Lenkijos pasipriešinimo organizacijos Armija Krajova (Armia Krajowa, AK) ryšininkė. 1942 m. suimta gestapo, daugiau kaip pusę metų kalėjo Lukiškių kalėjime. AK operacijos „Ostra Brama“ („Aušros Vartai“) metu 1944 m. dirbo slaugytoja. 1946 m. išvyko gyventi į Lenkiją. Gyveno Gdynėje, vėliau – Gdanske. Baigė

polonistikos studijas. Dirbo mokytoja. Dalyvavo 1980 m. Gdanske įkurto Lenkijos visuomeninio judėjimo „Solidarumas“ veikloje. Palaikė ryšius su Lietuva. Rūpinosi Vilniaus krašto lenkiškomis mokyklomis, Rasų kapinių atnaujinimu, o ypač – žuvusių AK karių kapų priežiūra Vilnijoje.

Išėjusi į užtarnautą poilsį, H. Paserbska daugiau kaip dvidešimt metų rinko medžiagą ir leido knygas apie tragiškus Antrojo pasaulinio karo įvykius Vilniaus Paneriuose. Tyrė čia vykdytas lenkų žudynes. Ji yra bene daugiausia apie Panerius rašiusi autorė.

H. Paserbska gimė ir užaugo lenkų okupuotame tarpukario Vilniuje. Buvo patriotiškai auklėjama šeimoje ir laikė save Lenkijos piliete. Buvo įsitikinusi, kad kovoja integralioje Lenkijos valstybės teritorijoje. Jos publikacijose teigiama, kad Vilnius ir Vilniaus kraštas yra Lenkijos dalis, kas visiškai nepriimtina lietuvių skaitytojui.

1993 m. išleistos dvi H. Paserbskos knygos „**Ponary: wileńska gulgota**“ („Paneriai: Vilniaus gulgota“) ir „**Ponary. Największe miejsce kaźni koło Wilna (1941–1944)**“ („Paneriai. Didžiausia žudynių vieta prie Vilniaus (1941–1944)“).

Vėliau pasirodė „**Wileńskie Ponary**“ („Vilniaus Paneriai“, 1996) ir „**Ponary i inne miejsca męczeństwa Polaków z Wileńszczyzny w latach 1941–1944**“ („Paneriai ir kitos Vilnijos lenkų kančių vietos 1941–1944 m.“, 2005). Jų autorė, remdamasi surinktais archyviniais dokumentais ir Paneriuose žuvusių žmonių artimųjų liudijimais, stengėsi įrodyti, kad 1941–1944 m. Paneriai buvo viena didžiausių žudynių vietų, kur buvo nužudyta labai daug lenkų tautybės žmonių. Kaip pažymi knygu „Ponary: wileńska gogota“ ir „Wileńskie Ponary“ pradžioje spausdinamoje recenzijoje žymus lenkų istorikas, prof. Piotr Losovski (Piotr Łossowski), tai labai vertingi leidiniai. Juose kone pirmą kartą taip argumentuotai, remiantis dokumentais ir žmonių liudijimais, prisiminimais, įrodoma, kad Paneriai – ne vien žydų, bet ir Vilniaus bei Vilniaus krašto lenkų masinė žūtis vieta.

Kaip rodo 2016 m. Lietuvoje atlikti tyrimai, dėl politinių motyvų Paneriuose nužudyta iki dviejų tūkstančių Lenkijos antinacistinio pagrindžio organizacijų narių, inteligentijos, gaudynių gatvėse aukų bei įkaitų.

Savo knygoje apie Panerius H. Paserbska pateikia trumpą šios vietovės istoriją, rašo apie jos tapimą egzekucijų vieta. Daug vietos skiriama kalėjusiems Lukiškėse ir nužudytiems Paneriuose lenkams. Pateikiamos 1942–1944 m. nužudytų AK karių biogramos. Rašoma ir apie žydų žudymą. Prieduose pateikiamos įvairių dokumentų kopijos (taip pat ir hitlerininkams talkininkavusių lietuvių sąrašai), bibliografijos, kai kuriose knygoje pridedamos jų recenzijos, yra pavardžių rodyklės.

Yra išleista H. Paserbskos knyga apie Lukiškių kalėjimą, čia patirtas žmonių, ypač lenkų tautybės, kančias „**Wileńskie Łukiszki: na tle wydarzeń lat wojny 1939–1944**“ (2003). Leidinyje pateikiama Lukiškių kalėjimo istorija. Pirmoje knygos dalyje rašoma apie 1939–1941 m. laikotarpį, antroje – apie 1941–1944 metus. Šioje dalyje yra skyrius apie Lukiškėse kalintus lenkų dvasininkus, moteris, taip pat apie pačios autorės kalinimą nuo 1942 m. gegužės iki gruodžio (p. 56–62).

Trečioji knygos dalis – apie kalinių pabėgimus iš Lukiškių. Leidinyje nemažai iliustracijų. Pateikiama bibliografija, priedai su archyvinių dokumentų kopijomis, yra pavardžių rodyklė.

1992 m. Bialystoke išleistame leidinyje „**Wilno–Wileńszczyzna jako krajobraz i środowisko wielu kultur**“ buvo išspausdintas vienas pirmųjų H. Paserbskos straipsnių apie Panerius „Ponary jako najtragiczniejsze miejsce straceń na Wileńszczyźnie w latach 1941–1944“ (p. 283–306). Lenkijos, taip pat Lietuvos lenkų periodikoje spausdinta daug H. Paserbskos straipsnių apie Panerius, Lukiškes, Rasų kapines.

H. Paserbska buvo Lenkijos skautų sąjungos narė, Lenkijos žurnalistų sąjungos narė. 1994 m. jos iniciatyva Gdanske įsteigta organizacija „Panerių šeima“ („Rodzina Ponarska“). Iki 2010 m. H. Paserbska buvo šios organizacijos pirmininkė. Čia susibūrę žmonės, kurių šeimos nariai, giminės, draugai ir pažįstami 1941–1944 m. buvo nužudyti Paneriuose, ir kiti, norintys išsaugoti žuvusiųjų atminimą. Šios organizacijos tikslas – rūpintis Paneriuose nužudytų lenkų atminimo įamžinimu. H. Paserbskos iniciatyva, remiant Lietuvos lenkų sąjungai, 1990 m. Paneriuose buvo pastatytas medinis kryžius ir antkapis-altorius čia nužudytiems lenkams atminti, o 2000 m. atidengtas paminklas (archit. Jaunutis Makariūnas). H. Paserbska buvo Lietuvos lenkų sąjungos Garbės narė.

H. Paserbska buvo apdovanota „Armia Krajowa“ kryžiumi (1975 m., Londonas), 2004 m. – Polonia Mater Nostra Est medaliu. Yra gavusi ir kitų apdovanojimų

Helena Paserbska mirė 2010 03 12 Gdanske. Palaidota Gdansko kapinėse (Cmentarz Centralny Srebrzysko).

Literatūra ir šaltiniai

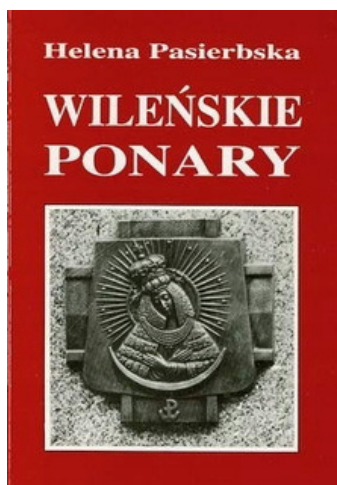
1. Helena Pasierbska: Išsami biografija. LIMIS [interaktyvus]. 2024 [žiūrėta 2024-04-06]. Prieiga per internetą: <https://www.limis.lt/personalities/180000006764767>.
2. Borkowski, Henryk. Ludzie tej ziemi. – Białystok, 2014, p. 85–86.
3. Dokument historii najnowszej Wileńskich Łukiszek: [apie lenkų rašytoją H. Pasierbską ir jos naują knygą Vilniaus lenkų tematika „Wileńskie Łukiszki“]. – Iliustr. – Lenk. // Tygodnik Wileńszczyzny. – 2003, 31 lipca – 6 sierpnia (nr 31), priedas „Nasza Gazeta“, p. 4.
4. Dziewulski, Wacław. Helena Pasierbska (z domu Stempkowska), 1921–2010: inicjatorka, organizatorka i prezes ogólnopolskiego stowarzyszenia Rodzina Ponarska: [nekrologas] // Wileńskie Rozmaitości. – 2010, nr 2, p. 23.
5. Kotecki, Andrzej. Martyrologia Wileńszczyzny – non omnis moriar. Dwie książki Pasierbskiej: [recenzji]. – Iliustr. – Rec. leid.: Ponary i inne miejsca męczeństwa Polaków z Wileńszczyzny w latach 1941–1944 / Helena Pasierbska. Łowicz: Poligrafia, 2005; Wileńskie Łukiszki / Helena Pasierbska. Gdańsk: Helena Pasierbska, 2003 // Znad Wilii. – 2016, nr 3, p. 92–95.
6. Lewandowska, Ilona. Setna rocznica urodzin Heleny Pasierbskiej: [apie Lenkijos žurnalistę, istorikę, Panerių šeimos asociacijos pirmininkę H. Pasierbską]. – Iliustr., portr. // Kurier Wileński. – 2021, 14/15 grud. (nr 145), p. 6–7; Prieiga per internetą: <https://kurierwilenski.lt/2021/12/15/setna-rocznica-urodzin-heleny-pasierbskiej/>.
7. Odszedła Helena Pasierbska: [2010 m. kovo 12 d. mirė pedagogė, visuomenės veikėja H. Pasierbska]. – Portr. // Kurier Wileński. – 2010, 17 marca, p. 2.

Literatūra ir šaltiniai

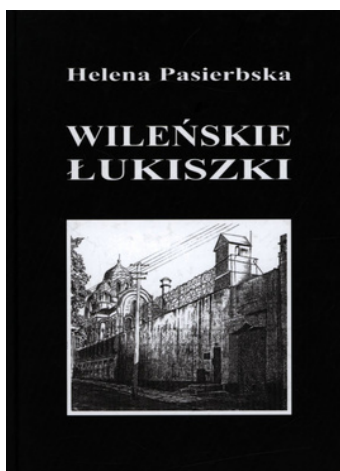
8. Paczkowska, Czesława. Miejscom pamięci poświęca się: z półki księgarskiej: [apie H. Paserbskos knyga „Ponary i inne miejsca męczeństwa Polaków z Wileńszczyzny w latach 1941–1944“]. – Iliustr. // Tygodnik Wileńszczyzny. – 2006, 30 listopada – 6 grudnia (nr 48), priedas „Nasza Gazeta“, p. 4.
9. Pasierbska, Helena // Wileńska encyklopedia, 1939–2005. – Warszawa, 2007. – P. 449–450.
10. Helena Pasierbska: in memoriam: [2010 m. kovo 12 d. mirė pedagogė, visuomenės veikėja H. Pasierbska]. – Portr. // Magazyn Wileński. – 2010, nr 3, p. 4–5.
11. Pasierbska, Helena. Ponary – wileńska Golgota: rozmowa z Heleną Pasierbską, dokumentującą od 20 lat martyrologię Wileńszczyzny, założycielką i prezes Stowarzyszenia „Rodzina Ponarska“ / [rozmawiał] Mariusz A. Roman. – Iliustr. // Magazyn Wileński. – 2009, nr 11, p. 4–5.
12. Pasierbska-Wojtowicz, Helena. W pełnym świetle prawdy: rozmowa z Heleną Pasierbską-Wojtowicz / [rozmawiał; apie karo metų įvykius Paneriuose] Piotr Szubarczyk. – Iliustr. – Lenk. // Tygodnik Wileńszczyzny. – 2003, 4-10 września (nr 36), priedas „Rota“, p. 6.
13. Szkice Ponarskich wspomnień: biogramy / oprac. Maria Wieloch, Anna Bach; Stowarzyszenie „Rodzina Ponarska“. – Gdańsk, [2019]. – 66, [2] p.: portr. – Kn. taip pat: Motto / Helena Pasierbska, założycielka Stowarzyszenia Rodzina Ponarska, p. 4. – Bibliogr.: p. 69.

Pasierbska, Helena. Ponary: wileńska golgota. – Sopot, 1993.

Pasierbska, Helena. Wileńskie Ponary. – Gdańsk, 1996.

Pasierbska, Helena. Wileńskie Łukiszki: na tle wydarzeń lat wojny 1939–1944. – Wyd. 2 poszerz. – Gdańsk, 2003.

Darius Pocevičius.

Nuotr. iš kn.:

Pocevičius, Darius.

Istoriniai Vilniaus relikvai,
1944–1990. – Vilnius,
2022. – D. 2. – P. 656.

DARIUS POCEVIČIUS – ekonomistas, rašytojas, vertėjas, gidas, kraštotyrininkas.

Gimė 1968 05 19 Kaune. 1985–1990 m. studijavo Vilniaus universitete, kur įgijo ekonomisto specialybę. 1990–1991 m. dirbo jaunesnioju moksliniu bendradarbiu Lietuvos mokslų akademijos Ekonomikos institute. 1991 m. buvo neetatiniu LR Seimo Sveikatos ir socialinių reikalų komisijos patarėju. 1991–1992 m. studijavo rinkodarą Frankfurto prie Maino J. W. Goethes universitete. 1992–1994 m. – doktorantūros studijos Vilniaus universiteto Ekonomikos fakultete. 1993–1997 m. dirbo rinkodaros vadybininku AB „Ogmios centras“.

Nuo 2000 m. – UAB „Reklamos naujienos“ direktorius. 2008 m. buvo vienas iš Laisvojo universiteto (LUNI) steigėjų. Šios savišvietos iniciatyvos rengtų kelionių metu susidomėjo Vilniaus istorija ir urbanistika. Nuo 2011 m. surengė daugiau nei 500 pažintinių kelionių po Vilnių ir jo apylinkes. Skaitė paskaitas apie Vilniaus istoriją ir reliktus Lietuvos dailės muziejuje, Lietuvos nacionaliniame muziejuje, Nacionalinėje dailės galerijoje, Vilniaus universitete, Laisvajame universitete (LUNI). Nuo 2012 m. dirba ir leidykloje „Kitos knygos“.

D. Pocevičius gyvena ir dirba Vilniuje. Tyrinėja įvairių periodų Vilniaus paveldą. Jis siūlo nekurti Vilniaus muziejaus, bet „patį miestą paversti muziejumi“.

D. Pocevičius rašo originalias knygas apie Vilnių. Pirmoji miesto tyrinėtojo knyga apie Vilnių „**100 istorinių Vilniaus relikštų**“ (2016; 2018). Joje rašoma apie Vilnių nuo XIV a. iki Antrojo pasaulinio karo pabaigos. Knygoje 5 dalys: XIV–XVII Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ir Abiejų Tautų Respublikos laikotarpis; 1795–1915 m. Rusijos imperijos laikotarpis; 1915–1918 m. Pirmasis pasaulinis karas; 1919–1939 m. Tarpukario laikotarpis; 1939–1944 m. Antrasis pasaulinis karas.

Autorius tyrinėja kiekvieno laikotarpio istorinius relikthus: fundacines lenteles, statinių likučius, užrašus, monogramas, herbus, paminklus, dekoru elementus ir kt. Kaip nurodoma knygos anotacijoje, leidinyje – 59 žemėlapiai, 72 dokumentų atvaizdai, 122 piešiniai, 195 brėžiniai, 272 fotografijos. Pateikiamas literatūros ir šaltinių sąrašas, kuriame 941 įrašas, yra iliustracijų sąrašas.

D. Pocevičiaus knygos „**Istoriniai Vilniaus reliktai 1944–1990**“ (2018) pirmoje dalyje autorius norėjęs parodyti, kad sovietinis Vilniaus laikotarpis buvo margas, kontrastingas ir gana kontroversiškas. Knygoje aprašyti 1944–1964 m. miesto artefaktai. Per karą ištuštėjusi sostinė išaugo 5 kartus ir sulaukė beveik 600 tūkst. gyventojų. Aplinkiniai kaimeliai pavirto daugiabučių mikrorajonais. Vilniaus plotas padidėjo kone 30 kartų. Daugiakalbiame megapolyje pirmąsyk per šimtametę istoriją lietuviai tapo dauguma. Analogų neturėję miesto pokyčiai knygoje atsispindi kitaip nei daugelyje ligšiolinių tyrimų, į šią istorijos atkarpą nepelnytai žiūrinčių tik per ideologinę prizmę.

„**Istorinių Vilniaus relikto 1944–1990**“ (2022) antroje dalyje aptariamas laikotarpis nuo 1965 m. iki 1990 m. Miesto istorija čia papasakota per išlikusius relikthus ir remiantis liudytojų pasakojimais. Knygoje pateikiama to meto knygyne, leidykle, vaistiniuose, juvelyriniuose ir valiutiniuose parduotuvuose apžvalga, atkreipiamas dėmesys į relikthus, kuriuos mieste paliko dailininkai, kompozitoriai, rašytojai, šachmatininkai, „Spartos“ fabriko darbininkai, pirmieji kompiuterių specialistai ir kt.

D. Pocevičiaus knygos apie Vilnių ypatingos tuo, kad jose pirmą kartą lietuviškai pateikiama plačiai nežinomų faktų ir netikėtų įžvalgų apie Vilnių, dažnai prieštaraujančių įprastoms miesto vadovuose ir turistiniuose leidiniuose randamoms žinioms. Autorius naudojami archyvų dokumentais, kalbina senuosius Vilniaus gyventojus, pats tyrinėja miestą, vaikščiodamas jo gatvėmis ir kiemais. D. Pocevičius pasižymi originaliomis įžvalgomis apie Vilniaus architektūrą ir urbanistikos raidą.

Nuo 1999 m. D. Pocevičius įsitraukė į literatūrinę veiklą. Lietuvos kultūrinėje spaudoje gausu jo straipsnių, eilėraščių ciklų, vertimų, literatūros kritikos publikacijų, esė. Jis vienas iš festivalio „Literatūrinė sostinės žiema“ rengėjų bei organizatorių, poezijos almanachų „Žiemos žodžiai“ sudarytojų. Yra organizavęs ir aktyviai dalyvavęs daugybėje kultūrinių akcijų. Nuo 2002 m. gruodžio D. Pocevičius – redaktorius literatūrinės interneto svetainės www.tekstai.lt, pretenduojančios tapti išsamia šiuolaikinės lietuvių literatūros antologija.

D. Pocevičius išleido poezijos ir prozos knygą „Vieną kartą gyveno vienas žmogus“ (2003), literatūros kritikos rinktinę „Rašytojų kūjis“ (2007). Jis verčia literatūros kūrinius iš rusų ir vokiečių kalbų.

Už visapusišką kultūrinę veiklą D. Pocevičius yra gavęs įvairių premijų. 2016 m. jis tapo pirmuoju „Literatūros ir meno“ įsteigtos „Šūdvalio premijos“ laureatu „už knygą „100 istorinių Vilniaus relikvų“ bei kitokio Vilniaus ekskursus ir ekskursijas“. 2017 m. už šią knygą autorius gavo Vilniaus mero premiją. 2019 m. miesto tyrėjas apdovanotas Šv. Kristoforo statulėle už nuopelnus Vilniaus architektūriniam paveldui. 2023 m. už knygų ciklą „Istoriniai Vilniaus relikvai“ autorius apdovanotas Vilniaus klubo premija.

Literatūra ir šaltiniai

1. Čičelis, Ramūnas. Istorija prieš ideologiją / Ramūnas Čičelis. – Iliustr. – Rec. leid.: Istoriniai Vilniaus relikvai, 1944–1990 / Darius Pocevičius. [Vilnius]: Kitos knygos, [2018]- // Kauno diena. – 2018, gruod. 21, priedas „Santaka“, p. 4.
2. Kučiauskas, Karolis. Susikurk maršrutą pats, arba kitoks gidas po Vilnių: [recenzija] / Karolis Kučiauskas. – Iliustr. – Rec. leid.: 100 istorinių Vilniaus relikvų / Darius Pocevičius. Vilnius: Kitos knygos, [2016] // Knygų aidai. – 2016, Nr. 4, p. 31–34.

Literatūra ir šaltiniai

3. Darius Pocevičius. Kitos knygos.lt [interaktyvus]. 2004–2018 [žiūrėta 2024-04-13]. Prieiga per internetą: <https://www.kitosknygos.lt/Autoriai/Darius-Pocevicius>.
4. Pocevičius Darius. Lietuvos rašytojų sąjunga [interaktyvus]. 2024 [žiūrėta 2024-04-04]. Prieiga per internetą: <https://rasytojai.lt/rasytojai/pocevicius-darius/>.
5. Darius Pocevičius. Vilnijos vartai.lt [interaktyvus]. 2024 [žiūrėta 2024-04-04]. Prieiga per internetą: <https://www.vilnijosvartai.lt/personalijos/darius-pocevicius/>.
6. Pocevičius, Darius. Anarchistas: [pokalbis su poetu, vertėju, literatūros kritiku Dariumi Pocevičiumi] / [užrašė] Virginija Majorovienė. – Iliustr. // Moteris. – 2015, Nr. 8 (rugpjūtis), p. 34–38.
7. D. Pocevičius: jei Vilnius būtų žmogus, tai jis būtų provincialus snobas. Bernardinai.lt [interaktyvus]. 2024 [žiūrėta 2024-04-14]. Prieiga per internetą: <https://www.bernardinai.lt/2019-04-28-d-pocevicius-jei-vilnius-butu-zmogus-tai-jis-butu-provincialus-snobas/>.
8. Pocevičius, Darius. Knygas apie Vilnių rašo iš meilės ir įtūžio: [pokalbis su Vilniaus miesto tyrinėtoju Dariumi Pocevičiumi] / [kalbėjosi] Matas Baltrukevičius. – Iliustr., portr. // Sostinė. – 2022, gruod. 29, p. 4.
9. Pocevičius, Darius. Miesto tyrinėtojus verčia jaustis kenkėjais: [pokalbis su miesto tyrinėtoju, dviejų knygų apie istorinius Vilniaus relikтус autoriumi Dariumi Pocevičiumi] / [užrašė] Dalia Gudavičiūtė. – Iliustr., portr. // Sostinė. – 2019, gruod. 14, p. 5.
10. Pocevičius, Darius. Pokalbis su Gedimino kalnu, arba Gediminas sapnuoja savo sapnus, o mes savo: [pokalbis su vertėju, rašytoju, visuomenės veikėju D. Pocevičiumi]. – Iliustr. // Literatūra ir menas. – 2017, Nr. 42 (lapkr. 17), p. 4–5.

Literatūra ir šaltiniai

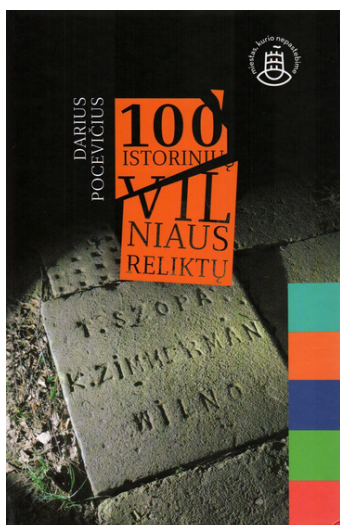
11. Pocevičius, Darius. Vilniaus istorijoje yra per daug netiesos: [pokalbis su rašytoju Dariumi Pocevičiumi] / [užrašė] Dalia Gudavičiūtė. – Rec. leid.: 100 istorinių Vilniaus relikto / Darius Pocevičius. Vilnius: Kitos knygos, [2016] // Sostinė. – 2016, kovo 12, p. 5.

12. Požiūriai: [atsakymai į „Metų“ anketos klausimus]. – Aut.: Laura Sintija Černiauskaitė, Darius Pocevičius, Kasparas Pocius, Andrius Jakučiūnas // Metai. – 2007, Nr. 11, p. 104–112.

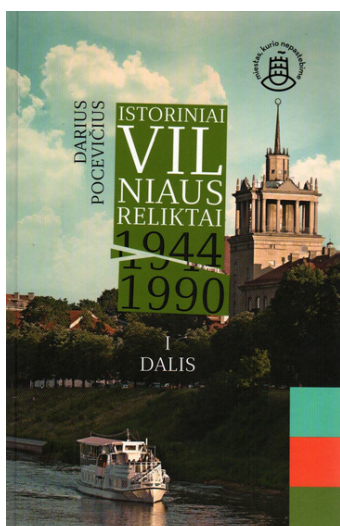
13. Trapikas, Mantas. „100 istorinių Vilniaus relikto“. – Iliustr. – Santr. angl. – Rec. kn.: 100 istorinių Vilniaus relikto / Darius Pocevičius. Vilnius: Kitos knygos, [2016] // Archiforma. – 2016, Nr. 1/2, p. 127.

14. Vaitelė, Tomas. Sovietmečio sėkmės istorijos nukeliant Cvirką: [recenzija; miesto tyrinėtojas D. Pocevičius antroje knygos „Istoriniai Vilniaus relikto, 1944–1990“ 2-oje dalyje atsigręžia į žmones, bendruomenes, kurios kūrėsi mieste sovietmečiu, formavo jo kultūrinį lauką. 11 skirtingų skyrių rekonstruoja skirtingus atvejus] / Tomas Vaitelė. – Iliustr. – Rec. leid.: Istoriniai Vilniaus relikto, 1944–1990 [2022] // Naujasis židinys-Aidai. – 2022, Nr. 6, p. 77–78.

Pocevičius, Darius. 100 istorinių Vilniaus relikvų. – Patais. leid. – Vilnius, 2018.

Pocevičius, Darius. Istoriniai Vilniaus relikvų, 1944–1990. – D. 1. – Vilnius, 2018.

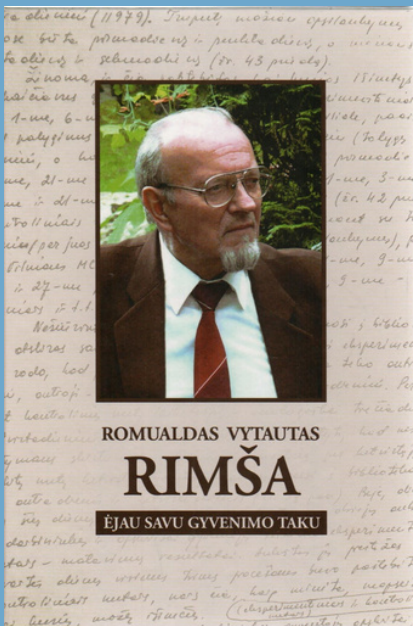
Pocevičius, Darius. Istoriniai Vilniaus relikvų, 1944–1990. – D. 2. – Vilnius, 2022.

ROMUALDAS VYTAUTAS RIMŠA (1937–2019) – mokslinis bibliotekininkas- bibliografas, kraštotyrininkas, visuomenės veikėjas.

Gimė 1937 04 26 Sausalaukėje (Anykščių r.).
1956–1959 m. dirbo Pagėgių bibliotekoje
(Tauragės apskr.). 1964 m. baigė Vilniaus
universitetą (mokslinio bibliotekininko ir
bibliografo specialybę). 1962–1963 m. buvo
tuometinio Vilniaus pedagoginio instituto
bibliotekininkas. 1963–1966 m. – Vilniaus
plastmasinių dirbinių gamyklos Naujos
technikos ir informacijos skyriaus vyresnysis
technikas ir techninės bibliotekos vedėjas.
1966–1967 m. ir 1967–1971 m. – Vilniaus
apskritis Adomo Mickevičiaus viešosios

bibliotekos (VAVB) direktoriaus pavaduotojas, 1971–1973 m. –
direktorius. 1973–2002 m. dirbo Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo
bibliotekoje (LNB), 1977–2002 m. – Mokslinių tyrimų skyriaus vedėjas.
1981–2002 m. dėstė Lietuvos kultūros darbuotojų tobulinimosi centre.
1981–1985 m. studijavo Vilniaus universiteto aspirantūroje.
1982–1986 m. dirbo dėstytoju Vilniaus universiteto Bibliotekininkystės
katedroje. 2006–2016 m. – Vilniaus apskritis Adomo Mickevičiaus
viešosios bibliotekos Bibliografijos ir informacijos skyriaus vyresnysis
bibliografas.

2010 m., minint VAVB 60-mečio jubiliejų, buvo išleista tuometinio šios
bibliotekos bibliografo Romualdo Vytauto Rimšos labai kruopščiai
parengta, daugiau nei 800 puslapių apimties knyga „**Vilniaus apskritis
Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos istorija: [anotuota, teminė,
chronologinė literatūros rodyklė (1950–2009 metai)]**“. Tai pirmasis šios
bibliotekos istorijos tomas. Be pratarmės ir įžangos leidinį sudaro 6 dalys.
Literatūroje rodyklėje suregistruoti dokumentai (įstatymai, nutarimai,
instrukcijos, nuostatai, taisyklės ir kt.), turėję įtakos bibliotekos veiklai.

Romualdas Vytautas Rimša.
Nuotr. iš:
Romualdas Vytautas Rimša.
Ėjau savu gyvenimo taku. –
Vilnius, 2020. Knygos viršelis.

Yra skyriai „Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus bibliotekos leidiniai“, „Adomo Mickevičiaus biblioteka spaudoje“, „Nepublikuoti dokumentai apie Adomo Mickevičiaus biblioteką“, „Adomo Mickevičiaus bibliotekos ir darbuotojų ikonografija“, „Vilnijos krašto viešosios bibliotekos spaudoje“. Yra leidinio santrauka anglų kalba, santrumpų sąrašas, asmenvardžių ir bibliotekų geografinė rodyklės. Kaip teigia leidinio recenzentė dr. Birutė Railienė, „Tokia knyga yra svarbiausias šaltinis rengti bibliotekos istorijai.“ VAVB vyko iškilmingas knygos pristatymas. Leidinys buvo gerai įvertintas recenzentų.

Dirbdamas VAVB, R. V. Rimša paskelbė daug straipsnių apie šios bibliotekos renginius žurnale „Tarp knygų“ ir kituose leidiniuose.

Bibliotekininkas tyrė skaitytojų aptarnavimo, knygos, spaudos ir skaitybos sociologijos bei psichologijos, bibliotekininkystės ir bibliografijos terminų klausimus. Tomis temomis išleido knygų, parašė straipsnių.

Ypač daug R. V. Rimša nusipelnė savo gimtojo Anykščių ir Svėdasų krašto kraštotyrai ir kraštiečiams. Išleido knygų, parašė nemažai straipsnių, 2016–2018 m. redagavo laikraštį „Svėdasų varpas“.

1989–1992 m. R. V. Rimša – pirmasis atkurtos Lietuvos bibliotekininkų draugijos (LBD) pirmininkas nepriklausomoje Lietuvoje, pirmininkavo ir 1996–1998 m. R. V. Rimša buvo kelių tarptautinių bibliotekininkystės ir skaitymo organizacijų narys. 1992 m. įsteigė Lietuvos skaitymo asociaciją (1992–2000 m. – jos prezidentas). Buvo aktyvus Tėvynės pažinimo, taip pat svėdasiškių „Alaušo“ draugijų narys.

1999 m. R. V. Rimša buvo apdovanotas LR Kultūros ministro Sauliaus Šaltenio Padėkos raštu už gerą ir nuoširdų darbą. 2002 m. bibliotekininkui buvo suteiktas LBD Garbės nario vardas. R. V. Rimša gavo ne vieną savo kraštiečių anykštėnų padėką.

Romualdas Vytautas Rimša mirė 2019 01 28. Palaidotas Svėdasuose (Anykščių r.).

Literatūra ir šaltiniai

1. Baukienė, Renata. Tvirtai ėjęs savo gyvenimo taku: [apie Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos bibliotekininko, bibliografo, ilgamečio šios bibliotekos mokslininko, Lietuvos bibliotekininkų draugijos garbės nario, visuomenės veikėjo, kraštotyrininko Romualdo Vytauto Rimšos (1937–2019) autobiografinę knygą „Romualdas Vytautas Rimša: ėjau savu gyvenimo taku“, kurioje prisiminta R. V. Rimšos įvairiapusė veikla, jo indėlis į bibliotekininkystės mokslą]. – Portr., iliustr. // Tarp knygų. – 2020, Nr. 10 (spalis), p. 34.
2. Dautaras, Jonas. Pradėta Adomo Mickevičiaus bibliotekos istorijos leidyba: bibliotekos 60-metį pasitinkant: [recenzija] / Jonas Dautaras. – Iliustr. – Rec. leid.: [2010] // Mokslo Lietuva. – 2010, rugs. 23, p. 7, 9; Romualdas Vytautas Rimša: ėjau savu gyvenimo taku: straipsniai, laiškai, bibliografija. – Vilnius, 2020. – P. 180–189.
3. Dautaras, Jonas. Romualdas Vytautas Rimša, 1937 04 26 – 2019 01 27: [ilgametis Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos darbuotojas, bibliotekininkas, bibliografas]: [nekrologas]. – Portr. // Mokslo Lietuva. – 2019, vas. 5, p. 12.
4. Dautaras, Jonas. Romualdas Vytautas Rimša: gyvenimas, moksliniai ir visuomeniniai darbai. – Portr. // Svėdasai: praeitis ir dabartis: teminis straipsnių rinkinys. – Bibliogr.: 23 pavad. – Kaunas, 2012. – T. 1, p. 340–356.
5. Dubauskas, Stanislavas. Rimša, Vytautas: [biografija]. – Portr. // Knygotyra: enciklopedinis žodynas. – Vilnius, 1997. – P. 314. – Parašas: S. D.

Literatūra ir šaltiniai

6. Railienė, Birutė. Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos istorijos pradžia: [recenzija] / Birutė Railienė. – Iliustr. – Rec. leid.: [2010]; Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos istorija / Romualdas Vytautas Rimša. Vilnius: Versus aureus, [2010]- // Tarp knygų. – 2010, Nr. 5, p. 16–17; Romualdas Vytautas Rimša:ėjau savu gyvenimo taku: straipsniai, laiškai, bibliografija. – Vilnius, 2020. – P. 189–193.
7. Rimša Vytautas Romualdas. – Portr. // Visuotinė lietuvių enciklopedija. – Vilnius, 2011. – T. 20, p. 112; Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/romualdas-vytautas-rimsa/>.
8. Romualdas Vytautas Rimša:ėjau savu gyvenimo taku: straipsniai, laiškai, bibliografija. – Vilnius, 2020. – 295, [1] p.: iliustr., faks., portr.
9. Romualdas Vytautas Rimša [1937 04 26–2019 01 28]: in memoriam: [mokslininko, bibliotekininko, kraštotyrininko, pirmojo atkurtos Lietuvos bibliotekininkų draugijos pirmininko ir Lietuvos skaitymo asociacijos prezidento, buvusio Lietuvos Nacionalinės bibliotekos Bibliotekininkystės centro Mokslinio tyrimų skyriaus vedėjo Romualdo Vytauto Rimšos netekus; nekrologas] / Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo kolektyvas. – Portr. // Tarp knygų. – 2019, Nr. 2 (vasaris), p. 42.
10. Rimša, Vytautas. Keturiolika klausimų bibliotekos vadovams: Vytautas Rimša, 1971 kovas – 1973: [V. Rimšos, kaip buvusio VAVB direktoriaus, atsakymai į klausimus minint šios bibliotekos 50-metį 2010 m.] / [kalbėjosi Alvyda Skuodytė, Zita Tiukšienė]. – Portr. // Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešajai bibliotekai – 50. – Vilnius, 2000. – P. 43–46; Romualdas Vytautas Rimša:ėjau savu gyvenimo taku: straipsniai, laiškai, bibliografija. – Vilnius, 2020. – P. 58–62.

Rimša, Romualdas Vytautas. Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos istorija. – Vilnius, [2010]-. – T. 1: valstybiniai norminiai dokumentai, Adomo Mickevičiaus bibliotekos leidiniai, straipsniai apie Adomo Mickevičiaus ir Vilnijos krašto bibliotekas, ikonografija: anotuota, teminė, chronologinė literatūros rodyklė (1950–2009 metai).

SKIRIU Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos 60-mečio Jubiliejui ir visiems bibliotekos darbuotojams, su kuriais man dirbant šioje bibliotekoje 1967–1973 m. ir 2006–2009 m. teko maloniai bendrauti ir kartu spręsti tuo metu darbe iškilusias problemas

Autorius

*Lietuvos nacionalinei M. Mažvydo
biblioteikai, kurioje praleidau vos
ne perš savo gyvenimus ir šėleles
to kito darbuotojo esu neovishes....*

Respektabilai,

*Vilnius,
2010.04.28*

*Romualdas Vytautas Rimša
autorius*

Knygos autoriaus dedikacijos VAVB ir LNB,
kurių darbuotoju daugelį metų buvo
Romualdas Vytautas Rimša.

Irena Nijolė Sisaitė.
Nuotr. Mindaugo Masačio.
2023 m.

IRENA NIJOLĖ SISAITĖ – filologė, bibliotekininkė, kraštotyrininkė.

Gimė 1950 10 28 Vilniuje. Vaikystėje gyveno Šnipiškėse, vėliau – Žirmūnuose, Lazdynuose, dabar – Šeškinės mikrorajone. 1974 m. baigė lietuvių kalbos ir literatūros studijas Vilniaus universitete. 1974–1978 m. dirbo Lietuvos MA Lietuvių kalbos instituto Žodynų sektoriuje. 1979–2011 m. buvo

Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus bibliotekos (VAVB) Bibliografijos-informacijos skyriaus vyriausioji bibliografė. Nuo 2012 m. – Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vyresnioji bibliografė-kraštotyrininkė. Dirbo VAVB iki 2023 m. gegužės.

Dirbdama VAVB, N. Sisaitė visą laiką dirbo kraštotyros darbu. N. Sisaitė rengė ir redagavo tekstus VAVB bibliografams rengiant kraštotyros leidinį „**Pasižvalgymai po Vilnių: miesto mikrorajonai**“ (2015). Knygoje plačiau rašoma ne tik apie sostinės senamiestį, bet ir apie nuo jo nutolusius bei naujuosius Vilniaus mikrorajonus ir mažesnes vietas. Prie tekstų pateikiamos literatūros apžvalgos, šaltinių sąrašai. Yra ir elektroninė šio leidinio versija (2016, prieiga per internetą:

https://www.amb.lt/data/public/uploads/2017/01/pasizvalgymai_po_vil_2015_1.pdf).

2017 m. kartu su kitais VAVB bibliotekos bibliografais N. Sisaitė parengė elektroninį leidinį „**Ką skaityti apie Vilnių: teminė literatūros apžvalga**“ (prieiga per internetą: https://amb.lt/data/public/uploads/2017/10/d1_ka_skaityti_apie_vilniu-2017-10-11.pdf).

Rinko medžiagą ir prisidėjo VAVB bibliografams rengiant kraštotyros el. leidinį „**Mintys apie Vilnių**“ (2021, prieiga per internetą: https://amb.lt/data/public/uploads/2021/05/mintys_apie_vilniu_elektroninis_leidinys.pdf).

Su kolege Zita Tiukšiene parengė bibliografijos rodyklę „**Emilija Pliaterytė (Emilia Plater)**“ (2007). Joje rašoma apie žymią vilnietę, 1831 metų sukilimo dalyvę grafaitę. Leidinyje suregistruotos E. Pliaterytės laiškų publikacijos, Lietuvoje esantys rankraščiai apie sukilimo dalyvę, literatūra apie šią garsią istorijos asmenybę, jos atminimo įamžinimą literatūroje ir meno kūrinuose, ikonografija, straipsniai apie E. Pliaterytės atminimo draugiją ir kt.

N. Sisaitė parašė sovietmečio laikotarpio Vilniaus Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos istoriją (1950–1980, mašinraštis). Kartu su kitais VAVB darbuotojais parengė 1981–2000 m. VAVB bibliotekos metraščius ir kronikas. Vėliau kaupė medžiagą apie bibliotekos veiklą. Užrašė kelių pirmųjų bibliotekos darbuotojų prisiminimus, parengė (kartu su kolege Zita Tiukšiene) kelių VAVB darbuotojų (Liudos Pagirienės, Alvydos Skuodytės, Dalios Stanevičienės) bibliografijas. Rinko medžiagą ir parengė (kartu su Z. Tiukšiene) kraštotyros darbą „Iš Trakų gatvės istorijos“ (darbai prieinami „Vilnijos vartuose“).

Nuo 2008 m. redagavo ir rengė duomenų bazės „Vilnijos vartai“ tekstus. Prisdėjo sudarant „Metodinius nurodymus rengiantiems tekstus duomenų bazei „Vilnijos vartai“ ir „Dainavos kraštas“ (kartu su Zita Tiukšiene). Dirbo ir su elektronine duomenų saugykla „Bičių korys: Bendruomenių kraštotyra“.

N. Sisaitės straipsnių kraštotyros ir kitomis temomis spausdinta periodikoje.

2012 m. bibliotekininkė parengė vilniečio teatrologo „Aleksandro Guobio“ bibliografiją (su Z. Tiukšiene ir Rūta Žiemiene). Sudarė leidinį apie Varėnos rajono kaimą „Marcinkonys tekstuose: bibliografija“ (su Rasa Budnikiene ir Irena Burneikaite, 2019). Skaitė pranešimus bibliotekininkų kraštotyros seminaruose.

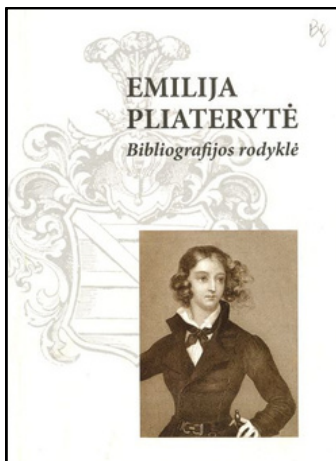
N. Sisaitė yra Lietuvos kraštotyros draugijos narė, dalyvavusi ne vienoje kraštotyros ekspedicijoje. Nuo 1993 m. – ji Lietuvos bibliotekininkų draugijos (LBD) narė. Yra buvusi 2003 m. įsteigtos Emilijos Pliaterytės atminimo draugijos narė. Dalyvauja Vilniaus latvių draugijos veikloje.

1994 m. N. Sisaitei buvo įteiktas LR Kultūros ministerijos ir Lietuvos bibliotekininkų draugijos (LBD) respublikinio konkurso „Metų bibliotekininkas“ komisijos paskatinamasis prizas ir atminimo dovana už vertingus 1993 m. kraštotyros darbus. Už bibliotekinę ir kraštotyros veiklą bibliografė buvo apdovanota LR Kultūros ministerijos padėkomis (1995, 2010, 2023). Yra gavusi LR Ministro pirminininko ženklą (2009), LR Seimo (2014) ir Lietuvos kraštotyros draugijos (2018) padėkas.

2023 m. N. Sisaitės darbas kraštotyros srityje įvertintas VAVB Metų bibliotekininko konkurso „Pelėda“ nominacija „Už viso darbinio gyvenimo nuopelnus“.

Literatūra ir šaltiniai

1. Bibliotekininkai kraštotyros baruose: bibliografinė rodyklė. – Vilnius, 1987, p. 32.
2. Rimša, Romualdas Vytautas. Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos istorija. – Vilnius, 2010. – T. 1, p. 810 (Asmenvardžių rodyklė).
3. Seliukaitė, Irena. Kiek tokių vasarų buvo...: [apie Vilniaus A. Mickevičiaus vieš. bibliotekos bibliografės N. Sisaitės dalyvavimą kraštotyros ekspedicijose]. – Iliustr. // Tarp knygų. – 1994, Nr. 9, p. 29–30.
4. Tiukšienė, Zita. Pratarmė. Naujienlaiškis kraštotyrininkams. 2023 Nr. 1 (5) [interaktyvus]. 2023 [žiūrėta 2024-03-24]. Prieiga per internetą: <https://amb.lt/regionas/data/public/uploads/2023/06/naujienlaiskis-krastotyrimams-nr.-1-2023.pdf>.

Emilija Pliaterytė (Emilia Plater): bibliografijos rodyklė / Emilijos Pliaterytės atminimo draugija, Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka; [rengė Nijolė Sisaitė (sudarytoja), Zita Tiukšienė (redaktorė)]. – Vilnius, 2007.

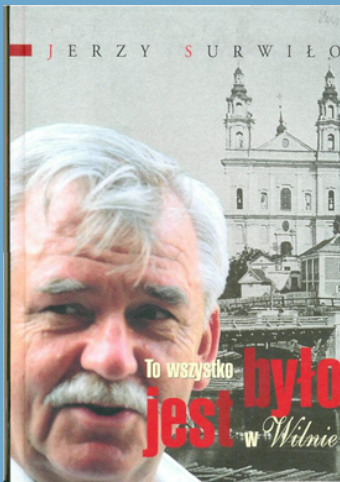
Pasižvalgymai po Vilnių: miesto mikrorajonai / Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka; sudarė Zita Tiukšienė, Nijolė Sisaitė. – Vilnius, 2015.

Ką skaityti apie Vilnių?: teminė literatūros apžvalga / Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka; [sudarė Nijolė Sisaitė, Zita Tiukšienė]; [tekstus parengė Nijolė Sisaitė, Danguolė Dainienė]. – Vilnius, 2017. 1 pdf failas (97 p.): spalv. iliustr.

Mintys apie Vilnių [Elektroninis išteklius] / parengė Jurgita Lazauskaitė, Zita Tiukšienė, Nijolė Sisaitė. – Vilnius, 2021.

Jeżis Survilo. Nuotr. iš:
Surwiło, Jerzy. *To
wszystko było, jest w
Wilnie.* – Vilnius, 2007.

**JEŽIS SURVILO (Jerzy Surwiło, 1941–2009) –
filologas, žurnalistas, rašytojas,
kraštotylininkas, visuomenės veikėjas.**

Gimė 1941 11 20 vokiečių okupuotame Vilniuje. Jo tėvai ir seneliai buvo vilniečiai. Baigė Vilniaus 19-ąją vidurinę mokyklą (dabar – Vilniaus Vladislavo Sirokomlės gimnazija). 1964 m. baigė Vilniaus pedagoginio instituto Lenkų filologijos fakultetą. 1964 m. pradėjo dirbti lenkų laikraštyje „Czerwony Sztandar“ (dabar – „Kurier Wileński“). Daugiau nei 30 metų buvo šio dienraščio vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas. Dirbo laikraštyje „Gazeta Wileńska“, aštuonerius metus

– lenkų radijo stotyje „Radio Znad Wili“ Vilniuje.

Buvo sukaupęs daug archyvinės, ikonografinės ir kraštotylinės medžiagos, įvairios informacijos ir relikvijų, susijusių su lenkų istorija Vilniuje ir Vilniaus krašte.

J. Survilo parašė apie 20 knygų. Nemažai rašė apie Vilnių ir Vilniją. 1992 m. išleido knygą „**Cmentarz Rossa w Wilnie**“ („Vilniaus Rusų kapinės“). Vėliau su Česlavu Malevskiu parašė knygą „**Cmentarz Wojskowy na Antokolu w Wilnie**“ („Vilniaus Antakalnio karių kapinės“, 1997).

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, atsirado galimybė atvirai kalbėti apie praeities įvykius. J. Survilo parašė kelias knygas, įamžinančias vilniečių ir Vilniaus krašto žmonių, tremtinių ir politinių kalinių, AK karių, gyvų ir žuvusių Antrojo pasaulinio karo didvyrių, Katynės žudynių aukų atminimą.

1993 m. išleista J. Survilo knyga „**Rachunki nie zamknięte**“ („Neužbaigtos sąskaitos“), o 2007 m. išėjo jos tęsinys „**Rachunków nie zamykamy**“ („Sąskaitų neuždarome“). Pratarmėje autorius rašė: „Daugelį metų žmonės bijojo net kalbėti apie patirtas tragedijas, juolab rašyti. Todėl ši knyga yra duoklė jų atminimui“.

J. Survilo knygoje „**Zostali tu z nami na dobre i złe: losy przedstawicielei przedwojennej inteligencji Wilna i Wileńszczyzny po 1944**“ („Pasiliko su mumis visiems laikams: tarpukario Vilniaus ir Vilniaus krašto inteligentijos likimai“, 2000) rašoma apie priverstinį lenkų inteligentijos iškeldinimą iš jų gimtųjų vietų Vilniuje ir Vilnijoje 1944–1948 m. ir 1955–1961 m. Šis procesas oficialiai buvo vadinamas repatriacija, bet iš tikrųjų buvo vykdoma ekspatriacija. Tačiau sovietmečiu kalbėti apie tai buvo tabu. Knygos pradžioje autorius išsamiai atsako į savo paties iškeltą klausimą „Kodėl turėjo būti išleista ši knyga?“. Toliau pateikiamos 46 prieškarinio lenkų inteligentų, susijusių su Vilnija, dramatiškos biografijos. Tarp aprašomų asmenų – dvasininkai, pedagogai, medikai, kultūros darbuotojai ir kt. Pateikiama ir knygos autoriaus atsiminimų apie mokymąsi vidurinėje mokykloje Ukmergės gatvėje pokario metais.

Žurnalisto knygoje apie Antakalnį „**Pamiętam Antokol: przechadzki po Wilnie**“ (2005) rašoma apie šios vietovės istoriją, architektūrą ir įvairių tautybių žmones. Didžiausia knygos dalis skirta Vilniaus kapinių istorijai. Rašoma apie Saulės, Rasų, Antakalnio karių ir kt. kapines. Pateikta daug senų ir naujų nuotraukų, yra bibliografija ir pavardžių rodyklė.

Knygoje „**To wszystko było, jest w Wilnie**“ („Visa tai buvo ir tebėra Vilniuje“, 2007), remdamasis tėvų ir artimųjų prisiminimais, išlikusiais dokumentais, nuotraukomis ir savo patirtimi, autorius pasakoja apie savo vilniečių protėvių, taip pat apie savo paties ir amžininkų gyvenimą XIX–XX a. laikotarpiu. Rašo apie Šnipiškes, kur gimė, taip pat apie Žirmūnus, tarpukariu lenkiškai vadintus „Losiuvka“, į kuriuos vėliau persikėlė gyventi. Autoriaus dėmesio centre – Vilnijos lenkų dramatiški likimai. Dauguma nuotraukų turi išsamius aprašymus ir komentarus. Pratarėje J. Survilo rašo, kad skiria savo knygą ne tik šiuolaikiniam lenkų jaunimui, bet jų amžininkams lietuviams.

Nuotraukos leidiniui rinktos iš įvairių šaltinių: Lietuvos valstybės centrinio archyvo, Lietuvos istorijos archyvo, Trakų istorijos muziejaus,

Vilniaus dailės akademijos bibliotekos, Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus, Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos Hadži Seraja Chan Šapšalo fondo, Lenkijos „Archivum dokumentacji mechanicznej“ ir Lenkijos nacionalinės bibliotekos (Biblioteka Narodowa w Warszawie). Ypač vertingos ir unikalios yra nuotraukos iš karaimų šeimų albumų.

J. Survilo parašė knygas apie Vilniaus krašte gimusį Lenkijos valstybės veikėją Juzefą Pilsudskį „**Wileńskimi śladami Józefa Piłsudskiego**“ („Juzefo Pilsudskio pėdsakais Vilniuje“), „**Spacerkiem z Marszałkiem po Żmudzi, Wilnie i Wileńszczyźnie. Zdarzenia, fakty, anegdoty**“ („Pasivaikščiojimas su Juzefu Pilsudskiu po Žemaitiją, Vilnių ir Vilniaus kraštą. Įvykiai, faktai, anekdotai“) ir kitas.

Studijų metais J. Survilo vaidino Vilniaus lenkų teatro kolektyvuose. Išleido knygas „**Scena Polska w Wilnie**“ („Lenkų teatras Vilniuje“, 1997) ir „**Jesteśmy z Wilna spod znaku Reduty: kronika Polskiego Zespołu Dramatycznego od Klubu Pracowników Łączności do Polskiego Studia Teatralnego**“ (2000).

J. Survilo buvo Lietuvos lenkų sąjungos (ZPL) vienas iš įkūrėjų, šios sąjungos Vilniaus miesto valdybos pirmininkas, Vilniaus Rasų ir Bernardinų kapinių globos komiteto narys, Adomo Mickevičiaus paminklo Vilniuje pastatymo globėjas. Prisidėjo prie Adomo Mickevičiaus muziejaus atnaujinimo akcijos. Buvo poeto Julijušo Slovackio (Juliusz Słowacki) atminimo įamžinimo Vilniuje ir Vilniaus krašte bei Varšuvoje iniciatorius.

Prisidėjo prie Vilniaus politinių kalinių ir tremtinių bendrijos lenkų sekcijos steigimo, lenkų karo veteranų klubo Lietuvoje (Armijos Krajovos karių) ir „39-ųjų rugsėjis“ bei kt. organizacijų Vilniaus krašte steigimo ir veiklos.

J. Survilo pastangomis prie Vilniaus Šv. Rapolo bažnyčios įėjimo buvo atidengta atminimo lenta 1831 m. ir 1863 m. sukilimų dalyviui, kunigui Raimundui Zemackiui. 2008 m. šios bažnyčios viduje atidengta atminimo lenta Katynės žudynių aukoms.

Ježis Survilo gavo ne vieną apdovanojimą už savo veiklą. Buvo apdovanotas Lenkijos Respublikos ordino „Už nuopelnus“ Riterio kryžiumi, „Už nuopelnus Lenkijos kultūrai“ ženklų, Tautos atminimo vietų saugotojo aukso medaliu, Auksiniu Garbės ženklu už nuopelnus visuomeniniam muzikiniam judėjimui.

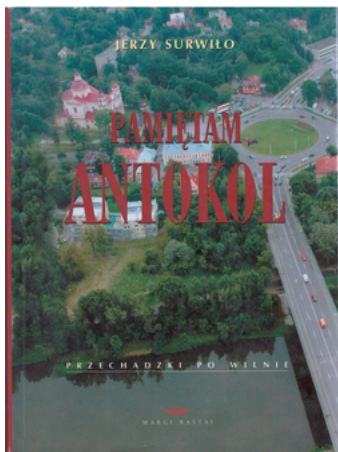
Ježis Survilo mirė 2009 10 24. Palaidotas Vilniaus Kalvarijų kapinėse.

Literatūra ir šaltiniai

1. Adamovič, Kristina. Wizerunek godny zasług: wybitny rzeźbiarz uwiecznił Jerzego Surwiłę: [apie sukurtą bareljefą ant J. Survilo antkapio (skulp. Adam Roman)]. – Iliustr. // Tygodnik Wileńszczyzny. – 2011, 29 wrzesnia – 5 października (nr 39), priedas „Rota“ (nr 667), p. 1, 6; Prieiga per internetą: <http://www.tygodnik.lt/201140/wiesci2.html>.
2. Podmostko, Jadwiga. Odszedł wileński strażnik pamięci – Jerzy Surwiło: [rašytojo, žurnalisto J. Survilo atminimui]. – Iliustr. // Kurier Wileński. – 2009, 27 października, p. 1, 5; Prieiga per internetą: <https://kurierwilenski.lt/2009/10/26/odszedl-wilenski-straznik-pamieci-%e2%80%94-jerzy-surwilo/>.
3. Surwiło Jerzy: [biografija] // Wileńska encyklopedia, 1939–2005. – Warszawa, 2007. – P. 565–566. – Parašas: J. Surwiło.
4. Szostakowski, Józef. Nazywano go Jurkiem. Jerzy Surwiło (1941–2009): in memoriam: [žurnalisto, rašytojo, istoriko Ježi Survilo atminimui]. – Iliustr. // Znad Wilii. – 2009, nr 4, p. 28–29.
5. Życie jak werbla łomot: [rašytojo, žurnalisto, istoriko J. Survilo atminimui]. – Portr. // Magazyn Wileński. – 2009, nr 11, p. 14–15.

Surwiło, Jerzy. Zostali tu z nami na dobre i złe: losy przedstawicieli przedwojennej inteligencji Wilna i Wileńszczyzny po 1944. – Wilno, 2000.

Surwiło, Jerzy. Pamiętam Antokol: przechadzki po Wilnie. – Wilno, 2005.

Angelė Šarlauskienė.
Nuotr. iš asmeninio archyvo.

**ANGELĖ ŠARLAUSKIENĖ (Jonaitytė) –
humanitarinių mokslų daktarė, bibliografė,
kraštotyrininkė, visuomenininkė.**

Gimė 1960 02 13 Šiauliuose. 1978–1983 m. studijavo Vilniaus universiteto (VU) Istorijos fakultete ir įgijo bibliotekininkės-bibliografės specialybę. 1983–1988 m. užėmė vadovaujamas pareigas tuometiniuose Lietuvos knygų rūmuose [LSSR valstybinės bibliografijos ir spaudos statistikos centras, veikęs 1945–1992 m. Vilniuje. 1992 m. Knygų rūmai

buvo prijungti prie LNB]. 1991–1992 m. buvo direktoriaus pavaduotoja mokslo reikalams. 1988–1991 m. mokėsi dieninėje, 1991–1993 m. – neakivaizdinėje aspirantūroje VU Istorijos fakulteto Mokslinės informacijos katedroje, 1994–2000 m. buvo VU Komunikacijos fakulteto Informacijos sistemų katedros doktorantė. Eksternu apgynė disertaciją apie kompiuterizuotas informacijos laikmenų statistikos duomenų bazes. 2000 m. suteiktas humanitarinių mokslų daktarės vardas informacijos ir komunikacijos srityje. Nuo 2003 m. – laikraščio „Žalioji Lietuva“ korespondentė ir bendradarbė. Nuo 2004 m. – laikraščio „Kernavė“ redakcijos narė. 1991–2006 m. buvo VU Komunikacijos fakulteto, Knygotyros ir dokumentotyros instituto lektorė-talkininkė informacijos laikmenų statistikos srityje. 2011–2012 m. studijavo žurnalistiką Lietuvos žurnalistikos centre. 2016–2020 m. dirbo LR Seime vienos iš Seimo narių patarėja ir padėjėja.

2003 m. A. Šarlauskienė išleido labai informatyvų leidinį „**Pilaitė: praeitis, dabartis, ateitis**“. Knygoje atskleidžiama vieno naujausių Vilniaus mikrorajonų istorija ir dabartinis gyvenimas, apžvelgiami įvairių istorijos laikotarpių šaltiniai apie šią vietovę. Rašoma apie čia gyvenusius ir gyvenančius iškilus asmenis. Skelbiami 2002–2003 m. Pilaitės gyventojų sociologinės apklausos rezultatai. Nurodomi Pilaitės gatvių pavadinimai, kurie yra susiję su Mažąja Lietuva ir Klaipėdos kraštu. Pridedamas nemažas literatūros apie Pilaitę sąrašas.

Nuo 2004 m. dr. A. Šarlauskienės pastangomis leidžiamas Pilaitės poezijos pavasario dalyvių, šio Vilniaus mikrorajono kūrėjų ir bičiulių, poezijos bei prozos almanachas „**Pilaitės giesmininkai**“. 2004–2007 m. išleisti 4 vis kitai temai skirti almanacho tomai. T. 1 (2004) buvo skirtas lietuviškosios spaudos atgavimo šimtmečiui paminėti, T. 2 (2005) – baltiškai savimonei gaivinti, T. 3 (2006) – 1831 m. sukilimo dalyvės, kovotojos už lietuvių ir lenkų laisvę Emilijos Pliaterytės 200-osioms gimimo metinėms. Nuo 2008 m. išleidžiami almanachai skirtingais pavadinimais. Jie siejami su atmintinomis datomis, jubiliejais. Dr. A. Šarlauskienė yra šių leidinių sudarytoja ir įžanginių straipsnių autorė.

Nuo 2003 m. kasmet Pilaitės poezijos pavasariai yra filmuojami (kai kurie jų įrašai pasiekiami per youtube.com). 2023 m. vykęs 21-asis Pilaitės poezijos pavasaris – „Manasis Vilnius – miestas Gedimino“ – buvo skirtas 700-ajį jubiliejų šventusiai Lietuvos sostinei. Išleistas šio renginio elektroninis opt. diskas.

Dr. A. Šarlauskienė inicijavo, sudarė ir parengė spaudai lankstinių seriją „Pilaitę garsina“. Išleisti du vertingi šios serijos lankstiniai. Vienas jų – „**Ona Barbora Olimpija Radvilaitė Mostovska (Anna Barbara Olimpia z Radziwiłłów Mostowska) (1759?–1833?)**“ (2013). Jame rašoma apie XIX a. pirmoje pusėje Pilaitėje gyvenusią LDK pakamario Stanislovo Radvilos dukterį, grafienę, rašytoją, kurios vienas iš kūrinių „Pilaitės vaiduoklis“ („Strach w Zameczku“), buvo išspausdintas Vilniuje 1806 m.

A. Šarlauskienė buvo scenarijaus autorė ir režisierė šiai asmenybei skirto spektaklio „Trys didieji norai“, kurio premjera ir aptarimas vyko 2013 m. Vilniaus Martyno Mažvydo progimnazijos aktų salėje Pilaitėje (yra vaizdo įrašas internete).

Dr. A. Šarlauskienė parengė lankstinį iš serijos „Pilaitę garsina“ – „**Sentikiai Pimonovai: vertybės ir palikimas**“ (2015). Jame rašoma apie pirklius Aleksandrą ir Moisejų Pimonovus, kuriems iki Antrojo pasaulinio karo priklausė Pilaitė, taip pat keli Vilniaus namai bei nemaži žemės plotai, ir jų palikuonis. Vienas garsiausių – jų anūkas, mokslininkas Leonidas Pimonovas (1908–2000). 1997 m. jo pastangomis Vilniuje buvo įsteigtas Alzheimerio ligos paramos fondas. 1999 m. L. Pimonovui suteiktas LR Garbės piliečio vardas. Jo vardas įrašytas Vilniuje pastatytoje, žymiausiems miesto labdariamams skirtoje skulptūroje (skulpt. Romas Kvintas).

2015 m. lapkritį A. Šarlauskienė inicijavo ir kartu su kitais rengė mokslinę konferenciją „Sentikiai Pimonovai: vertybės ir palikimas“ (yra įrašas internete). Mokslininkė rūpinosi, kad Pilaitėje būtų įrengtas atminimo takas ir memorialinės lentos Leonidui Pimonovui, Prancūzijos ir Lietuvos piliečiui, Alzheimerio ligos paramos fondo Lietuvoje įsteigėjui, pasaulinio lygio fizikui, akademikui, išradėjui ir mecenatui, bei jo žmonai Eugenijai.

Knygoje „**Musninkai. Kernavė. Čiobiškis**“ (2005) spausdinamas A. Šarlauskienės su istoriku Stanislovu Buchavecku parašytas straipsnis apie Kernavės architektą, menininką, filosofą Algirdą Alekną (p. 1226–1227).

A. Šarlauskienės publikacijų spausdinama profesinėje bibliotekų, taip pat kultūrinėje spaudoje. Ji yra rašiusi apie vilnietę 1831 metų sukilimo dalyvę Emiliją Pliaterytę, kernaviškę menininkę Vidą Pečiulytę ir kt. Mokslininkė gilinaisi į etninę kultūrą, mitologiją. „Žaliojoje Lietuvoje“ spausdinami A. Šarlauskienės straipsniai apie papročius ir tradicijas.

Dr. A. Šarlauskienė rengia Pilaitės bendruomenės svetainės tekstus. Ji vadinama Pilaitės kronikininke. Nuo 2009 m. yra tinklaraščio įkūrėja ir tvarkytoja, deda į [youtube.com](https://www.youtube.com) kraštotyrinę medžiagą – vaizdo įrašus iš įvairių Vilniaus ir Pilaitės kultūrinių, visuomeninių, pilietinių renginių.

Dr. A. Šarlauskienė kuria dokumentinius filmus, yra jų režisierė ir scenaristė. Sukūrė šiuos dokumentinius video filmus: „Paletėje vien Gimtinės spalvos: tautodailininkė Vida Pečiulytė (1959–1996)“ (2004), „Paslapčių muziejus Kernavėje“ (2011, 2022), „Pilaitės bendruomenei – 10 metų“ (2012). Šie filmai matomi per youtube.com.

A. Šarlauskienė buvo Lietuvos knygų rūmų mėgėjų teatro vadovė, scenaristė ir režisierė. Yra sukūrusi kelis vaidmenis 2008 m. įsteigtame Pilaitės liaudies teatre. Ji – scenarijaus autorė ir režisierė grafienei, rašytojai Onai Barborai Olimpijai Radvilaitei Mostovskai skirto spektaklio „Trys didieji norai“, kurio premjera ir aptarimas vyko 2013 m. Vilniaus Martyno Mažvydo progimnazijos aktų salėje Pilaitėje (yra vaizdo įrašas internete).

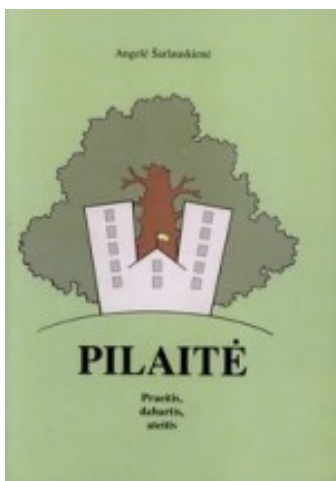
Dr. A. Šarlauskienė yra aktyvi visuomenininkė. Ji dalyvavo kelių bibliotekinių organizacijų ir komitetų veikloje. Yra Žaliųjų judėjimo dalyvė. Nuo 2002 m. yra aktyvi Vilniaus miesto Pilaitės mikrorajono, kuriame ir pati gyvena, bendruomenės tarybos narė.

Už kultūrinę, kūrybinę ir visuomeninę veiklą dr. A. Šarlauskienė buvo ne kartą apdovanota LR Seimo, Vilniaus savivaldybės ir jos seniūnijų padėkos raštais.

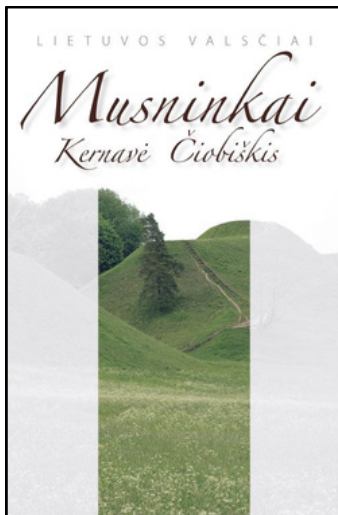
[* Biografinių duomenų pateikė Angelė Šarlauskienė 2023 m. lapkritį].

Literatūra ir šaltiniai

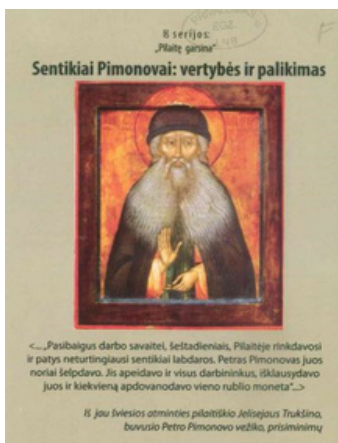
1. Babkauskienė, Irena. Vilniaus Pilaitės fenomenas: [taip pat apie Vilniaus Pilaitės mikrorajono bendruomenės veiklą, minima dr. A. Šarlauskienė] // Respublika. – 2019, saus. 26/vas. 1 (Nr. 4), p. 6.
2. Lietuvos knygos veikėjai [Elektroninis išteklius] = The workers of the Lithuanian book: biografijų žodynas. – [Vilnius, 2004]. – 1 elektron. opt. diskas (CD-ROM).
3. Šarlauskienė, Angelė. Ištirpti šviesoje: [pokalbis su humanitarinių mokslų daktare, Pilaitės bendruomenės tarybos nare, Žaliųjų judėjimo dalyve bei „Žaliosios Lietuvos“ talkininke A. Šarlauskiene / užrašė] Janina Gadliauskienė // Žalioji Lietuva. – 2010, Nr. 1, p. 14–15.

Šarlauskienė, Angelė. Pilaitė: praeitis, dabartis, ateitis. – Vilnius, 2003.

Musninkai. Kernavė. Čiobiškis. – Vilnius, 2005.

Sentikiai Pimonovai: vertybės ir palikimas: [lankstinys] / [parengė Angelė Šarlauskienė]. – Vilnius, 2015.

Manasis Vilnius – miestas Gedimino: Vilniaus Pilaitės gyventojų ir jų bičiulių kūryba: Pilaitės „Poezijos pavasaris’ 2023“: XXI-asis skiriamas Vilniaus 700 metų jubiliejui: [elektron. opt. diskas (CD-ROM)] / sudarė Angelė Šarlauskienė. – Vilnius, 2023.

Vytautas Šiaudinis.
Nuotr. iš asmeninio
archyvo.

VYTAUTAS ŠIAUDINIS (1928–2004) – inžinierius, kraštotyrininkas.

Gimė 1928 11 27 (asmens dokumentuose nurodomi 1929 m.) Budriškės vienkiemyje (Mielagėnų vlsč., Švenčionių apskr., dabar Ignalinos r.). Mokėsi Mielagėnų mokykloje. 1942 m. baigė Vilniuje dvi gimnazijos klases. 1947 m. baigė Švenčionių gimnaziją. Įstojo į Kauno tarpdieciezinę kunigų seminariją. 1948 m. buvo areštuotas Kauno saugumo ir ištremtas į Krasnojarsko kraštą (Rusija). 1956 m. grįžo į Lietuvą. Mokėsi Vilniaus statybos technikumė.

Baigęs buvo paskirtas į tuometinio Pramprojekto Vilniaus filialo dujofikacijos skyrių. Studijavo Kauno politechnikos instituto Vilniaus filialo vakariniame skyriuje. Baigęs studijas gavo inžinieriaus diplomą. Nuo 1965 m. dirbo Liaudies ūkio tarybos (LŪT) statybinių medžiagų pramonės valdyboje. Susikūrus ministerijoms, 25 metus dirbo LTSR Statybinių medžiagų pramonės ministerijoje, buvo Kapitalinės statybos viršininko pavaduotojas. 1990 m. išėjo į užtarnautą poilsį. Kurį laiką dirbo budėtoju Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje.

Išėjęs į užtarnautą poilsį, V. Šiaudinis galėjo skirti dėmesio kraštotyrai. Jis pradėjo kaupti medžiagą apie Vilniaus bažnyčias. Rinko tekstinę informaciją ir pats fotografavo.

1999 m. V. Šiaudinis sudarė albumą „**Vilniaus miesto bažnyčios, cerkvės, koplyčios ir kiti maldos namai**“, iliustruotą paties darytomis nuotraukomis, papildytą tekstais. Jį su dedikacija padovanojo VAVB. Šis unikalus leidinys saugomas bibliotekoje.

2005 m. šio albumo pagrindu buvo išleista V. Šiaudinio knyga „**Vilniaus maldos namai**“. Joje rašoma apie katalikų bažnyčias, cerkves ir kitų konfesijų maldos namus. Informacija imta iš įvairių šaltinių. Nurodoma panaudota literatūra (21 įrašas). Leidinys gausiai iliustruotas autoriaus darytomis nuotraukomis.

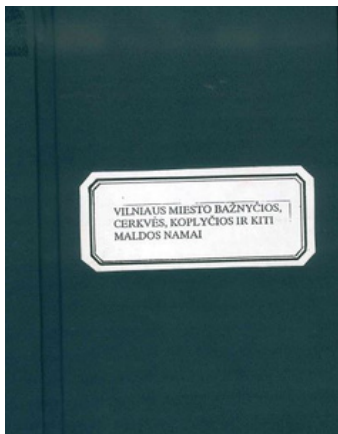
V. Šiaudinio giminaitis Giedrius Šiaudinis nedideliu tiražu išleido Vytauto Šiaudinio autobiografinę knygą „**Mano gyvenimo keliai ir klystkeliai**“ (2005, prieinama elektroninėje duomenų saugykloje „Bičių korys. Bendruomenių kraštotyra“). Joje išsamiai ir atvirai aprašytas nelengvas autoriaus, buvusio tremtinio, gyvenimas.

Vytautas Šiaudinis mirė 2004 02 26. Palaidotas Vilniaus Karveliškių kapinėse (daugiau informacijos [Vilniaus miesto kapinių registre](#)).

Literatūra ir šaltiniai

1. Apie leidinio autorių // Šiaudinis, Vytautas. Vilniaus maldos namai. – Vilnius, 2001. – III virš. p.
2. Vytautas Šiaudinis: [inžinierius, tremtinys, 1929–2004: nekrologas]. – Portr. // Voruta. – 2004, kovo 27, p. 12.
3. Šiaudinis, Vytautas. Mano gyvenimo keliai ir klystkeliai / [sudarė Giedrius Šiaudinis]. – [Kaunas: G. Šiaudinis, 2005]. – 394 p.: ilustr., faks.

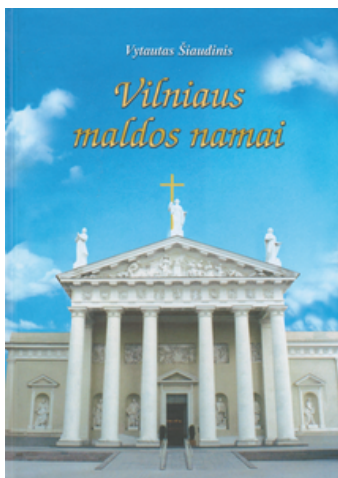

Vilniaus miesto bažnyčios, cerkvės, koplyčios ir kiti maldos namai / [sudarė Vytautas Šiaudinis] [Vilnius], 1999.

Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus
viešajai bibliotekai skiriamas šis
knygų Vilniaus bažnyčių
albumėlis.
1000 03 27 J. Šiaudinis

V. Šiaudinio dedikacija Vilniaus apskrities
A. Mickevičiaus viešajai bibliotekai,
įrašyta jo 1999 m. parengtame albume.

Šiaudinis, Vytautas. Vilniaus maldos namai. – Vilnius, 2001.

Zita Tiukšienė.
Nuotr. iš asmeninio
archyvo.

ZITA TIUKŠIENĖ (Šimkutė) – bibliotekininkė- bibliografė, kraštotyrininkė.

Gimė 1952 09 23 Šiauliuose. 1976 m. baigė bibliotekininkystės studijas Vilniaus universitete ir įgijo bibliotekininkės-bibliografės specialybę. 1976–1979 m. dirbo Vilniaus 43-osios vidurinės mokyklos (dabar – Vilniaus „Ryto“ progimnazija) bibliotekos vedėja. Nuo 1979 m. rugsėjo dirbo Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešojoje bibliotekoje (VAVB). Iki 1991 m. buvo Skaityklos vyresnioji

bibliotekininkė. 1991–2011 m. – Bibliografijos-informacijos skyriaus vedėja. 2012–2024 m. – Skaitytojų aptarnavimo skyriaus vyriausioji bibliografė, Informacinių paslaugų ir kraštotyros grupės vadovė.

Z. Tiukšienė gilinosi į kraštotyros darbą, studijavo teorinę bibliotekinės kraštotyros medžiagą. Lankėsi ir domėjosi šia veikla daugelyje užsienio šalių bibliotekų (Švedijoje, Prancūzijoje, Suomijoje, Austrijoje, Šveicarijoje, Lenkijoje, Latvijoje, Estijoje). Šia tema yra parengusi metodinių nurodymų, parašiusi straipsnių į profesinę spaudą. Organizavo mokymus kraštotyrininkams, skaitė pranešimus konferencijose ir seminaruose, dalyvavo kraštotyros projektuose ir praktinėje kraštotyros veikloje.

Z. Tiukšienė sudarė leidinį **„Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešajai bibliotekai – 50“** (2000). Ji parašė šios knygos skyrių „Biblioteka spaudoje“. Z. Tiukšienės vadovaujamo Bibliografijos-informacijos skyriaus darbuotojos parengė čia spausdinamą VAVB bibliografiją (p. 63–102).

Z. Tiukšienė vadovavo VAVB bibliografams rengiant kraštotyros leidinį **„Pasižvalgymai po Vilnių: miesto mikrorajonai“** (2015). Ji sudarė, redagavo ir rengė šios knygos tekstus. Knygoje, skirtingai nuo anksčiau leistų vilnistikos leidinių, plačiau rašoma ne tik apie sostinės senamiestį, bet ir nuo jo nutolusius bei naujuosius Vilniaus mikrorajonus ir mažesnes vietas. Prie tekstų pateikiamos literatūros apžvalgos, šaltinių sąrašai.

Yra ir elektroninė šio leidinio versija (2016, prieiga per internetą: https://www.amb.lt/data/public/uploads/2017/01/pasizvalgymai_po_vil_2015_1.pdf).

Kartu su kitais VAVB bibliotekos bibliografais Z. Tiukšienė parengė elektroninį leidinį „**Ką skaityti apie Vilnių: teminė literatūros apžvalga**“ (prieiga per internetą: https://amb.lt/data/public/uploads/2017/10/d1_ka-skaityti-apie-vilniu-2017-10-11.pdf).

Ji vadovavo VAVB bibliografams ir rinko medžiagą rengiant kraštotyros el. leidinį „**Mintys apie Vilnių**“ (prieiga per internetą: https://amb.lt/data/public/uploads/2021/05/mintys-apie-vilniu_elektroninis-leidiny.pdf).

Prisidėjo rengiant el. kraštotyros leidinį „**Vilnius, kurio nebėra**“ (sudarė Jurgita Lazauskaitė, 2023) (prieiga per internetą: <https://www.amb.lt/data/public/uploads/2023/03/vilnius-kurio-nebera.pdf>).

Z. Tiukšienė (su N. Sisaite) parengė bibliografijos rodyklę „**Emilija Pliaterytė (Emilia Plater)**“ (2007). Tai leidinys apie žymią vilnietę, grafitę, 1831 metų sukilimo dalyvę. Jame suregistruotos E. Pliaterytės laiškų publikacijos, Lietuvoje esantys rankraščiai apie ją, literatūra apie šią garsią istorijos asmenybę, jos atminimo įamžinimą literatūroje ir meno kūrinuose, ikonografija, straipsniai apie E. Pliaterytės atminimo draugiją ir kt.

Taip pat sudarė (su N. Sisaite ir R. Žiemiene) vilniečio teatrologo Aleksandro Guobio bibliografiją „**Aleksandras Guobys**“ (2012). Leidinys skirtas A. Guobio 80-mečio jubiliejui.

Z. Tiukšienės iniciatyva ir pastangomis 2008 m. buvo parašytas projektas ir parengta Vilniaus apskrities bibliotekų kraštotyros duomenų bazė „**Vilnijos vartai**“, skirta Vilniaus apskrities bibliotekų kraštotyros informacijos sklaidai internete (prieiga per internetą: <https://www.vilnijosvartai.lt/>).

Bibliografė su kolegėmis parengė „Metodinius nurodymus rengiantiems tekstus duomenų bazei „Vilnijos vartai“ ir „Dainavos kraštas“.

Z. Tiukšienė rengė ir redagavo „Vilnios vartų“ tekstus. Ši, vienintelė tokia Lietuvoje, visos Vilniaus apskrities viešųjų bibliotekų, kraštotyros duomenų bazė turi aukštus lankymo rodiklius ir yra gerai vertinama skaitytojų.

2020 m., Z. Tiukšienei pasiūlius, sukurta bendruomenių kraštotyros elektroninė duomenų saugykla „Bičių korys: Bendruomenių kraštotyra“ (prieiga per internetą: <https://bendruomeniukrastotyra.lt/>). Ji pildė ir tvarkė šią duomenų saugyklą.

Nuo 2021 m. Z. Tiukšienė rengė ir redagavo metodinį elektroninį leidinį „**Naujienlaiškis kraštotyrininkams**“, skirtą Vilniaus ir Alytaus apskričių viešųjų bibliotekų specialistams. Per metus buvo išleidžiami du numeriai. Juose spausdinami pačios leidinio rengėjos ir minėtų apskričių bibliotekininkų straipsniai. Leidinyje yra nuolatinių rubrikų: „Iš darbo patirties“, „Kraštotyra užsienio bibliotekose“, „Patariame“, „Atmintini metai“ ir kt. (prieiga per internetą: <https://amb.lt/regionas/lt/kvalifikacijos-kelimas/krastotyriminkams/naujienlaiskis-krastotyriminkams/707>).

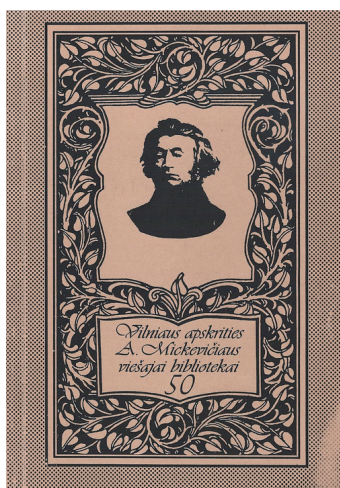
Bibliografė rinko medžiagą archyvuose ir parengė (kartu su Nijole Sisaite) kraštotyros darbą „Iš Trakų gatvės istorijos“. Šio darbo teigiamą recenziją parašė architektūros istorikas Stasys Samalavičius. Kartu su kolege N. Sisaite parengė kelių VAVB darbuotojų (Liudos Pagirienės, Alvydos Skuodytės, Dalios Stanevičienės bibliografijas (darbai prieinami „Vilnios vartuose“).

Z. Tiukšienė yra Lietuvos bibliotekininkų draugijos (LBD) narė. Yra buvusi šios draugijos padalinio VAVB pirmininkė.

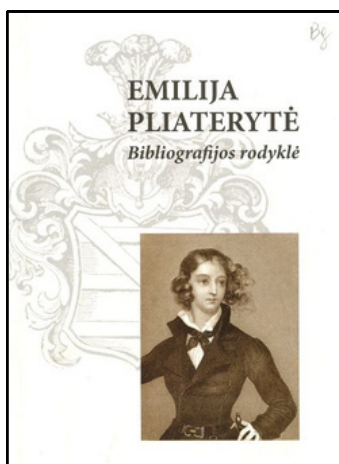
Z. Tiukšienė yra ne kartą apdovanota už darbą bibliotekoje ir bibliotekinės kraštotyros veiklą, yra gavusi VAVB ir kitų apdovanojimų. 2020 m. ji gavo Eugenijos Šimkūnaitės fondo padėką. 2000 m., 2002 m. ir 2024 m. gavo LR Kultūros ministrų padėkas.

Literatūra ir šaltiniai

1. Rimša, Romualdas Vytautas. Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešosios bibliotekos istorija. – Vilnius, 2010. – T. 1, p. 815–816 (Asmenvardžių rodyklė).
2. Sisaitė, Irena Nijolė. Mylėkime vieni kitus: trys žvilgsniai į kolegę: [apie Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus bibliotekos Skaitytojų aptarnavimo centro vyriausiąją bibliografę Zitą Tiukšienę] / Nijolė Sisaitė, Rita Paliukaitė-Medeckienė, Ada Chomlianskaja. – Portr., iliustr. // Tarp knygų. – 2012, Nr. 12 (gruodis), p. 22–23.

Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešajai bibliotekai
– 50 / [sudarė Zita Tiukšienė]. – Vilnius, 2000.

Emilija Pliaterytė (Emilia Plater): bibliografijos rodyklė
/ Emilijos Pliaterytės atminimo draugija, Vilniaus
apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka;
[rengė Nijolė Sisaitė (sudarytoja), Zita Tiukšienė
(redaktorė)]. – Vilnius, 2007.

Pasižvalgymai po Vilnių: miesto mikrorajonai /
Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji
biblioteka; sudarė Zita Tiukšienė, Nijolė Sisaitė. –
Vilnius, 2015.

Ką skaityti apie Vilnių?: teminė literatūros apžvalga /
Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji
biblioteka; [sudarė Nijolė Sisaitė, Zita Tiukšienė];
[tekstus parengė Nijolė Sisaitė, Danguolė Dainienė]. –
Vilnius, 2017. 1 pdf failas (97 p.): spalv. iliustr.

Mintys apie Vilnių

Mintys apie Vilnių [Elektroninis išteklius] / parengė Jurgita Lazauskaitė, Zita Tiukšienė, Nijolė Sisaitė. – Vilnius, 2021.

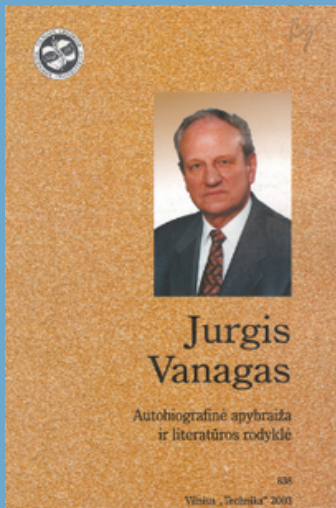

NAUJENLAIŠKIS
KRAŠTOTYRININKAMS

VILNAUS APSKRIETIES
ADOMO MICKEVIČIAUS
VIEŠOJI BIBLIOTEKA

2024 Nr. 1 (7)

Naujienlaiškis kraštotyrininkams: elektroninis leidinys / sudarytoja Zita Tiukšienė. – 2024, Nr. 1 (7).

Jurgis Vanagas. Nuotr. iš: Jurgis Vanagas: autobiografinė apybraiža ir literatūros rodyklė. – Vilnius, 2003. Knygos viršelis.

JURGIS VANAGAS – habilituotas humanitarinių ir architektūros mokslų daktaras, architektas, urbanistas, visuomenės veikėjas, kraštotyrininkas.

Gimė 1933 04 04 (kai kuriuose šaltiniuose nurodoma – 1933 03 04) Kaune. 1952–1958 m. studijavo Kauno politechnikos institute. 1965–1968 m. tobulinosi aspirantūroje. 1967 m. stažavosi Varšuvoje, 1980 m. – Suomijoje, 1994 m. – Berlyno Technikos universitete. 1982 m. apgynė architektūros daktaro disertaciją „Sociologinis aspektas urbanistiškai tobulinant Lietuvos TSR stambiųjų miestų gyvenamąją aplinką“. 1958–1961 m. – Kuršėnų rajono vyriausiasis architektas. 1961–1965 m. –

Miestų statybos ir projektavimo instituto Kauno filialo grupės vadovas. 1968–1971 m. – Kauno politechnikos instituto (KPI) vyr. dėstytojas. Vilniuje gyvena nuo 1970 m., kai KPI Vilniaus filialas buvo pertvarkytas į Vilniaus inžinerinį statybos institutą. 1971–1972 m. – šio instituto Architektūros fakulteto dekanas, 1980–1993 m. – Urbanistikos katedros vedėjas. 1984 m. suteiktas profesoriaus mokslinis vardas. 1997–2007 m. dėstė Kauno technologijos universitete, Vytauto Didžiojo ir Klaipėdos universitetuose, Kauno dailės institute (nuo 2002 m. – VDA Kauno dailės institutas). Skaitė paskaitas Lietuvos ir užsienio universitetuose, pranešimus – tarptautinėse konferencijose: JAV, Anglijoje, Prancūzijoje, Suomijoje, Slovėnijoje ir kt. šalyse. Nuo 2007 m. – Vilniaus Gedimino technikos universiteto profesorius emeritas.

Prof. J. Vanagas nemažai publikacijų paskyrė Vilniui. Išleido monografiją „**Primirštas Antakalnis**“ (2015, 2016). Pratarmėje autorius pažymi, kad jis nėra istorikas ir nepajėgia atitrūkti nuo savo, kaip architekto, profesinių įgūdžių. Todėl knygoje viskas siejama su konkrečia teritorija, vieta, materialia aplinka, statiniais ir jų architektūra.

Čia rašoma apie šio mikrorajono kilmę, formavimosi raidą, praeities įvykius, faktus, su šia vietoje susijusius žymius žmones (didikų Sapiegų, Slušų giminę, Petrą Vileišį ir kt.). Nemažai dėmesio skirta upių – Neries ir Vilnios – vaidmeniui miesto funkciniai, ekonominei, urbanistinei raidai, susiklosčiusiam savitam paupio miesto įvaizdžiui, Antakalnio plano formavimuisi. Aprašomas pirmasis Vilniaus keleivinis transportas, nuo kurio gavo vardą viena Antakalnio gatvių – Tramvajų gatvė. Knygoje yra vertingų iliustracijų, pavardžių rodyklė ir nemažas literatūros sąrašas.

2018 m. išleistoje prof. J. Vanago knygoje „**Antakalnis: kilmė, raida, žmonės**“ pateikiama Antakalnio istorija nuo seniausių laikų iki Antrojo pasaulinio karo. Publikuojama surinkta gausi archyvinė medžiaga apie šio Vilniaus priemiesčio atsiradimą, jo savitumus, karų ir okupacijų padarinius. Minimi Antakalnio ir jo dalių valdų savininkai. Atskleidžiami Goštautų, Sapiegų, Slušų, Pacų, Pliaterių, lietuvybei daug nusipelnusio Petro Vileišio ir kitų istorinių asmenybių, susijusių su šia vietoje, gyvenimo bruožai, jų veiklos ir apsilankymų Vilniuje pėdsakai. Aptariami atskiromis epochomis mieste galioję įstatymai, nuostatai, prievolės miestiečiams, žingsniai į gatvių tinklų užuomazgą, inžinerinio ūkio pradmenys, pirmųjų Antakalnio šventyklų reikšmė, ankstyvojo viešojo transporto kilmė. Nepamirštos šiauriniame vietovės pakraštyje, vadintame Pospieška, XX a. pradžioje vilniečių mėgtos pramogų vietos. Naujai pažvelgta į priemiestyje įsikūrusių reprezentacinių rezidencijų ir rūmų architektūrą bei jos transformacijas, į eilinių vilniečių būstus ir jų įrangą. Prieduose pateikiami LDK pareigūnų titulai, yra didžiųjų ir lauko etmonų sąrašas, nurodyti jų veiklos metai. Leidinys iliustruotas mažai žinomais ikonografiniais dokumentais ir senomis nuotraukomis. Yra pavardžių rodyklė ir panaudotos literatūros sąrašas.

Architektas daug metų yra Vilniaus–Kauno urbanistinės jungties idėjos šalininkas, šia tema parašęs daug straipsnių. 2006 m. išleido straipsnių rinkinį „**Vilniaus ir Kauno dvimiestis: idėja, samprata, vizija**“. Knygoje atsispindi Vilniaus ir Kauno dvimiesčio įgyvendinimo idėjos, pradedant urbanistine vizija, baigiant konkrečiais siūlymais. Pateikiama argumentų, siekiant įrodyti Vilniaus ir Kauno urbanistinės jungties naudą abiem miestams ir Lietuvai.

Prof. J. Vanago knygoje „**Pliateriai: asmenybės, veikla, paminklai**“ (2020) rašoma ir apie „lietuviškąją Žaną D'ark“, Vilniuje gimusią 1831 m. sukilimo dalyvę, grafaitę Emiliją Pliaterytę. Yra skyrius „Pliaterių palikimas Vilniuje“ (p. 87–108).

J. Vanago knygoje „**Miestas, miesto, miestui...: urbanisto prisiminimai**“ (Vilnius, 2013) yra skyriai apie autoriaus darbą Vilniaus miesto taryboje, Vilniaus ir Kauno dvimiesčio problemas, rašoma apie sostinės generalinius planus, architekto gyvenimą Vilniuje.

Prof. J. Vanagas pirmasis pradėjo miesto sociologijos tyrimus. Parengė monografijas „Miesto gyvenamosios aplinkos formavimas: sociologinis aspektas“ (1992), „Nuo urvinio būsto iki šiuolaikinio megalopolio“ (2012), kuriose rašoma apie miestų raidos istoriją, tendencijas ir ateities miesto vizijas, apie pažangą statant būstus, didelių miestų gyvenamosios terpės humanizavimą. Parengė vadovėlius aukštosioms mokykloms „Miesto sociologijos pagrindai“ (1996), „Miesto teorija“ (2003), „Urbanistikos pagrindai“ (2008).

Išleido prisiminimų knygą apie savo gimtąjį Kauno miestą – „Šančių praeities takais“ (2008, 2009, 2010).

Dr. J. Vanagas yra parašęs daugiau kaip 300 straipsnių, išspausdintų 12 kalbų. Knygose ir periodikoje paskelbė daug straipsnių apie Vilnių.

1995–2010 m. jis redagavo Vilniaus Gedimino technikos universiteto ir Lietuvos mokslų akademijos leidžiamą žurnalą „Urbanistika ir architektūra“.

1990 m., Sąjūdžio remiamas, dr. J. Vanagas buvo išrinktas į pirmąją po Nepriklausomybės atkūrimo sudarytą Vilniaus miesto tarybą (1990–1995). Jis yra Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos Vilniaus krašto tarybos narys, metropolio „Vilniaus ir Kauno dvimiestis“ rėmėjų draugijos pirmininkas, tarptautinių organizacijų narys.

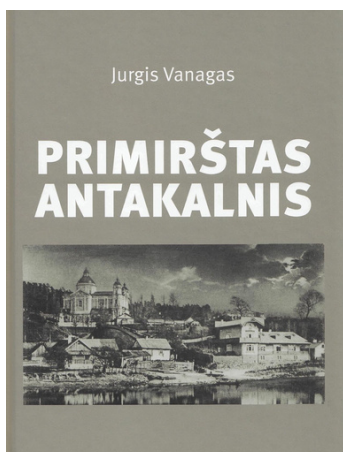
2003 m. dr. J. Vanagas apdovanotas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Karininko kryžiumi, Lietuvos architektų sąjungos „Architektūros riterio“ kryžiumi. 2004 m. tapo nacionalinės Mokslo premijos laureatu. 2011 m. apdovanotas Kauno miesto II laipsnio „Santakos“ garbės ženklu. 2013 m. „už didelio Vilniaus viziją“, t. y. už Vilniaus ir Kauno dvimiesčio idėjos puoselėjimą pelnė, Vilniaus savivaldybės apdovanojimą – Šv. Kristoforo statulėlę.

Literatūra ir šaltiniai

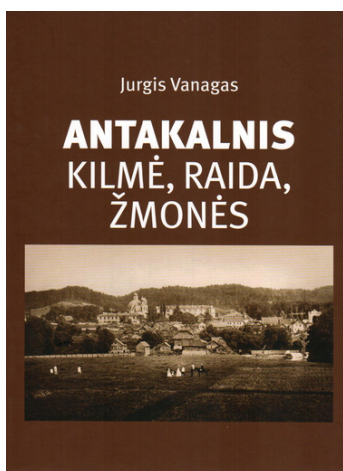
1. Čereškevičius, Sigitas. Kelias į urbanistikos viršūnes: [architekto, VGTU Urbanistikos katedros prof. habil. dr. J. Vanago 70-osioms gimimo metinėms]. – Iliustr. // Statyba ir architektūra. – 2003, Nr. 2/3, p. 44–46.
2. Čereškevičius, Sigitas. Jurgis Vanagas. – Portr. // Visuotinė lietuvių enciklopedija. – Vilnius, 2013. – T. 24, p. 641; Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/straipsnis/jurgis-vanagas/>.
3. Graužinis, Algis. Laukta knyga apie dvimiestį: [recenzija] / A. Graužinis. – Iliustr. – Rec. leid.: Vilniaus ir Kauno dvimiestis: idėja, samprata, vizija / Jurgis Vanagas. Vilnius: Technika, 2006 // Urbanistika ir architektūra. – T. 30, Nr. 3 (2006), p. 159–160.
4. Peleckienė, Silvija. Bajoro odė Antakalniui: knygos. – Iliustr. – Santr. angl., p. 96. – Rec. leid.: Primirštas Antakalnis / Jurgis Vanagas. Vilnius: Žuvėdra, 2015 // Lietuvos bajoras. – Nr. 22 (2016), p. 63–64.

Literatūra ir šaltiniai

5. Vaitys, Leonardas. Jurgis Vanagas, „Antakalnis: kilmė, raida, žmonės“ . – Iliustr. – Santr. angl. – Rec. leid.: Antakalnis / Jurgis Vanagas. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2018 // Archiforma. – 2018, Nr. 1/2, p. 128.
6. Vanagas Jurgis: [biografija]. – Portr. // Kas yra kas Lietuvoje, 20 / 21: Lietuvos valstybės metraštis: [biografinis žinynas]. – Kaunas, [2022], p. 1169–1170.
7. Jurgis Vanagas. Vilnijos vartai.lt [interaktyvus]. 2024 [žiūrėta 2024-04-22]. Prieiga per internetą: <https://www.vilnijosvartai.lt/personalijos/jurgis-vanagas/>.
8. Vanagas, Jurgis. Pasirinkau tarnystę miestams: [architekto, urbanisto, habilituoto humanitarinių mokslų daktaro, profesoriaus emerito J. Vanago autobiografija ir atsiminimai]. – Iliustr., portr. // Permainų ir iššūkių keliu: Vilniaus Gedimino technikos universiteto profesorių emeritų prisiminimai – Vilnius, 2016. – P. 242–269.
9. Jurgis Vanagas: autobiografinė apybraiža ir literatūros rodyklė / Vilniaus Gedimino technikos universitetas. Biblioteka; [sudarė Ona Juršaitė]. – Vilnius, 2003. – 124 p.: iliustr.
10. Vanagas, Jurgis. Miestas, miesto, miestui...: urbanisto prisiminimai: [biografija, taip pat pasakojimas apie gyvenimą ir darbą Vilniuje]. – Vilnius, 2013. – 226, [1] p.: iliustr., faks., portr.

Vanagas, Jurgis. Primirštas Antakalnis: [monografija apie Vilniaus priemiestį]. – Vilnius 2015.

Vanagas, Jurgis. Antakalnis: kilmė, raida, žmonės. – Vilnius, 2018.

Vilniaus panorama. Ilustracija iš Canva: <https://bitly.cx/COUf7>.
Vienkartinio naudojimo licencija

Vilnijos kraštotyrininkai: biobibliografija / [sudarė Nijolė Sisaitė; redagavo Zita Tiukšienė. (I–III d.)]. – Vilnius: Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka, 2024. – 3 d.: portr., iliustr.

D. 3: Vilniaus rajonas; Vilniaus miestas. – Vilnius: Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka, 2024. – 124 p.: portr., iliustr.

ISBN 978-609-95710-6-5

Biobibliografijoje rašoma apie žymius, taip pat apie plačiau visuomenei mažai žinomus Vilniaus rajono ir Vilniaus miesto kraštotyrininkus, dirbančius valstybinėse įstaigose, daugiausia bibliotekose, muziejuose, mokyklose, taip pat apie žmones, besidarbuojančius kraštotyros baruose laisvu nuo darbo metu. Apsiribota jų veikla atkurtos Lietuvos nepriklausomybės laikotarpiu, nuo 1990 metų iki šių dienų. Leidinyje pateikiamos asmenų biogramos, aptariama jų kraštotyros veikla, anotuojamos kai kurios jų išleistos knygos, pridedami literatūros ir šaltinių sąrašai apie aprašomą asmenį, nurodomos kraštotyros darbų recenzijos.

Vilnijos kraštotyrininkai **Trečioji dalis**

Sudarė

Nijolė Sisaitė

Redagavo

Zita Tiukšienė

Maketavo

Jurgita Lazauskaitė

Išleido Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka

Trakų g. 10, LT-01132, Vilnius

El. paštas info@amb.lt

www.amb.lt

